

# פתח דבר

אנו מודים לה' על כל הטוב אשר גמלנו, ובחסדו הגדול זיכנו בנישואי צאצאינו למזל טוב בשעה טובה ומוצלחת, היום יום שני ט"ו טבת ה'תשס"ה.

התודה והברכה מובעת בזה לידידנו ומכירינו שיחיו אשר הואילו לשמוח איתנו יחדיו ביום שמחת לבבנו, ולברכנו בברכת מזל טוב וחיים מאושרים בגשמיות וברוחניות.

בשמחה ובטוב לבב ולאות תודה והוקרה, הננו מכבדים בזה את כל הנוטלים חלק בשמחתנו מקרוב ומרחוק במזכרת המוגשת בזה – כפי המנהג ההולך ומתפשט – על יסוד התשורה שחולקה בנישואי רבינו.

מזכרת זו כוללת:

(א) "הקונסול השוויצרי של חב"ד" – פעילותו הנמרצת של אב סבה של הכלה הרה"ח ר' דוד הלמן ע"ה בקירובם של סטודנטים יהודים באוניברסיטת ברן בירת שוויץ בשליחות כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע.

(ב) "שיח חסידיים" – התכתבות הדוקה בין אב סבה של הכלה הרה"ח ר' דוד הלמן ע"ה לבין אח סבו של החתן הרה"ח ר' שלום-דובער אלפרוביץ שי' בין השנים תשי"א-תשט"ז.

(ג) "תמים בכל מעשיו" – תולדות חייו ומקבץ סיפורים על אב סבו של החתן הרה"ח ר' חיים-משה אלפרוביץ ע"ה, שכונה בתואר "בינוני". כאן המקום להודות להרב שי' סוקניק על עזרתו בהבאת חומר זה.

רובו של החומר בא כאן בפרסום ראשון.

תודותינו נתונה לאח הכלה הת' מנחם מענדל שי' אורכמן שסידר וערך תשורה זו.

האל-הטוב הוא יתברך, יברך את כל הבאים להשתתף בשמחתנו ואת בני משפחותיהם בתוך כלל אחבי' בברכות מאליפות מנפש ועד בשר, ובקרוב ממש נזכה להייעוד של נשואי הקב"ה וכנס"י, ועד ל"שמחת עולם על ראשם", מתוך הרחבה ובריאות הנכונה בגשמיות וברוחניות, מתוך מנוחת הנפש והגוף. ונזכה זעהן זיק מיט'ן רבי'ן דא למטה אין א גוף גשמי ולמטה מעשרה טפחים, והוא יגאלנו.

הורי הכלה

הרב משה שמואל ורעייתו אורכמן

קריות

הורי החתן

הרב יקותיאל ורעייתו אלפרוביץ

נחלת הר חב"ד



מרכז חינוך תר"ח"ן, אשדוד, יוני 2004

מרחשון תר"ח"ן, אשדוד, יוני 2004

הרב מליבאביץ' ופעולותיו - בין האקדמאים

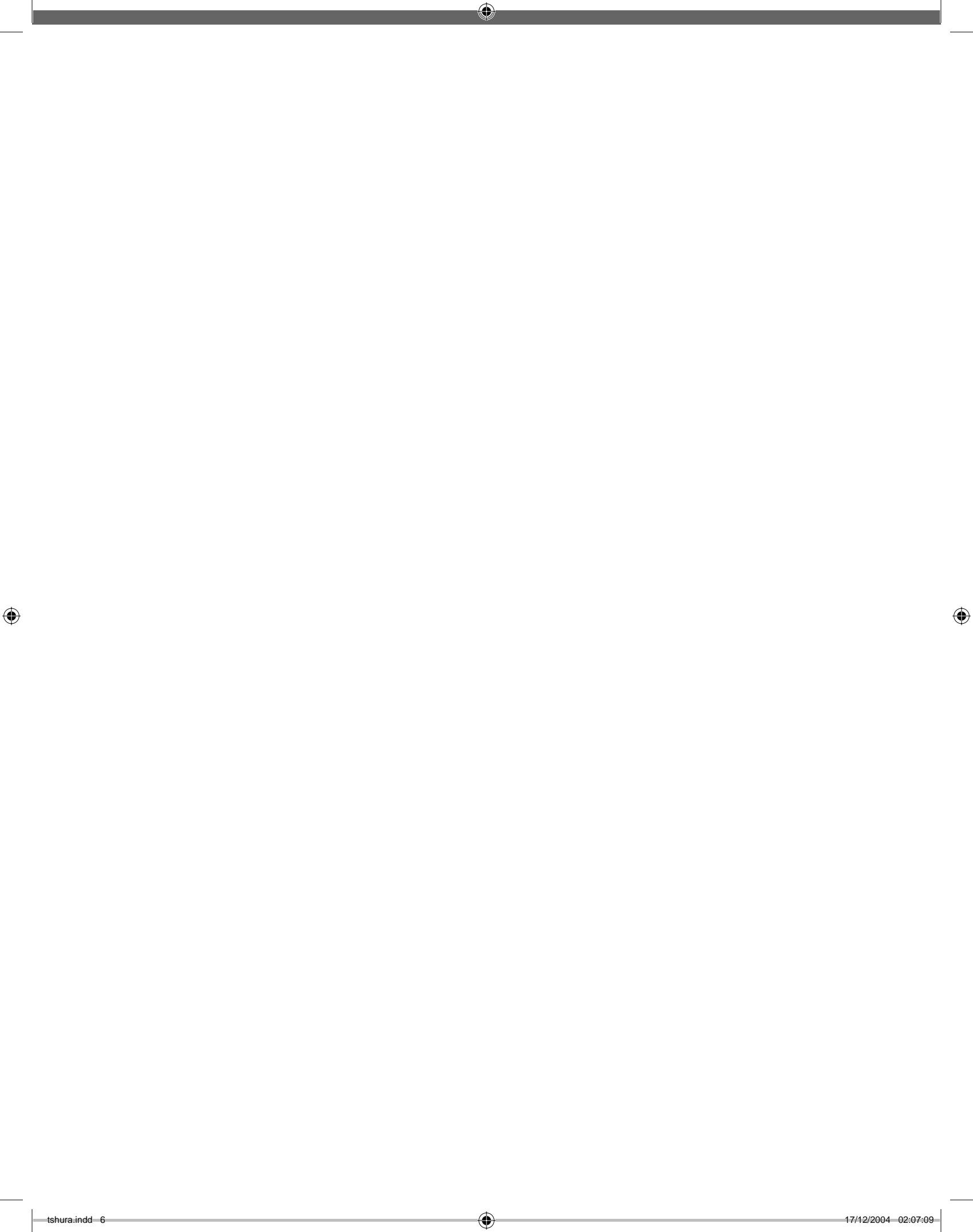
בין האקדמאים - עם התחלתו של הרב... הרב מליבאביץ' ופעולותיו - בין האקדמאים

הרב מליבאביץ' ופעולותיו - בין האקדמאים

לקראת השנה החדשה הבאה עלינו לטובה... מרכז חינוך תר"ח"ן, אשדוד, יוני 2004

# הקונסול השוויצרי של חב"ד

פעילותו הנמרצת של אב סבה של הכלה הרה"ח ר' דוד הלמן ע"ה בקירובם של סטודנטים יהודים באוניברסיטת ברן בירת שוויץ בשליחות כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע



# הקונסול השוויצרי של חב"ד

פעילותו הנמרצת של אב סבה של הכלה הרה"ח ר' דוד הלמן ע"ה  
בקירובם של סטודנטים יהודים באוניברסיטת ברן בירת שווייץ  
בשליחות כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע

## זיכרונות מליובאוויטש

בהיות ר' דוד ברוסיה, בשנת תרד"ע, עלה ברצונו ללמוד את מקצוע הרוקחות. במכתב ששולח לכ"ק אדמו"ר מוהרש"ב הוא מביע את רצונו ללמוד את מקצוע הרוקחות. בין הדברים הוא מעלה את החשש כי מקצוע זה ידרוש ממנו לעתים חילולי שבת. אך, במכתב שנשלח מסלוינסק ('דאטשע') אשר שם בילה רבינו בקיץ בשנת תרד"ע), מאשר לו הרבי הרש"ב את לימוד המקצוע, ומברכו בהצלחה:

**צריך לראות לגמור על אפטיורקארסקע אונזניה, וישתדל בשמירת השבת, והשי"ת יעזור ויצליח.**

אך כשניגש בפועל לתחילת הלימודים, נרתע מכמות הלימודים הרבה וכמעט שהתיימש. על כך כתב לו רבינו, כי יספיקו לו הלימודים הנמוכים וללא לימודי הגמנסיה הגבוהה. ואכן, הוא קיבל את התעודה הנדרשת ללא לימודי הגמנסיה. ויהי לפלא.

לאחר-מכן ביקר את רבינו במקום משכנו בליובאוויטש, והוא בגיל 21. באותו מעמד זכה גם לראות את בן הרבי, כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע. בזיכרונותיו מוצאים אנו תיאור מאותו ביקור:

**אחרי זה (לאחר קבלת המכתב) ביקרתי בליובאוויטש ודיברנו פה בפה. היות ובאנו להתברך אצלו בשעות שאינו מקבל, פעלתי אצל הרבנית שיקבל אותנו, וקיבל וכולם נתברכו על ידו שהשי"ת יגאלנו מידי הצר ושנשוב במהרה הביתה ולכולם נתן ידו עם ברכתו.**

ובמכתב לאחד מידידי מוצאים אנו תמונה נוספת מאותו ביקור, אותה הוא מתאר ברגש רב:

**כשהייתי בליובאוויטש ונכנסתי מוקדם בבוקר אין גרויסען זאל (=בזאל הגדול) וראיתי איך התמימים השתפכו בשמע ישראל, כולם ברעש, וסגירת עיניים והתעלות במחשבה**

ר' דוד הלמן נולד בעיירה החב"דית דיסנא אשר ברוסיה הלבנה, בכ"ז תמוז תרנ"ג, לאביו החסיד ר' ראובן ולאמו יכנה בת ר' יחזקאל פרץ. בילדותו למד ב'חדר' בדיסנא ובבית המדרש, אצל ר' יוסף מילר.

כשפרצה מלחמת-העולם הראשונה בתרע"ג גויס לצבא הרוסי. לאחר שנה שוחרר ולמד רוקחות באוניברסיטת קאזאן.

בהיותו עוד ברוסיה נשא לאשה את זוג' מרת העניא בתו של החסיד ר' אברהם אברמוביץ. לאחר נישואיו המשיך ללמוד רוקחות באוניברסיטת טומסק בסיביר וכשסיים את לימודיו שימש כרוקח בבתי מרקחת של הזמסטבו (הארגון הרשמי המחוזי של בעלי קרקעות) ובמקומות נוספים (מנו-מינסק, סירסק, בלבי) בפלך אופא. לאחר המהפכה הבולשביקית שימש כרב מועצת העובדים והאיכרים וכמפקח על עניני הבריאות לרוסיה הלבנה במינסק. במקביל לעבודותיו אלו סייע רבות לפעילות המחתרנית החב"דית בסביבת מגוריו.

בדרכם לארץ ישראל שהו תקופת זמן בפולין ובראשית שנת תרפ"ד זכו הוא ורעייתו לכונן את עפר ארץ הקודש. עם הגיעו ארצה עבד זמן-מה כרוקח בבית-החולים "הדסה" בירושלים ואח"כ בתפקיד זה בתל-אביב במשך שנים. מכיוון שתעודות הרוקחות שלו נשרפו עוד בהיותו ברוסיה, יצא לעיר ברן בירת שווייץ, ובמשך שלוש שנים למד שוב את מקצוע הרוקחות. במשך שהותו בברן פעל רבות בין הסטודנטים היהודים וקירבם לאביהם שבשמים תוך קשר מתמיד עם רבו כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע ובתמיכתו.

משחזר ארצה היה במשך 13 שנים בעל בית-מרקחת פרטי ברחוב הירקון בת"א עד שמכרו. גם בארץ היה מפעילי חסידי חב"ד בכלל ולמען ישיבת "אחי-תמימים" בת"א בפרט.

בר"ח תמוז תשכ"ב נסתלק לבית-עולמו, ומ"כ ברמת-גן.

וכך התרקם לו הקשר הראשוני בין ר' דוד עם כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע, קשר שברבות השנים נהפך לקשר הדוק ובל-ינתק.

## קשר הדוק עם הרבי

בהיותו עוד ברוסיה נישא למרת העניא בתו של החסיד ר' אברהם אברמוביץ ע"ה. בשנת תרפ"ד עלו הוא וזוגתו לארץ ישראל. בביקורו של אדמו"ר מוהרי"צ בארה"ק, זכה לפגישה השנייה והאחרונה עם הרבי הרי"צ. וכך כותב ברשימותיו:

את כ"ק הנשיא ר' יוסף יצחק זכיתי לראות בפעם השנייה בתל-אביב, במלון על שפת הים. שם בירך אותי, ומאז לא זכיתי לראותו. אבל עד יומו האחרון היה לנו קשר בל ינתק בכל המובנים, בלבביותו, באישיותו ובידידותו אין סופית. זי"ע ועכיש"ר.

ר' דוד מעיד ברשימותיו על "קשר בל ינתק" עם אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע. ואכן, מאז שנת תרפ"ט - בה ראה את מוהרי"צ נ"ע וקיבל ממנו את האיגרת הראשונה כמסופר לעיל - ועד הסתלקות הרי"צ בשנת תש"י, נמשך הקשר באמצעות התכתבות הדוקה, כאשר מנהגו לכתוב ולדווח בפרוטרוט על כל צעד ושעל בדברי ימי חייו לרבי, וגם מקבל תשובות ומענות מפורטות - מהם נמצאנו למדים על קשריו ההדוקים עם בית חייו.

בהיותו בארץ-ישראל שימש תקופה קצרה כרוקח בביה"ח "הדסה" בירושלים ואח"כ בתפקיד זה בתל-אביב. אך מכיוון שכל תעודות הרוקחות נשרפו עוד בהיותו ברוסיה, נזקק ללמוד מחדש את כל מקצוע הרוקחות, דבר שהתאפשר לו אך ורק באוניברסיטת ברן, בירת שווייץ. בתחילת שנת תרצ"א שלח ר"ד מכתב לאדמו"ר מוהרי"צ בו שואל, האם לנסוע ללמוד מחדש את מקצוע הרוקחות. במכתב מ"ו מרחשון תרצ"א, מגיב הרי"צ בחיוב ומבקשו שכאשר יגיע למחוז חפצו יודיעו ממצב היהדות שם:

כבוד הנכבד והנעלה מוהר"ד שי' הלמן

שלום וברכה!

מכתבו מג' מרחשון הגיעני ברור הדבר שדברי צדיקים חיים וקיימים. והש"ת יעזר שיצליח בענייני ויקום בו דבר הברכה אשר ברכו הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק זצוקללה"ה נבג"ם זי"ע בלי מניעה ועכוב וישוב לב"ב שי' בשלום ותהי' פרנסתו בריח ובמנוחה.

אני מבקשו אשר בבואו לשוויץ ייטיב נא להודיעני איך ירגיש עצמו ואיך נסתדר.

בעולמות העליונים, ואני אז בן 21, התמונה עומדת לפני עוד היום, כמו אתמול, והיא בלתי נשכח.

כן זכה פעם נוספת להיות אצל אדמו"ר מוהרש"ב, וכפי שמתאר ברשימותיו ובמכתביו לידידי, נחרטו בלבו מראות חסידיים שהותירו בו חותם עמוק. וכך כותב במכתבו לידידי ר' שלום-בער אלפרוביץ:

כשעולה בדמיוני שמך שלום-דב, אז עולה במוחי רש"ב ז"ל נ"ע זי"ע כשראיתי הדרת פניו ברוסטוב על דון ביושבו על כסא נשיאותו מלוכש להפליא עם מנזטים הלבנים מבין הסירטוק המשי והירמולקה במרובה (מודה אשכנזית) עולה בדמיוני איך החסידים עמדו שלובי יד ושמעו החסידות בבואו מפטרבורג אחרי המהפכה הגדולה הרוסית.

וברשימותיו כותב:

בפעם השנייה זכיתי לראות את האדמו"ר הנשיא רש"ב ז"ל ברוסטוב על דון, שחיכיתי עליו כשבועיים, כשבא מפטרבורג אחרי המהפכה הרוסית. התפללתי איתו במנין אחד, למטה בקומת הקרקע, ובערב שבת נשאר אצלי הציור מאמירת חסידות [...] עמדו על מקומם זקופים נשענו על הקיר ושלובי ידיים והקשיבו דבריו הקדושים. רושם בל נמחה נשאר עד היום הזה.

בביקור זה, מציין ר' דוד, כי נאסר בחג הפורים ולא היו בידו התעודות והניירות הנחוצים לשחרורו. הרבנית שטערנא שרה נ"ע פעלה למענו והשיגה לו את הניירות ולמחרת היום נשתחרר מבית הסוהר.

בשנת תרפ"ט שלח זקנינו ר"ד את רישומי מביקורו אצל אדמו"ר מוהרש"ב, אל בנו אדמו"ר מוהרי"צ. במכתב המענה של הרבי הרי"צ אליו, שהיה מכתבו הראשון אל ר' דוד, מביע את התרשמותו והנאתו מתיאורים אלו ובנוסף מתעניין לדעת אודות לימודיו וחינוך בנו:

זי"א אייר תרפ"ט

אל הנכבד והנעלה אי"א מו"ה דוד שי'

שלום וברכה,

נהנתי לשמוע כי ביקורו בהכלי קדש הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק זצוקללה"ה נבג"ם זי"ע עשה עליו ת"ל הרושם הראוי באמונת ה' ית' ובטח גם בירך אותו, ודברי צדיקים קיימים לעד, ושה"ת יחזק בריאותו וישלח לו רפואה כו' ויגדלו את בתם ת' ובנם שי' לתורה חופה ומעש"ט.

אתענין לדעת אם יש לו שיעורי לימוד בכל יום ומה המה ואיך הוא מחנך את בנו שי'

הדו"ש ומברכו יוסף יצחק שניאורסאהן

הרב רבינו יצחק אייזיק וויזניץ זצ"ל

קטע מזיכרונותיו של ר' דוד ממצב היהדות בשווייץ

נזדמנתי עם אחדים משווייץ והגידו לי אשר מלבד שבמדינה זו נוסדו איזה ישיבות של תורה הנה בין הסטודנטים שם מרחף רוח טוב בהנוגע לתורה. והייתי חפץ לדעת איך הוא המצב בנדון זה בהנוגע לעיר ברן אם יש שם קהילה יהודית ואם בין הסטודנטים בברן יש קבוצות או אגודות ללמודי התורה ומה מהותם.

הדו"ש ומברכו.

מיד עם הגיעו לברן, החל מברר את מצב היהודים והיהדות בעיר ובשליחות הרבי הרי"צ פתח בפעילות נרחבת להרמת קרן ישראל בברן בפרט ובשווייץ בכלל, פעילות שנשאה פירות רבים ועוררה את הניצוץ היהודי שהיה חבוי ביהודי ברן.

**הרבי עונה לכולם...**

לפעילותו הנמרצת של ר' דוד בברן נקדים את דברי אדמו"ר מוהרי"צ בא' ממכתביו (אגרות-קודש ח"ו ע' נט):

כשהייתי באיראפא עלה בידי - בעז"ה - ליסד בעיר בערן אשר בשווייץ בעיר ריגא בלטביא ובעיר קאוונא בליטא חבורות חבורות של צעירים וצעירות מתלמידי האוניברסיטות בערים הנ"ל שומרי מצוה ואוכלי כשר ויסדו להם בערים הנ"ל מסעדות כשרות והשתדלו אודות שמירת שבת והצעירים שמרו הנחת תפלין.

ענין זה הוזכר גם בשיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו ז"ע בש"פ ח"ב, "ב תמוז ה'תשט"ו (תורת מנחם ח"ד ע' 166):

כ"ק מו"ח אדמו"ר שלח כסף לקבוצת סטודנטים מבני ישראל, שלמדו בשווייץ, כדי לסדר מטבח כשר וכדומה.

הר' דוד הלמן היה זה שעמד בראש המתעסקים והמייסדים של פעולות אלו של הרבי הרי"צ באוניברסיטת ברן.

ביזכרונותיו מאותה תקופה מתאר בתיאור ארוך ומפורט אודות פעולותיו אלו וממנו אנו מקבלים תמונה מושלמת מהפעילות הרצופה בברן:

בשנת 1930 באו כבר לברן 180 מתלמידים (סטודנטים) בנים של אזרחים מלטביה, ליטא, רוסיה, גליציה, אך קבלו

אזרחות אמריקה. ואז היה מורגש שנאת ישראל ונאלצים היו להמשיך לימודיהם בשווייץ שהתיחסה יפה ליהודים. וכמובן כבארץ זרה התנהלו כ"יושבי בגויים ולמדו ממעשההם", הכירו בחורות מלצרות של מטבחי טריפה, כי לא היו מטבחים ישראליים, וכבחורים חופשים ממש חללו שם ה' ולא המקום פה לכתוב בפרוטרוט. אבל אני מצאתי לנוחץ בהתאם לבקשת כ"ק לכתוב לו מה שנעשה שמה, כי חוץ מהאמריקנים היו בחורי ליטא, לטביה ופולין איפה התחלת אנטישמיות, וכאינטליגנציה העתידה של ישראל היה צריך משהו להתחיל בפעולות. ואז כ"ק ז"ל פנה אלי מה לעשות, ואני הראתי הנה בשווייץ ישנם רבנים, קהלות עשירות ורודפים הללו (ואולי בצדק) ודרוש היה תקון הרבנים. העתיד של מנהיגי ישראל האינטליגנציה, כפי שהתבטא כ"ק ז"ל.

והוא כבר כתב לי אדרעס של הרב לבינשטיין מאגודת ישראל וכ"ק התחיל בפעולות ובפצצות אידאולוגיות להתבונן וליצירת סביבה יהודית, בכדי לתקן המצב, וב"ה הצלחנו מאד [...] ובעיקר עסקנו בסדר מטבח כשר [...] כולם



מכתבו מד' כסלו קבלתי, ואני מצטער באמת על המצב כפי שתיאר אותו כבודו, אבל נהייתי לקרא מכתבו בפרטות הדברים והסבות שגרמו למצב שכזה, כידוע אשר אפילו במחלה כבדה הנה ידיעת סבת המחלה נותנת תקוה למצוא הרפואה לה, ובפרט בענייני הדת שברור לי אשר כל יהודי אפילו אחרון שבאחרונים אינו עושה להכעיס חלילה רק ישנן הרבה סבות מבית ומחוץ הגורמים את הכל, ואשר על כן ידיעת הסבות הללו נותנת תקוה אשר ע"י עבודה הראוי' יכולים לתקן הרבה והשי"ת בודאי יעזר.

וכבר הראה לנו הנסיון בחיי יום אשר בכל מקום שנמצאים אלו שלב רגש להם ומתעניינים בעבודה להטיב המצב ומניחים כחות ידועים על זה הרי הם מצליחים בעבודתם, כי ברית כרותה לעבודה באמת ובתמים שאינה חוזרת ריקם.

הידיעות שכותב ממצב העיר ברן ומצב הסטודנטים אשר בה חשובות הן מאד אף על פי שעדיין אורח הוא בעיר, ומכש"כ אשר לפי דבריו שאב הידיעות ממר מטמן שי' שהוא כבר בקי במצב העיר, לפי דבריו שבין הסטודנטים ישנם 17 מאמריקא, הנה עד כמה שהכרתי את הנוער האמריקני (במשך השנה שביליתי באמריקא) לא לבד האורתודוכסי אלא אפילו החפשים, הנה הם תמימים בתולדתם ורחוקים מאד מעושים "להכעיס" וע"כ אינני יכול וקשה לי לחשוב אשר שאלת מאכל כשר אצלם הוא רק שאלת יוקר וזול אם נקח בחשבון את ההוצאה באמריקא גופא ורגילותו של האמריקני בהיותו באמריקא, ובטח יש בזה גורם עמוק יותר, אלא שבמומינט הזה איני רוצה לעמוד על זה, ונניח שהגורם לזה הוא רק סבת יוקר וזול, אבל חושב אני אשר בכונן זה הלא מבלי הבט על חלוקי הדעות השוררים בין יהודי המזרח והמערב שבקהילת ברן הנה בהנוגע למאכל כשר בשביל הסטודנטים א"א להיות חלוקי דעות, ומכיון אשר בבית האכל של הקהלה בודאי "כשר" (אם הוא תחת השגחה ראוי' כנהוג במדינת אשכנז) היתה הקהילה מחוייבת לתת האפשרות לסטודנטים להשיג ארוחתם שם במחיר היותר זול, וחושב אני אשר זהו רק מצד התרשלות של אלה שהיו צריכים להתעניין בזה, ולדעתי היו הסטודנטים של הקלוב [=מועדון] העברי צריכים להגיש בקשה רשמית אל הקהלה שתתן להם האפשרות לקבל ארוחות בזול מבית האכל של הקהלה.

אם הייתי יודע מי שהוא מאנשי הקהלה, אם מן המזרח או מן המערב, או את הרב של הקהלה הייתי כותב אליהם בנדון זה שהחוב על כל יהודי לעזור לרעהו ובפרט בהנוגע לשמירת הדת והיהדות מבלי התחשב עם הנהגתו בחיי הפרטים, ולתת לו האפשרות שיוכל למלא חובתו כיהודי.

התרכזו במרכז ואחרי נטילת ידיים ואכל כשר ברכו בשירה ובזמרה וקבלו אוכל בשכר פעוט, וכולם עזבו את דרכם הרע [...] ולכולם היה ענין להפגש. והרבי ז"ל דאג שגם הבחורות (הסטודנטיות) יהיו אתנו ומה טיבן וכו'.

עכשיו תתארו לעצמכם מי היה כ"ק זצ"ל. כי התחיל קשר חזק ביננו ובין הסטודנטים וכולם כתבו אליו באותן השפות שיותר נח עבורם, באידיש, אנגלית וכו', וכותב אלי כ"ק ז"ל שטוב אני עושה שמוסר להם לכתוב בשפה הנוחה להם.

דער גייסט פון רבין זצ"ל האָט גענומען שטורמן אזוי מען האָט געווסט אז איך בין פון זיינע מענטשן, איז געוואָרן רעספעקט צוא מיר [=רוחו של הרבי החלה להסעיר, כך שכאשר נודע שאני מאנשיו, נוצר כבוד כלפיי].

(כאן מונה הכותב את המקורבים): אחד יליד שווייץ, מר קמחי, עכשיו עורך דין ידוע ב [...], השני ד"ר רוזנבלום מוינה, שעכשיו שהוא רואה חשבון מוסמך בירושלים. אחד התכתב אתו (עם הרבי) עורך דין השלזון, שהיה שר השכלה בליטא הדמוקרטית, בחור מחונן בסגולות טובות. ושלח אלי גם קצת כסף, בתור גמילות חסד לעת הדחק, יהיה צריך שלם דמי לימוד, בהלוואה.

ואני הייתי נותן דו"ח לכ"ק מהכל, והיו תלונות עלי כשלא הייתי נותן [...] וכל פעם הרבי היה כותב לי ועונה להם. והיו הרבה (מהסטודנטים) שהללו אותי לפני הרבי כ"ק זצ"ל. וכל פעם כ"ק הרבי ז"ל מצא לנחוץ לכתוב אלי על זה.

הייתי בנכר בסבל ובדחק והידיד העז זצ"ל היה היחיד שמעודד אותי ונותן לי אומץ לב וחזק אותי ולא פלא שהיה לנו קשר בל ינתק, לבבי אין סוף. ועד היום הקשר ביני ובין כ"ק האדמו"ר שליט"א מתחזק כמעט באותו האופן.

בתקופת שהותו בברן עמד בקשר רצוף ותמידי עם אדמו"ר מוהריי"צ כפי שניתן להבחין במכתבים הרבים שקיבל באותה תקופה.

לאחר שתיאר את המצב, על-פי בקשת מוהריי"צ, השיב לו רבינו במכתב ארוך בו מתווה בפרוטרוט לר"ד את דרך הפעילות בה עליו לנקוט. בטוב-טעם מסביר לו אשר ידיעת המחלה נותנת תקוה למצוא את התרופה ואשר הראה הניסיון שמי שלב רגש לו ורוצה להטיב המצב ומניח כוחות על זה - מצליח בעבודתו. כן מדגיש את גודל מעלת כשרות המאכלים ומבקשו לפעול אצל הסטודנטים בעניין זה.

וכך כותב רבינו במכתבו מח' כסלו תרצ"א:

כבוד הנכבד והנעלה מר דוד שי' הלמן

שלום וברכה!





התורה וכדומה. כן מתעניין רבינו האם יש סטודנטיות  
יהודיות ומה מצבם:  
כבוד הנכבד והנעלה מר ד. שי' הלמן, ברן  
שלום וברכה!  
מכתביו מו' חנוכה וה' טבת קבלתי בענג. ותודה שכותב  
שמות הסטודנטים העוזרים על ידו ובבקשה לפרוש בשלום  
משמי.  
חושב אני אשר ז' או ח' אנשים זוהי כבר קבוצה, וכאשר  
יעזר להם השי"ת ולמודם יעלה יפה והיו מקבלים עליהם  
לקבוע שיעורי לימודי קדש פעם או שתיים בשבוע וביום  
השבת לבלות יחדו בחבורה (מובן אם ריחוק המקום לא  
יעכב לזה) היו פועלים הרבה מאד, מלבד זה שהי' נותן  
להם בעצמם הרבה מאד שהיו מקבלים מזון רוחני הנה היו  
פועלים הרבה על הסביבה.  
רואה אני שלא טעיתי באמרי שלא שאלת חסרון כיס  
בזה רק חלישות הרצון, ומר שיף וחברו היו יכולים לפעול על  
חבריהם האמריקנים.  
מדי דבר אשאל מי הוא מר שיף אם אינו קרובו של ידידי  
הגביר מר העררי שיף מנויארק?  
אשמח מאד אם אוכל לברכם בתור קבוצה אותו ושבעת  
חבריו כאמור.  
בטח יש שם יותר משתי סטודנטיות יהודיות, וזו היתה  
צריכה להיות עבודתה של קבוצה זו לדעת מספר הכללי של  
הסטודנטים והסטודנטיות היהודים ומצבם בפרט.  
אל יחלש דעתו מזה שלע"ע לא פעל כלום בהנוגע למטבח  
כשר ובטח יבא באיזה זמן אל הפועל.  
הצדק בודאי עם הסטודנטים שרוצים תמיכה ידועה  
לכלם, ובהיותי ברוסיה ועזרתי להסטודנטים על מאכל כשר  
הי' ג"כ באופן כזה אשר העזר בכל בית לימוד הי' כללי,  
והסטודנטים בעצמם היו בוחרים משלהם ועד המפקח על  
זה והיו מחלקים כרצונם.  
בהמשך המכתב מציע רבינו לפנות אל מר לווינסטיין  
בציריך. ומסביר לר"ד שבאמת חיבת הקודש הוא דבר רציני,  
אבל ישנו בכל אחד ואחד מישראל. לשאלתו של ר' דוד  
בנוגע לתפילין, כותב הרבי שיכול להיות שישנם תפילין  
פסולים אצל הסטודנטים ומבטיחו שייקח על עצמו את  
ההוצאות הכספיות של הגהות התפילין הקיימים וקניית  
תפילין חדשות לאלו הנזקקים לכך:  
טוב מאד שפנו לבזל ובבקשה להודיע לי התשובה שיקבלו  
וחושב אני שהי' כדאי שיפנו למר לעווענשטיין בציריך (כפי

הייתי חפץ לדעת בנדון אגודת הסטודנטים שכותב אלו  
העשרים איש דברי עברית איך הוא יחוסם לדת לשמירת  
ש"ק ותפילין והדומה.

מכתבי זה הוא רק לו לבדו, רק אם יודע איזה מחבריו שי'  
שיוכל להביא להם תועלת יוכל להראות להם ובטח ישיב על  
שאלותי והשי"ת יצליח לו בכל.

מחזיר אני לו את מכתב ש"ב הרה"ג סלאנים שי' וחושב  
אני שהי' כדאי שישלחנו לציריך להרב לעווענשטיין שי'.

ההנני ידידו הדו"ש ומברכו

יוסף יצחק

## תחילתה של פעילות

מיד לאחר שקיבל ר' דוד המכתב דלהלן, שלח לרבינו  
גלויה. במכתב מב' דחנוכה תרצ"א כותב רבינו אשר  
רוצה הוא לדעת מי הם התומכים בידו, וכן כותב את  
התוצאות הנפלאות אשר דברים פעוטים אלו פועלים אצל  
הסטודנטים:

כבוד הנכבד והנעלה, מר ד. שי' הלמן

שלום וברכה!

גלויתו הקצרה קבלתי, יש לי געגועים לדעת מי הם  
התומכים בידו, וצריכים לדעת אשר תוצאות אפילו פעוטות  
בעינינו כאלו של מאכל כשר, הנחת תפילין ולימוד הם  
מהדברים העומדים ברומו של עולם, ואין לשכוח אף רגע  
שהסטודנטים בכללם הם אנשים כאלו שאח"כ הם בעלי  
השפעה ברוח, וכשנקנה בהם חבת הקדש והתורה זה פועל  
אח"כ על הכלל.

קשה לי להכביד עליו בכתיבת מכתבים לגזול מעתו אשר  
בטח בשעות הפנויות יש לו שיעורים ללמודי קדש והשי"ת  
יעזור לו.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א, מזכיר

ח. ליברמן

מצרף כאן דולר אחד על הוצאות הפוסתה [=דואר].

מן הראוי לציין כי ברבים מהמכתבים שנשלחו לר"ד  
לברן, מוצאים אנו אשר שלח רבינו את הוצאות הדואר של  
שליחת המכתבים אליו.

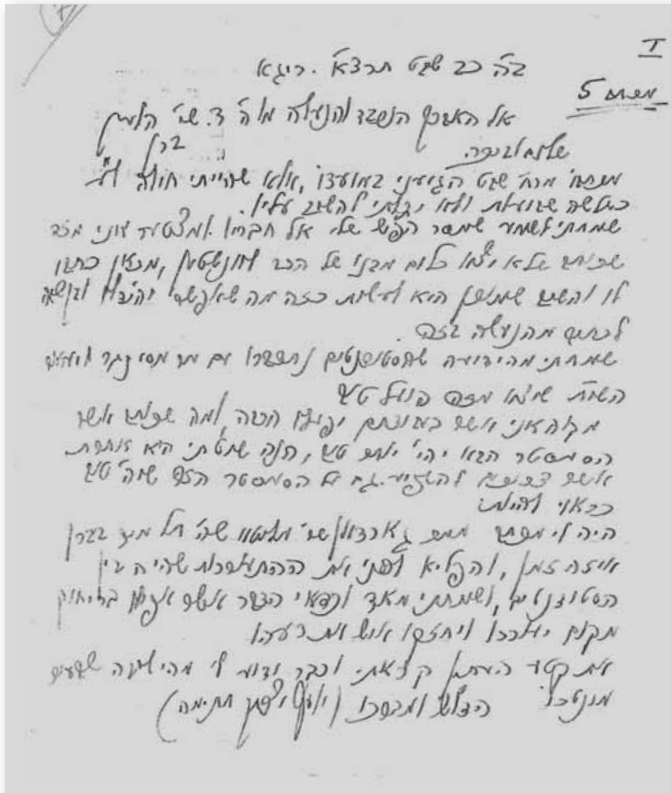
לאחר שקיבל מכתב זה, שלח לרבינו שני מכתבים ובם  
כתב - כפי הוראת רבינו - את שמות הסטודנטים המסייעים  
לו. במכתב מט"ו טבת תרצ"א, כותב אליו רבינו רעיונות  
להתחלת קירובם של הסטודנטים, לקבוע שיעורים ללימוד

הכתבת האמורה למטה).

## ההתעוררות בין הסטודנטים

מאז הגיע ר' דוד לשוויץ, חלה התעוררות רבה בקרב הסטודנטים. במכתב שלפנינו, כותב רבינו את שמחתו על ההתעוררות שישנה בין הסטודנטים, ומציע אשר גם בריחוק מקום יעוררו איש את רעהו. כן מצינו אשר רבינו מתעניין בלימודם של הסטודנטים. וכך כותב במכתבו מ"ב שבט

מה שכותב שקנית חבת הקדש הוא דבר רציני, כן הדבר אבל האמת הוא אשר חבת הקדש והתורה בעקרה יש בכל אחד ואחד מישראל יהי' מי שיהי', אם רק ממעי יהודה יצא רק היא צפונה וטמונה עמוק עמוק בלב ואיש תבונות ידלנה שנחוץ רק להביאה מההעלם אל הגילוי כי נקודת היהדות אותה נקודה שמונעת את היהודי מפירוד ח"ו היא היא בעצמה נקודת הקדש והתורה רק זרם החיים וסערות הזמן וצרכים המרובים והאטמוספירה המקפת מעננים על נקודה זו ומביאים אותה לידי כיווץ ונסיגה לאחור לתוך עומק הלב מבלי שתראה החוצה ואשר על כך כשמזדמנים יחד בקביעות ללמוד וכדומה אין בזה דבר חדש רק פיזור העננים המכסים על הנקודה והנקודה נגלית מאלו' כדוגמת אור השמש המכוסה בעבים כבדים שאינו נראה לחוץ, ובהתפזר העבים הוא נגלה מאליו ואין בזה התחדשות וכדוגמת האבן טוב הטמון בתוך התיבה ואורו אינו נגלה ובהסיר מכסה התיבה אורו יוצא לחוץ ואין בזה התחדשות דבר ככה היא נקודת היהדות הטמונה עמוק בלב ומכוסה במכסה הצרכים הגשמיים וחיי יום יום, וכשמסירים מכסה זו הנקודה מתגלית מאלו', ולכן אף שחבת הקדש היא דבר רציני אבל הוא דבר שביכולת כל אחד מישראל.



תרצ"א:

אל האברך הנכבד והנעלה מו"ה ד. שי' הלמן  
שלום וברכה!

מכתבו מר"ח שבט הגיעני במועדו אלא שהייתי חולה ל"ע כשלושה שבועות ולא יכלתי להשיב עליו.

שמחתי לשמוע שמסר הפ"ש שלי אל חבריו ומצטער אני מזה שכותב שלא יצא כלום מבנו של הרב לווינשטיין, מכאן כתבו לו והשיב שמוכן הוא לעשות בזה מה שאפשרי יהי' לו ובקשה לכתוב מהנעשה בזה.

שמחתי מהידיעה שהסטודנטים נתדברו עם מר מסינגר יעזר השי"ת שיצא מזה פועל טוב.

מקוה אני אשר בעבודתם יפעלו הרבה, ומה שכותב אשר הסמסטר הבא יהי' יותר טוב, הנה שיטתי היא אחרת אשר צריכים להשפיע גם על הסמסטר הזה שיהי' טוב כראוי

שאלת הנחת תפילין היא שאלה חשובה אמנם קשה לחדור לעמקי הענין כפי שכותב, אבל בשיחות חולין פרטים שמדברים ביניהם יכולים באופן דיליקטי לבא לענין זה, ולמורת רוחינו ישנם הרבה צעירים שמניחים תפילין ורוצים באמת להניח תפילין, אבל נכשלים בתפילין פסולים אם מפני הטרדא או מצד עמי-הארצות והי' כדאי באיזה אופן לפעול שיגיהו התפילין.

הוצאות הגהת תפילין או אפשר אצל מי שהוא אין כלל תפילין הייתי לוקח על עצמי. איני יודע אם יש שם על אתר לקנות תפילין ואפנה למכירי לדעת המקום שאפשר לקנות שם תפילין כשרים ומחכה אני לידיעה ממנו.

שמחתי לקרא גלויתו אדות הנשף ומה שכותב שהוא דבר קטן הנה בהתחלה ראשונה צריכים לשמוח בזה ולקוות שילכו הלוך וטוב.

כבכוד ובברכה

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א  
מזכיר.

חיים ליבערמאן

ידידי רבינו, יידישע און ארטיקלע, זעט  
און זעט אונזערע ארטיקלע, זעט און זעט  
און זעט אונזערע ארטיקלע, זעט און זעט

שלום וברכה!

מכתבו מה' אדר נתקבל בזמנו אלא שהייתי בדרך אורח במדינת ליטא כשמונה ימים ולא היתה לי האפשרות להשיב משם וע"כ נתאחרת תשובתי עד היום.

הי' לי מכתב ממר שיף שי' באנגלית. כותב אשר כבודו קרא לפניו את מכתבי (שבעצמו אינו קורא עברית) ואשר הוא מתענין במאכל כשר ואשר חפץ להשפיע על הסטודנטים בני אמריקא שיאכלו כשר אבל לא עלה בידו לפעול עליהם יען שבמטבח הכשר שבברן חסר נקיון והמאכלים אינם טובים וכותב אשר כבודו בטח כתב אלי בפרטות בזה. וימים אלו אשיב לו. אמנם כפה"נ שטעיתי בחשבי שהוא בנו של ידידי מר העררי שיף בנויארק, וכפה"נ הוא בנו של העררי שיף אחר והייתי [חפץ] מאד לדעת מי הוא אביו ומה מעשהו וכתבתו והייתי יכול אז לברר בברור אם הוא זה או אחר, בכל אופן אין הבדל עבוי מי הוא אביו ושמחתי ממכתבו אלי ואי"ה בקרוב אשיב לו.

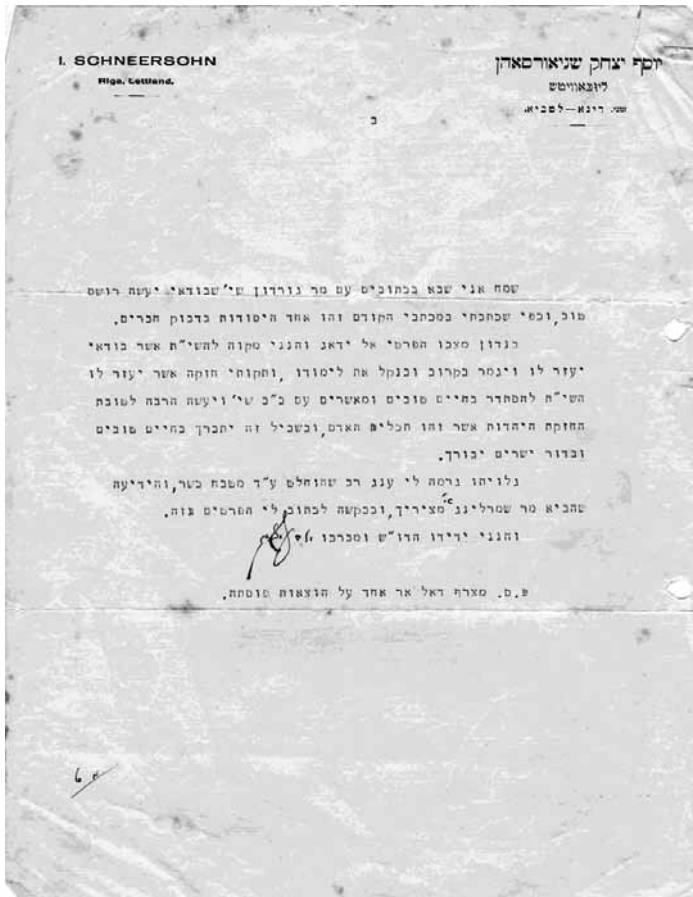
ממר קמחי ומר שמרלינג שי' עדיין לא קבלתי מענה, ולפי הגלוי' של כבודו בטח אקבל בקרוב תשובתם, ואז אודיעו.

בהמשך המכתב כותב רבינו אודות חברו של ר' דוד, מר רזנבלום מוינה, ומבקשו לעמוד איתו בחליפות מכתבים. כן כותב אשר שמח הוא אשר בא בכתובים עם מר גורדון (כפי הוראת רבינו אליו במכתבו מל"ב שבט תרצ"א). בסוף המכתב מביע רבינו את שמחתו הרבה מזה אשר סוף סוף החליטו ע"ד מטבח כשר:

מענין אותי לדעת בנדון חברו מר ראזנבלום שי', הסביבה שלו בווינה ואם יכנס שם לחבורת אגודת צעירים, והייתי מבקש את כבודו לעמוד איתו בחליפות כתובים ואשמח לשמע באיזה סביבה הוא נמצא שם ומה פועל שם.

שמח אני שבא בכתובים עם מר גורדון שי' שבודאי יעשה רושם טוב, וכפי שכתבתי במכתבי הקודם זהו אחד היסודות בדבוק חברים.

בנדון מצבו הפרטי אל ידאג והנני מקוה להשי"ת אשר בודאי יעזר לו ויגמר בקרוב ובנקל את לימודו ותקותי חזקה אשר יעזר לו השי"ת להסתדר בחיים טובים ומאשרים עם ב"ב שי' ויעשה הרבה לטובת החזקת היהדות אשר זהו תכלית האדם, ובשביל זה יתברך בחיים טובים ובדור ישרים



"גלויתו גרמה לי ענג רב שהוחלט ע"ד מטבח כשר"

להיות.

היה לי מכתב ממר גארדאן שי' מליטא שהי' תלמיד בברן איזה זמן, והפליא לפני את ההתעוררות שהי' בין הסטודנטים, ושמחתי מאד וכדאי הדבר אשר אפילו בריחוק מקום יעוררו ויחזקו איש את רעהו.

את קטע העתון קראתי וכבר ידוע לי מהישיבה שבעיר מונטרו.

הדו"ש ומברכו

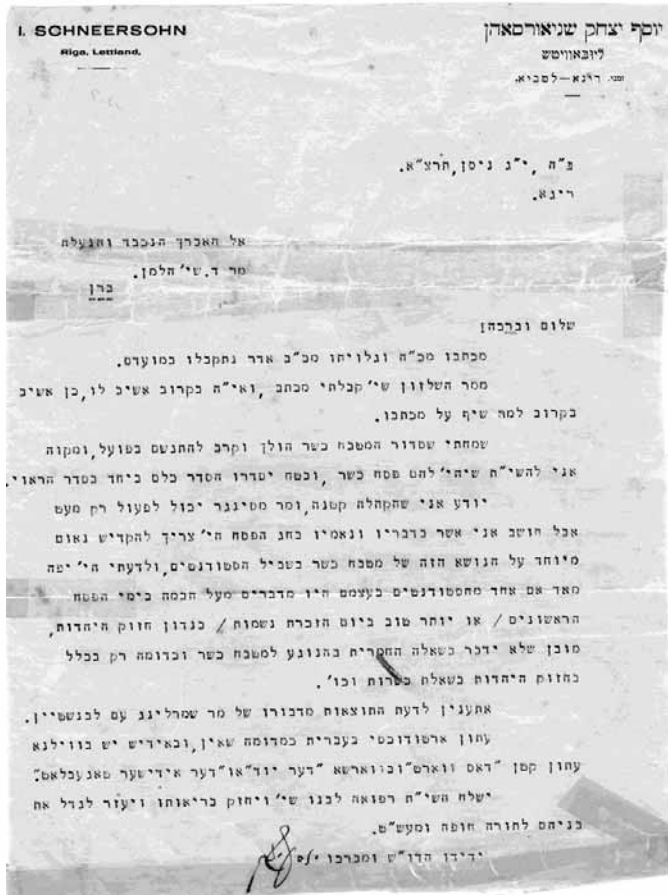
יוסף יצחק

## החלטה על מטבח כשר

אחד העוזרים והתומכים לר"ד היה מר שיף אשר כתב לרבינו שניסה להשפיע על הסטודנטים בני אמריקא אך לא הצליח מפני שהמטבח הכשר בברן אינו נקי והאוכל אינו טוב. וכך כותב רבינו לר"ד בתגובה:

י"ט אדר תרצ"א

אל האברך הנכבד והנעלה מר דוד שי' הלמן, ברן



"היה יפה מאד אם אחד מהסטודנטים עצמם ידברו מעל הבמה"

## לדווח בלי לחכות לתשובות

ב"ט אייר תרצ"א שלח ר' דוד רבינו מכתב אך לא קיבל תשובה. ב"א סיון שלח גלויה ובמילים קצרות מביע את כאבו הרב על הפסק הקשר ושואל האם הדברים שכתב במכתב הקודם לא היו לרוחו של הרבי. בכ"ב סיון שלח רבינו מכתב ובו כותב לו אשר אין כל הפסק כלל ומבקשו שימשיך לכתוב כל הזמן מבלי לחכות לתשובות. וכך כותב רבינו במכתבו:

כבוד ידידי האברך הנכבד והנעלה מר ד. הלמן שי'

שלום וברכה!

מכתבו מ"ט אייר קבלתי במועדו אלא שבכלל מפני חולשת בריאותי כל העת והעבודה העמוסה עלי לא יכלתי להשיב עד עכשיו, ובפרט שלא ראיתי במכתבו זה עניינים כאלו שצריכים לתשובה ורק ידיעות המצב, ובבקשה שלא להתחשב עם קבלות תשובותי ולכתוב תמיד כל הידיעות שימצא לנחוץ, כי חפץ אני לדעת ממצב העניינים בפרטות.

ומ"ש בגלויות מ"א סיון שיש לו צער מהפסק הקשר הנה כאמור אין כל הפסק כלל (ואיני מבין מה שכותב שמכתבו

יבורך.

גלויותו גרמה לי ענג רב שהחלט ע"ד מטבח כשר, והידיעה שהביא מר שמרלינג שי' מצריך, ובבקשה לכתוב לי הפרטים בזה.

והנני ידיו הדו"ש ומברכו.

פ.ס. מצורף דאללאר אחד על הוצאות פוסתה.

במכתב מ"ג ניסן תרצ"א, מביע רבינו את שמחתו שסידור מטבח כשר מתקרב ומציע אשר בחג הפסח אחד מהסטודנטים ידבר מעל הבמה בנדון חיזוק היהדות:

אל האברך הנכבד והנעלה מר ד. שי' הלמן,

ברו

שלום וברכה!

ממר השלזון שי' קבלתי מכתב, ואי"ה בקרוב אשיב לו, כן אשיב בקרוב למר שיף על מכתבו.

שמחתי שסדור המטבח כשר הולך וקרב להתגשם בפועל, ומקוה אני להשי"ת שיהי' להם פסח כשר, ובטח יסדרו הסדר כלם ביחד בסדר הראוי.

יודע אני שהקהלה קטנה, ומר מסינגר יכול לפעול רק מעט אבל חושב אני אשר בדבריו ונאמיו בחג הפסח הי' צריך להקדיש נאום מיוחד על הנושא הזה של מטבח כשר בשביל הסטודנטים, לדעתי הי' יפה מאד אם אחד מהסטודנטים בעצמם היו מדברים מעל הבמה בימי הפסח הראשונים / או יותר טוב ביום הזכרת נשמות / בנדון חזוק היהדות, מובן שלא ידבר בשאלה החמרית בהנוגע למטבח כשר וכדומה רק בכלל בחזוק היהדות בשאלת כשרות וכו'.

אתעניין לדעת התוצאות מדבורו של מר שמרלינג עם לבנשטיין.

עתון אורטודוכסי בעברית כמדומה שאין, ובאידיש יש בוויילנא עתון קטן "דאס ווארט" ובווארשא "דער יוד" או "דער אידישער טאגעבלאט".

ישלח השי"ת רפואה לבנו שי' ויחזק בריאותו ויעזר לגדל בניהם לתורה חופה ומעש"ט.

ידיו הדו"ש ומברכו

יוסף יצחק



התלמידים והתלמידות.

והנני משיב על מכתבו לפי סדר מכתבו.

ינעם לי מאד דבריו, שבעה"י אני יכול לראות בו אחד מאלו שימסור עצמו לעבודת החזקת היהדות בסביבתו, אני חפץ לקוות עוד שלא זו בלבד אלא שיהי' בו גם טופח על מנת להטפיה אשר גם אלו עם מי שיעמוד בקישור יעמדו על נקודת ההשקפה להפיץ הרעיון אשר הצעירים והצעירות צריכים לקחת עצמם לעבודה להחזקת היהדות כל אחד בסביבתו בשמירת עקרי הדת עכ"פ.

מקוה אני אשר מכתבי לד"ר עקמאן שי' יביא תוצאות והשי"ת יצליח לו.

הנני שבע רצון מדברי העתון שכתב אדות משרתו. ואם יודע אשר יהי' לו לתועלת שידעו דעתי על זה במובן ידוע מרשה לו להודיע.

אופן החינוך להתראות עם ההורים הוא טוב מאד, אמנם דורש סבלנות גדולה ולפעמים אי נעימות אבל מי שעובד בתמימות ברצינות נושא סובל הכל וסוף סוף בא אל המטרה.

בודאי שמענין אותי החומר שיש לו בענין זה, אלא שאיני חפץ להכביד עליו בכתובה יתרה.

לפי מכתבו יהיו אצלו הבחינות בקרוב ויצליח לו השי"ת.

מה שכותב בנדון הפרופ' היהודים איני יודע אם הוא לשם ידיעה בלבד או אפשר כוונתו שאפשר להתקשר עמהם ויכול לצאת מזה טובה למי שהוא.

רבינו שלח להם עשרה דולר ובהמשך המכתב כותב לר"ד:

מה שכתב בנדון העשרה דולר אשר משתמשים בהם לשם גמ"ח אני שבע רצון מזה וממכתבו ניכר שכותב דבר זה לא אופיציאלי, וכפה"נ שגמ"ח נחוץ מאד להתלמידים והייתי מתענין באיזה אופן יש אפשרות ליסד קופה בסכום גדול יותר על גמ"ח בכדי להקל מצבם של התלמידים עם הזמן שמקבלים הנחוץ להם.

פ"ש למר שמרלינג שי', והשי"ת יעזר לו לגמר בכי טוב.

ומה שכותב אשר בקטע העתון ששולח יש חו"ד שונאי ישראל שמלעיגים עלינו, הנה הצעירים אין צריכים להתפעל כלל מזה וצריכים להתחזק ביהדות, שכל שנאתם היא בנוי רק על הקנאה בחייהם היפים של היהודים.

והנני ידיו הדו"ש ומברכו

יוסף יצחק

רבינו ממשיך להתעניין בענייני הסטודנטים, ובמכתב מט"ו מרחשוון תרצ"ב כותב:

אל האברך הנכבד והנעלה מו"ה ד. שי' הלמן, ברן  
שלום וברכה!

גלויתו מער"ס העבר קבלתי במועדה, אלא שמיום כ' אלול עד י"א מרחשוון הייתי בדרך במדינת פולין והייתי עסוק בענייני הישיבות העומדות תחת הנהלתי, ולא יכולתי לעסוק בתשובות על הקורוספונדצי' שנתקבלה במשך הזמן.

ועכשיו הנני חפץ מאד לדעת מה נתחדש אצלם במשך הזמן הזה, ואיך עומד הדבר בנדון המטבח כשר אם כבר נסתדר הדבר או עדיין בלתי מסודר. ואיך הם הסטודנטים החדשים, ומה עם הסטודנטים הקודמים אפשר כבר באו לידי הכרה בהנוגע להגבלת זמן ללימודי קדש ולקיום מצות מעשיות.

הדו"ש ומברכו.

## הרבי משתתף בגמ"ח

במשך כל שהותו של ר"ד בברן, עשה היכרות עם אנשים בכדי שיעזרו לו בענין החזקת היהדות באוניברסיטה. במכתב מו' כסלו תרצ"ב כותב לו רבינו אשר כל היכרות עם מי שיכול לעזור - נותנת הרבה, וכן מתעניין רבינו בהנוגע להמטבח ומציע שעם העשרה דולר ששלח ייסד מזה גמ"ח לסטודנטים. וכך כותב במכתבו:

אל האברך הנכבד והנעלה מו"ה ד. שי' הלמן, ברן  
שלום וברכה!

מכתבו נתקבל. ושמחתי לשמע מההיכרות שעשה עם הד"ר פייזינגר שי' וכבר ידוע לו דעתי ממכתבי הקודמים אשר כל היכרות עם מי שיכול להשפיע על החזקת היהדות נותנת הרבה מאד. ובטח יודעני מההיכרות שיעשה עוד.

מאד הייתי חפץ לעשות דבר מה בהנוגע למאכל כשר בשביל הסטודנטים אבל צריכים למצא הדרך באיזה אופן לגשת לזה וכבודו כותב במלות כללים שצריכים לעבוד, אבל צריכים לראות איך אפשר לברא דבר כזה.

ממר השלזון שי' קבלתי היום מכתב כותב שלא בהם האשמה שלא נעשה כלום בהנוגע למאכל כשר רק מפני שאין בעל יכולת ובעל רצון שיניח כחות על זה והבטחת אנשי ציריך לא באה אל הפועל. ועוד כותב בנדון העשרה דולר ששלחתי בשנה העברה לאיזה מטרה יהיו, כותב אשר "הסדר" בשביל הסטודנטים שסדרו בשנה העברה הי' על האמצעים שהמציא מר מסינגר שי' והמעות הללו לא

הרב יצחק שניאורסאהן זצ"ל  
הרב יצחק שניאורסאהן זצ"ל  
הרב יצחק שניאורסאהן זצ"ל  
הרב יצחק שניאורסאהן זצ"ל  
הרב יצחק שניאורסאהן זצ"ל  
הרב יצחק שניאורסאהן זצ"ל  
הרב יצחק שניאורסאהן זצ"ל  
הרב יצחק שניאורסאהן זצ"ל  
הרב יצחק שניאורסאהן זצ"ל  
הרב יצחק שניאורסאהן זצ"ל

מכתב ברכה ותודה להאפטייקר שלחתי  
אתמול.

## לסדר את ענין הכשרות בועידה בגרמניה

ב"ד טבת תרצ"ב, ה-24 לדצמבר 1931,  
התקיימה בעיר פולדא שבגרמניה וועידה של  
ה"בונד-יידישער אקאדעמיקער". במכתב מג'  
טבת תרצ"ב מתעניין רבינו האם יש סטודנטים  
מברן שנוסעים לוועידה. וכך כותב במכתבו:

אל האברך הנכבד מר ד. שי' הלמן, ברן

שלום וברכה!

מכתבו נתקבל.

כפי אשר ביום 24 דיצימבר תתקים ועידה  
של ה"בונד-יידישער אקאדעמיקער" בעיר  
פולדא אשר בגרמניא. הייתי חפץ לדעת אם בין  
הסטודנטים כברן יש כאלו שנכנסים אל האגודה  
הזאת, מצדי פניתי אל אגודת הסטודנטים הדתיים  
בליטא וגם כפה ריגא אשר בהשתתפותם בועידה הנ"ל  
יעמידו על הפרק שאלת סדור מאכל כשר בשביל  
הסטודנטים היהודים. איני יודע עד כמה אוכל  
לפעול בזה אבל אפשר אשר כעזה"י תאא מזה תועלת.  
אבל אפשר בעזה"י תצא מזה תועלת.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר

ח. ליבערמאן

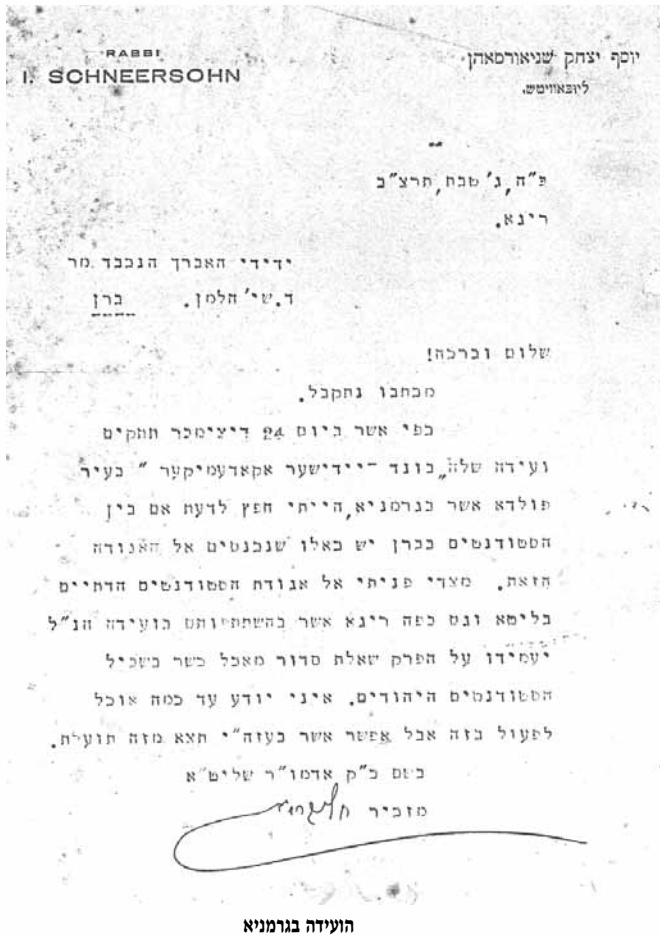
מריגא נשלח הסטודנט מר גלווצינר, ובמכתב מט"ו טבת  
תרצ"ב כותב רבינו אשר יש לקוות שיצא מהוועידה תוצאות  
טובות. וכך כותב:

אל האברך הנכבד והנעלה מר ד. שי' הלמן, ברן

שלום וברכה!

מכתבו ממוצש"ק ויגש נתקבל.

ביום השני שבוע זה נסע מכאן לפולדא על הועידה  
הסטודנט מר גאלאווצינר, ובדרך נסיעתו יסור לליטא  
להתועד עם הסטודנטים שבליטא ואפשר שגם הם ישלחו ציר  
משלהם. בכל אופן הנה הסטודנט מר גאלאווצינר נסע מכאן  
אחרי התועדות עם הסטודנטים מפינלאנד ועסטלאנד, וגם  
בא בקישור עם הסטודנטים שבליטא להציע אשר ה"יידישער  
סטודענטען פארבאנד" יקבל על עצמו האקציא לבא בקישור



הועידה בגרמניה

השתמשו בהם ורק הם עומדים ברשות מר הלמן שי'.

השבתי לו אשר בהנוגע להעשרה דולר יארו לע"ע  
מונחים במקום שהם ואולי אפשר ליסד גמ"ח בשביל  
הסטודנטים והייתי משאיר סכום לפונד קטן למטרה זו.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר

ח. ליבערמאן

בגלוי' ששלח מזכירו של רבינו, הר' חיים ליברמן, כותב:

ידידי הנכבד והנעלה מר ד. שי' הלמן, ברן

שלום וברכה!

גלויתו מ' כסלו קבלתי, והנני מחכה למכתב ממנו וממר  
השלזון שי' בתשובה מה אני יכול לעשות מצדי אשר יצא  
מה שהוא בנדון מאכל כשר, ושקבל מכתבם אז אכתוב  
בנדון זה.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

ח. ליבערמאן

## השתתפות הרבי בהוצאות סעודת- פורים

עם הגיע חודש אדר החל להכין סעודת פורים גדולה ומרכזית לסטודנטים היהודים. הוא דיווח על כך לרבינו ובתגובה מביע רבינו את רצונו להשתתף בהוצאות הסעודה. כן מורה לו לדבר בסעודה אודות החזקת היהדות בעיר וכן אודות סדר הפסח הקרב ובא:

י"ח אדר תרצ"ב

אל האברך הנכבד והנעלה מר ד. הלמן  
שי', ברן

שלום וברכה!

מכתבו מי"ד אדר נתקבל וכפי שהבנתי ממנו הוא מוכן לעבוד בדבר הכנות לעשות סעודה בפורים הבא והנני חפץ להשתתף בזה ואשלח להם אי"ה על זה פראנקים אחדים, והנני חושב אשר חשוב מאד לעבד מראש סדר ידוע בזה אשר יצאו נואמים מהנוער אשר ידברו בדבר חזוק היהדות הן בהנוגע לאנשים והן לנשים, ואשר הסעודה תהי' משותפת הן מהאירופאים והן מהאמריקנים. ולפרסם הדבר מקודם בין הסטודנטים ובסעודת פורים גופא יבחרו ועד אשר יתעסק בדבר הסדר לחג הפסח הבע"ל.

ב"ה אשר עבר בשלום בחינות אחדות, והשי"ת יעזר לו לעבור בהצלחה גם על יתר הבחינות וישלח השי"ת רפו"ש לרעייתו וילדיו שי' ויגדלו לתורה חופה ומעשים טובים.

בנדון הכסף \$ 10 אין לי נגד זה שיהיו מונחים עוד והנני מבין היטב אשר בכל זמן שאדרשם אוכל לקבלם.

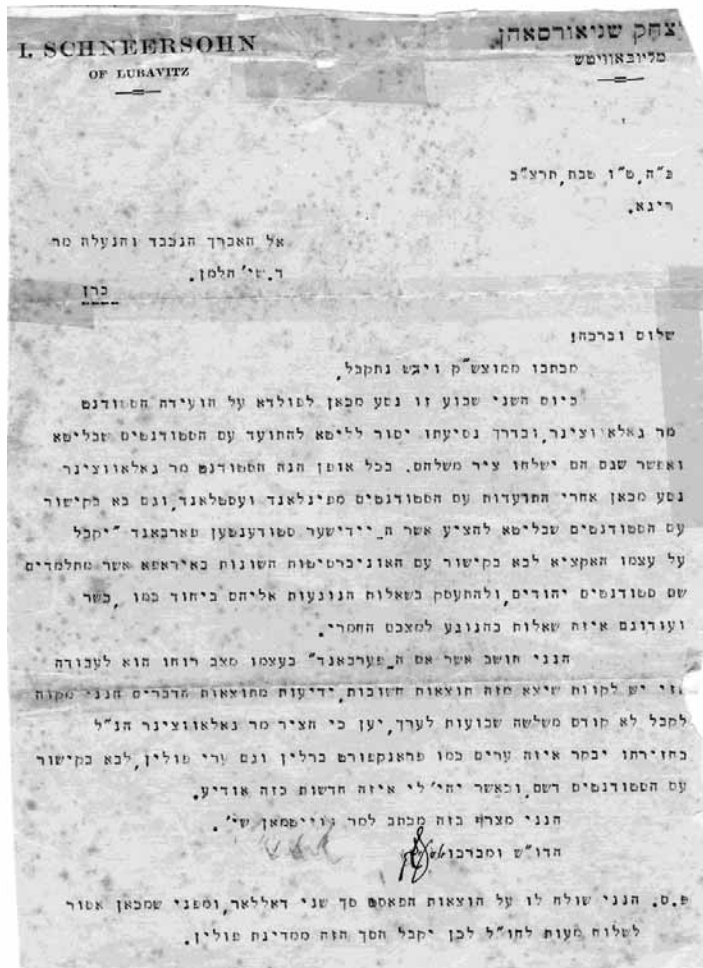
ימסור נא פ"ש בשמי למר וויטמן שי' והנני שבע רצון שעבר את הבחינות, והשי"ת יחזק לבבו ללכת בדרכי התורה והמצוות וישפיע גם על סביבתו.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א  
מזכיר

ח. ליבערמאן

ובמכתב לאחר מכן כותב רבינו:

אי"ה משם את הפראנקים האחדים אשר כתבתי שהנני



"הסטודנט גאלאוויצ'נר"

עם האוניברסיטות השונות באירפא אשר מתלמדים שם סטודנטים יהודים, ולהתעסק בשאלות הנוגעות אליהם ביחוד כמו כשר ועוד וגם איזה שאלות בהנוגע למצבם החומרי.

הנני חושב אשר אם ה"פערבאנד" בעצמו מצב רוחו הוא לעבודה אזי יש לקוות שיצא מזה תוצאות חשובות, ידיעות מתוצאות הדברים הנני מקוה לקבל לא קודם משלשה שבועות לערך, יען כי הציר מר גאלאוויצ'נר הנ"ל בחזירתו יבקר איזה ערים כמו פראנקפורט ברלין וגם ערי פולין, לבא בקישור עם הסטודנטים דשם, וכאשר יהי' איזה חדשות בזה אודיע.

הנני מצרף סזה מכתב מכתב למר וויטמן שי'.

הדו"ש ומברכו

יוסף יצחק

פ.ס. הנני שולח לו על הוצאות הפאסט סך שני דאלאר, ומפני שמכאן אסור לשלוח מעות לחו"ל לכן יקבל הסך הזה ממדינת פולין.



במכתב אחר: גלויתו נתקבלה, וב"ה שעבר הבחינה, ומתקרב יותר אל המטרה, והשי"ת יעזור לו ויצליח בעניונו.

ובמכתב אחר:

גלויתו נתקבלה, וב"ה שעבר הבחינה, ומתקרב יותר אל המטרה, והשי"ת יעזור לו ויצליח בעניונו.

ימסור פ"ש למר השלזון בעד הבחינות, והשי"ת יצליח לו לבא אל המטרה שמח [...]. קיימת. ומה שחבריו נוסעים עכשיו בטח כאלו שנתעורר בהם החוש להשפיע על הסביבה במקומות שיהיו בטח יעשו, וכדאי לעורר ע"ז.

ומדי דברי חפץ לשאל מה עם אלו החברים שא' מהם ה' ווינא וה' שם מאגודת הצעירים. שמו שכחתי. ובכלל אם יש להם היכרות במקומות אחרים, שהי' חשוב מאד לעורר החוש של בריאה ויצירה של סביבה שכ"א מהתמידים יש לו דברים טובים מהקו[...] שדבר איש את רעהו ידברו ויעזרו צריך ליוכל להמצא בין כל השדרות.

כפי שכותב שהמסטר יתחיל 13/4 [ז'] ניסן חשוב יותר לראות [...] ע"ד סדור הפסח הבע"ל.

נוסע עכשיו על איזה ימים לפולין וחושב אי"ה לפורים בחזרה. משם אראה בל"ג הפרנקים האחדים שחפץ השתתפותי בסעודת פורים. ובטח יכתב לי בנד"ז.

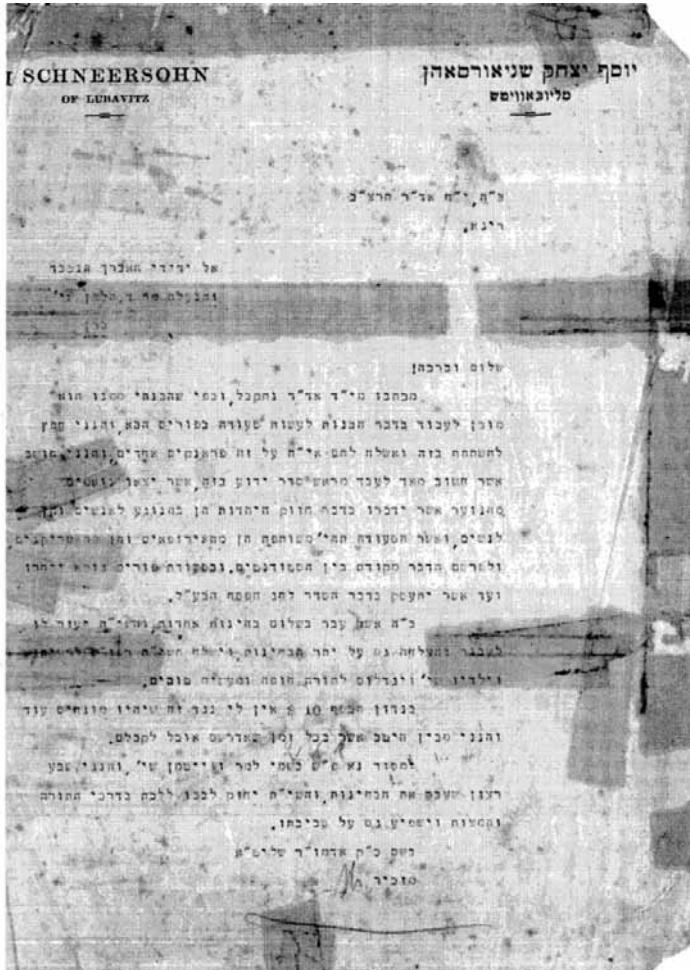
### "יש לו החוש הראוי

### לפעולות טובות"

בי' אייר תרצ"ב מבקש הרבי הרי"צ מר"ד לפרוש בשמו בשלום כל המשתתפים בסדרי הפסח ולמסור להם את ברכתו אליהם:

כבוד ידידי האברך הנכבד והנעלה מר ד. שי' הלמן, בן שלום וברכה!

מכתביו מה' וכ"ה ניסן נכון הגיעו במועד, ורואה אני אשר יש לו החוש הראוי לפעולות טובות, וישר כחו בעד עבודתו, והנני נהנה מאד מסדור הסדרים כפי שכותב, והנני מבקשו לפרוש בשמי בשלום כל אלו אשר השתתפו בהסדרים וברכתי אליהם אשר יצליח להם השי"ת בכל אשר יפנו, ואכילת המצה אשר היא מיכלא למהימנותא / של אמונה / תהי' להם למיכלא דאסוותא / לרפואה / לכל

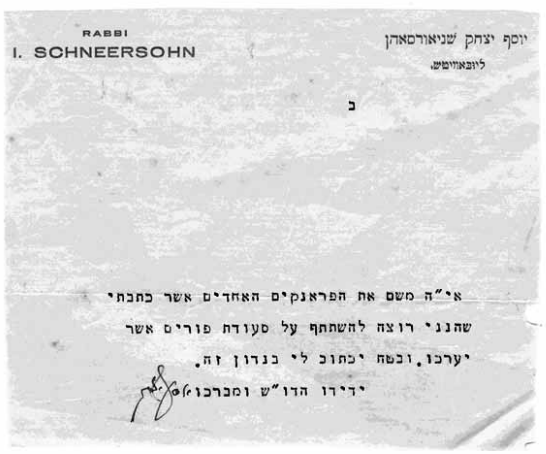


"בסעודת פורים גופא יבחרו ועד אשר יתעסק בדבר הסדר לחג הפסח"

רוצה להשתתף על סעודת פורים אשר יערכו. ובטח יכתוב לי בנדון זה.

ידידו הדו"ש ומברכו

יוסף יצחק



מכתב כבודו קבלתי, כ"ק אדמו"ר שליט"א הוא כעת במקום המרפא דרוזונניק בפולין למחלת רגשו, ירפאה השי"ת, מה שנזכר במכתבו השייך לכ"ק אדמו"ר שליט"א שלחתי לו, ויקבל בטח אי"ה מענה.

בהנוגע לשלוח הספרים הנה לע"ע שלחתי לו מהנדפס מחדש ומהקודמים אינני זוכר מה נשלח לו אז, ואם כוונתו לבד אלו שנשלחו או גם אלו שנשלחו מכבר, וע"כ יואיל כבודו להודיע בפרטי' איה ספרים רוצה, ונשלח לו אי"ה.

בכבוד וברכה

יחזקאל פייגין

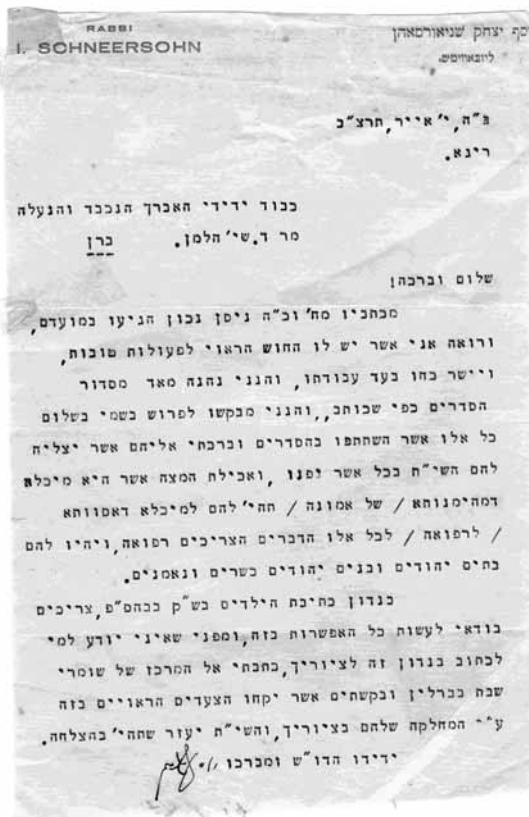
בי"ד תמוז תרצ"ב שלח רבינו ממקום המרפא דרוסקניק לר"ד מכתב (יש לציין שמכתב זה אינו נכתב במכונת כתיבה אלא בכתב יד רבינו), ובו כותב:

ידידי הנכבד ונעלה על דבר טוב, בעל מדות תרומיות אי"א מו"ה דוד שי'

שלום וברכה!

מכתבו מיום יו"ד לח"ז קבלתי ושמח אותי מהידיעה קצרה לטובה בדבר המנזה של הסטודנטים שבסמסטר העבר נתקיימה בטוב, ומקוה הנני שכאשר יתקבצו להסמסטר הבא יהי' המנזה מסודרה.

ובדבר שאלתו הפרטית, לנסוע לביתו בזמן החופש, צריך להשתדל בזה בכל האפשרי, לנסוע להתראות עם ב"ב שיחיו,



"יש לו החוש הראוי לפעולות טובות"

אלו הדברים הצריכים רפואה, ויהיו להם בתים יהודים ובנים יהודים כשרים ונאמנים.

בנדון כתיבת הילדים בש"ק בבהס"פ, צריכים בודאי לעשות כל האפשרות בזה, ומפני שאיני יודע למי לכתוב בנדון זה לציוריך, כתבתי אל המרכז של שומרי שבת בברלין ובקשתים אשר יקחו הצעדים הראויים בזה ע"י המחלקה שלהם בציוריך, והשי"ת יעזר שתי' בהצלחה.

ידידו הדו"ש ומברכו

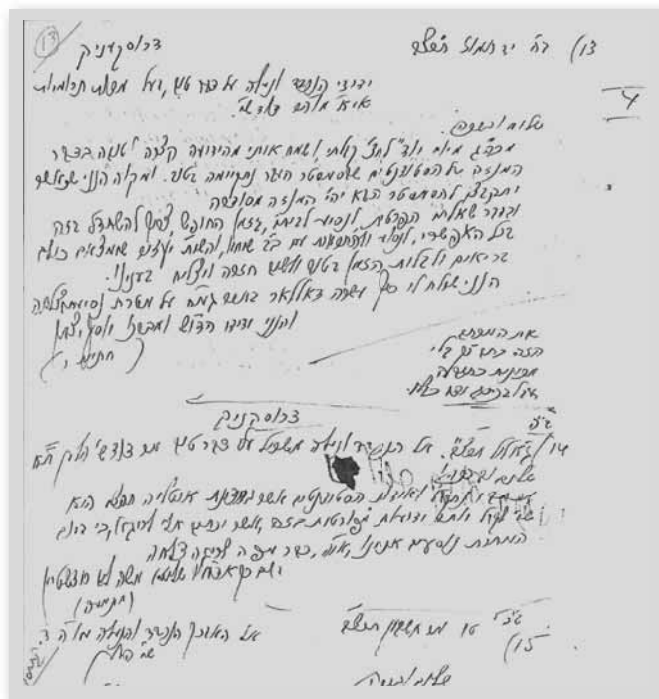
יוסף יצחק

## כסף לנסיעה מהרבי

בחודש סיון תרצ"ב נסע רבינו למקום המרפא דרוסקניק אשר בפולין להתרפא ממחלתו. בכ"ה סיון שלח מזכירו של רבינו, הר' יחזקאל פייגין, גלויה לר"ד ובו כותב:

אל כבוד הנכבד והכי נעלה, משכיל על דבר טוב אי"א מוה"ר דוד שי'

שלום וברכה,



העתקים של מכתבי רבנו בכתב ידו של ר' דוד

ע"פ דברי ר' יצחק יצחקי, ז"ל, ז"ל  
 ע"פ דברי ר' יצחק יצחקי, ז"ל, ז"ל  
 ע"פ דברי ר' יצחק יצחקי, ז"ל, ז"ל



כרטיס ברכת השנה

לריגא צלחה.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

משה ליב רודשטיין

בחודש אלול קיבל ר"ד מרבינו כרטיס ברכה מהודר ובו ברכת השנה:

### משלוח ספרים מברון

גם לאחר שחזר ר"ד לברון מחופשתו באה"ק, ממשיך הוא עם פעולותיו בעניני יהדות.

מאונברסיטת ברן שלח לרבינו ספרי תנ"ך וספרים נוספים. בתגובה לכך, בכ"ט ניסן תרצ"ג, כתב מזכירו של רבינו, הר' חיים ליברמן:

כבוד ידידי האברך הנכבד מר ד. שי' הלמן, ברן

שלום וברכה!

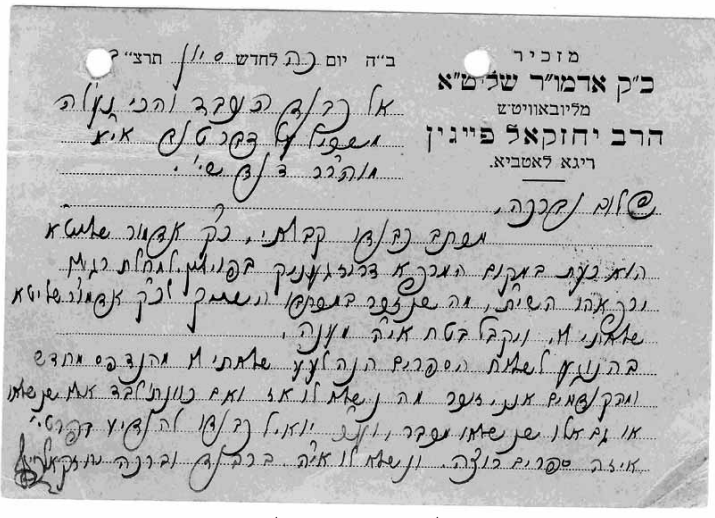
הנני מאשר קבלת הספרים:

1. קורות העברים
2. מנחת ישראל.
3. נביאים ראשונים, יהושע עם פי' ש"ל גורדון
4. רשימת ספרים נו' 5 של הוצאת "אמנות"

[...]

אשר שלח בתור תשורה אל הספרי', ותודה גדולה על העבר, ובבקשה על להבא לשלוח כל מה שיוכל, ולהשתדל אצל ידידיו ומכריו אשר גם המה ישלחו מה שיוכלו.

בכבוד הראוי,



גלויה מהמזכיר ר' יחזקאל פייגין

והשי"ת יעזור שימצאם כולם בריאים ולבלות הזמן בטוב ולשוב חזרה ויצליח בענינו.

הנני שולח לו סך עשרה דאללאר בתור גמ"ח על מטרות נסיעתו צלחה.

והנני הדו"ש ומברכו

יוסף יצחק

מכתב נוסף שקיבל ר"ד - ששהה בחופשה בארה"ק - ממקום המרפא דרוסקניק הי' מג' אלול תרצ"ב שנשלח ע"י המזכיר הר' משה ליב רודשטיין, ובו כתב:

אל הנכבד והעלה משכיל על דבר טוב מר דוד שי' הלמן, ת"א

שלום וברכה!

מכתבו נתקבל ואודות הסטודנטים אשר במדינת איטליה חפצי היא לקבל יותר ידיעות מפורטות בזה, אשר יכתוב אלי לריגא, כי ביום המחרת נוסעים אנחנו, אי"ה, כבר מפה

התענינותו. / אמנם כפה"נ חסר עוד חלק אחד או שנים, כי בחלק יו"ד מתחיל מסי' קפ"ז, ואולי יודע כבודו, אז יוכל להתודע, כמה חלקים נדפסו מספר זה בבקשה להודיע ./

למר מסינגר שי' שלחנו מכתב תודה ישר על כתבתו.

בבקשה גם על להבא להתענין בדבר זה, ובבקשה לכתוב אם כתב למכריו בארץ ישראל בנדון זה.

בתודה וברכה,  
מזכיר

ה. ליבערמאן

## לנצל את היכולת

לאחר שלוש שנות לימוד, קיבל ר' דוד את תעודת הרוקחות הנכספת, זו לו הפעם השנייה בחייו. במכתב מווארשא מ"ט אלול תרצ"ג ששלח רבינו, מביע את בטחונו שבוודאי כשיגיע לאה"ק ימציא לו סביבה של צעירים בכדי לקרבם ליהדות, וכך כותב במכתבו:

אל הנכבד אי"א מו"ה דוד שי'  
שלום וברכה,

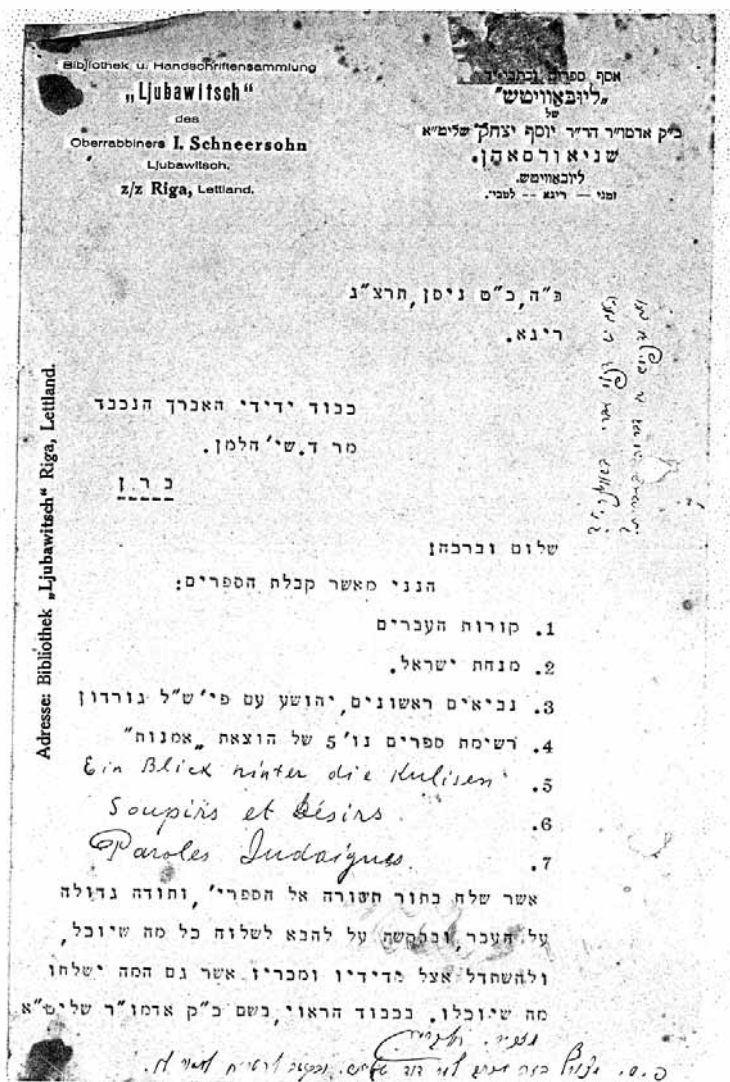
הנני בזה לברכו על השיגו תעודתו להצלחה, והשי"ת יזמין לו פרנסתו בריוח ובמנוחה, הנני מקוה כי יעשה לו בעזה"י סדר קבוע ללמוד בכל יום, גם מזמן לזמן לימוד דברי חסידות, ובטח ימציא לו סביבה של צעירים לקרבם אל חיזוק היהדות ולעוררם לקבוע עתים לתורה, אשר זהו חובתו של אחד ואחד שיש לו איזה יכולת שהוא, ויכולת זו ישנה לכאו"א מישראל שי' כפי מצבו.

ינעם לי במאד לשמוע משלומי, משלום ב"ב שי' ומאופן הסתדרותו בפרנסתו הגשמי' לברכה, ומפרנסתו הרוחנית בקביעות שיעור לימוד כאמור והשי"ת יהי' בעזרו בגו"ר, והנני מברך אותו ואת ב"ב שי' בברכת שנה טובה ומתוקה בגו"ר.

הדו"ש ומברכו

יוסף יצחק

לאחר שנים, בשנת תרח"ץ, כתב ר' דוד לרבינו, כי הוא ממשיך לעמוד בקשר עם הסטודנטים אשר בברן, וכך כותב



משלוח ספרים מברן

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר

ה. ליבערמאן

פ.ס. מצורף בזה מכתב למר דוד שלימש, ובבקשה להטריח למסור לו.

ר"ד השפיע גם על ידידיו לשלוח ספרים לרבינו, ובמכתב מו' תמוז כותב לו המזכיר:

כבוד ידידי האברך הנכבש והנעלה מר ד. שי' הלמן

שלום וברכה!

הספר "חזקה רבה" ארבעה חלקים אשר שלח מר מסינגר שי' ע"פ השפעת כבודו שי' נתקבל, ותודה רבה לכבודו עבור

על שירותי הספרייה והמחקר של מרכז רבינו של רמת גן, ת"ש

לו מזכירו של רבינו, הר' יחזקאל פייגין  
בגלויה מו' מרחשון תרצ"ח:

ידידנו הנכבד ונעלה במוה"ר דוד שי'  
הלמן  
שלום וברכה,

במענה על מכתבו, בטח קיבל ברכתי  
בברכת השנה והשי"ת יקים את דבר  
הברכה במילואה, הנתיי לשימוע כי עומד  
בחליפות מכתבים עם הלומדים בברן  
ואתענין לדעת מההנהגה בין תלמידי  
היהודים שי' ביהדות, לכשיכתוב אליהם  
פרוש גיני בשלומם ויגיד להם ברכתי כי  
יעזרם השי"ת בגשם וברוח.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א  
מזכיר:

יחזקאל פייגין

ג.ב. מימי הסליחות עד אחר שבת  
בראשית אין הזמן גרמא לכ"ק אדמו"ר  
שליט"א לענות על מכתבים, וכעת עונה  
עליהם בתור התקבלם.

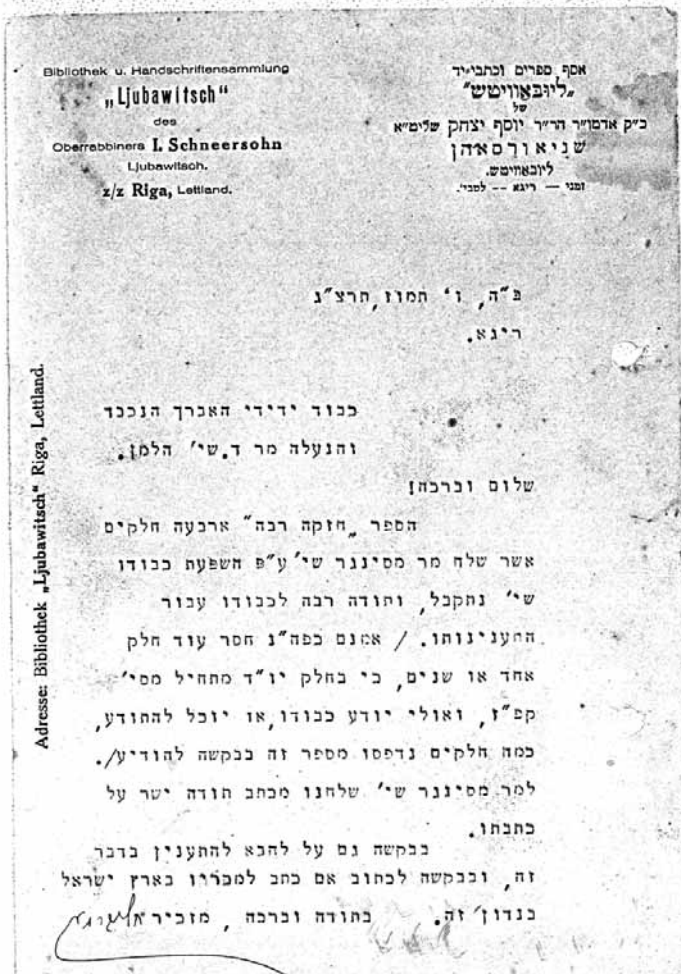
## נספח:

לחביבות הענין מביאים אנו בזה מאמר  
שכתב זקנינו ר' דוד ע"ה לרגל השלושים'  
להסתלקות כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע בעיתון  
"הבוקר" - עיתון יומי שיצא אז בתל-אביב בו  
כותב על פעילותו בשוויץ:

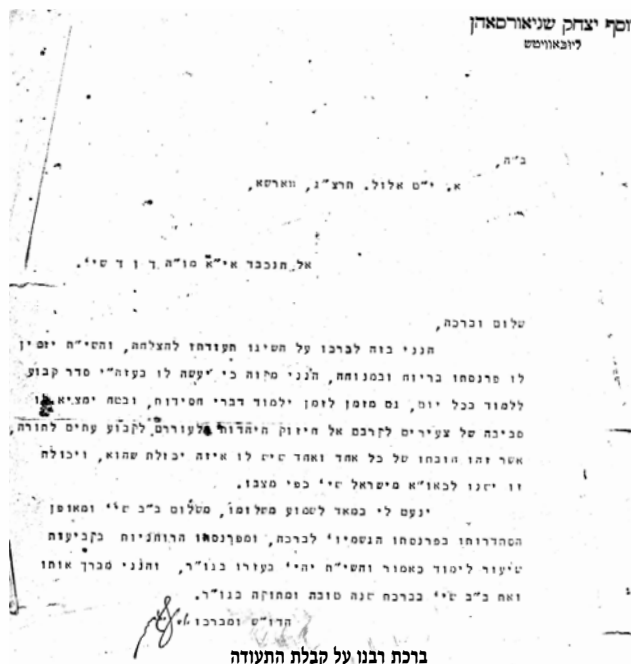
## הרבי מליובאוויטש ופעולותיו בין האקדמאים

עם הסתלקותו של הרבי מליובאוויטש זצ"ל  
ירד מעל הבמה מאור כביר אשר השפעתו גם  
היא כבירה היתה ובכח השפעתו זו ידע להחדיר  
רוח חיים וחדוה גם למתרחקים.

למעלי לתת הערכה לאישיות דגולה זו

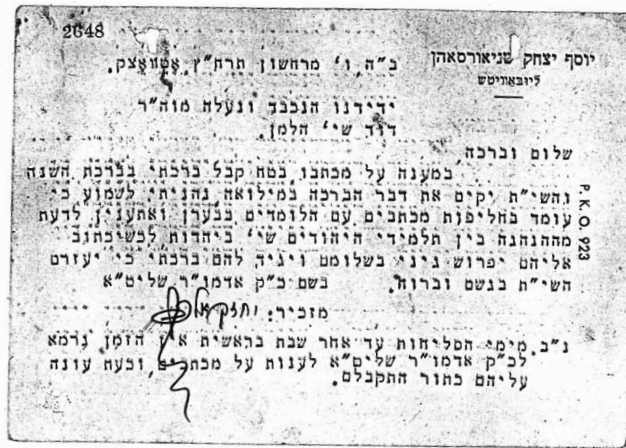


השפעה על ידידו לשלוח ספרים



ברכת רבנו על קבלת התעודה

רק פיזור העננים המכסים על הנקודה והנקודה נגלית מאלו כדוגמת אור השמש המכוסה בעבים כבדים שאינו נראה לחוץ, ובהתפזר העבים הוא נגלה מאליו ואין בזה התחדשות וכדוגמת האבן טוב הטמון בתוך התיבה ואורו אינו נגלה ובהסיר מכסה התיבה אורו יוצא לחוץ ואין בזה התחדשות דבר ככה היא נקודת היהדות הטמונה עמוק בלב ומכוסה במכסה הצרכים הגשמיים וחיי יום יום, וכשמסירים מכסה זו הנקודה מתגלית מאלו, ולכן אף שחבת הקדש היא דבר רציני אבל הוא דבר שביכולת כל אחד מישראל.



שמירת הקשר עם הסטודנטים

מובן מאליו שתשובתי לא אחרה לבא. כתבתי לו, כי מספר הסטודנטים והסטודנטיות היהודים בברן כ-200 נפש, מהם 150 יוצאי אמריקה, כי מסבות שונות נעלעו בפניהם דלתות האוניברסיטאות שם, ומוצאם רובם מליטא, לטביה פולין וכו'. רובם מתבוללים היו, אוכלי טריפה טועים ותועים באהל נכר מבלי שירגישו בסביבה יהודית כל שהיא.

שאלתי את הרבי ז"ל, מה יש לעשות כדי להציל נפשם של מתבוללים אלה ולהחזירם באיזה דרך שהיא לחיק היהדות.

הרבי הצליח להשפיע על מספר משפחות ידועות ועשירות בשוויץ ובהשפעתם של אלה נענתה הקהילה הברנאית לבקשת באי-כח הסטודנטים. מלבדי היה ד"ר רזונבלום (כעת רואה חשבון בירושלים) וד"ר קמחי (כעת עו"ד ידוע בסנט-גאלן, שוויץ).

נסדרה mensa academica judaca מטבח כשר, אשר במהרה הפך למקום פגישות בשביל רוב המתלמידים בברן.

זכרו ישמר לברכה בין אלפי האקדמאים, אשר להם דאג בכל רחבי העולם כולו והיה להם מדריך, ידיד וחבר למען ייטיב כל אחד מהם את צרכו בנתיבות חייו.

נכבה פתיל חייו, אולם בנפשו עוד הולך בתוך תוכה של נשמות ישראל סבא.

זכותו תגן עלינו ועל כל ישראל.

ד. הלמן

ולאבבה הקשה בשביל כל אוהדיו ומעריכיו. רצוני בזה לנגוע רק בפרט אחד ולתת אי איזה שרטוטים לדמותו הנפלאה על פעילותו היוצאת מגדר הרגיל בין האקדמאים באוניברסיטה של ברן, שוויץ, אשר ביניהם הייתי גם אני באותו זמן.

בשנת 1930 ואני עוד עובד ב"הדסה" בתל-אביב, יצאתי להשתלמות לשוויץ, רבי יוסף יצחק ז"ל ישב אז בלטביה, ואני נתקשרתי ונדבקתי ל"מנעול" פתח ביתו של אביו כ"ק רש"ב ז"ל (בקבלי ממנו ברכה יחד עם בחורים אחרים עוד בצאתנו לחזית במלחמת העולם הראשונה). בבואי לשוויץ מצאתי לנחוץ להתקשר תו"מ עם בנו של רש"ב ז"ל עם ר' יוסף יצחק זצ"ל, כדי לקבל ממנו ברכה להמשך לימודי.

בתשובתו למכתבי גילה רבי יוסף יצחק ז"ל התעניינות רבה במספר הסטודנטים והסטודנטיות באוניברסיטה של ברן ובמצב החומרי, והנה הקטע המתאים ממכתבו מיום ט"ו טבת תרצ"א:

"ובהיותי ברוסיה ועזרתי לסטודנטים על מאכל כשר היה ג"כ באופן כזה אשר העזר בכל בית לימוד היה "כללי", והסטודנטים בעצמם היו בוחרים משלהם ועד המפקח על זה והיו מחלקים כרצונם.

מה שכותב שקנית חבת הקדש הוא דבר רציני, כן הדבר אבל האמת הוא אשר חבת הקדש והתורה בעקרה יש בכל אחד ואחד מישראל יהי מי שיהי, אם רק ממעי יהודה יצא רק היא צפונה וטמונה עמוק עמוק בלב ואיש תבונות ידלנה שנחוץ רק להביאה מההעלם אל הגילוי כי נקודת היהדות אותה נקודה שמונעת את היהודי מפירוד ח"ו היא היא בעצמה נקודת הקדש והתורה רק זרם החיים וסערות הזמן וצרכים המרובים והאטמוספירה המקפת מעננים על נקודה זו ומביאים אותה לידי כיווץ ונסוגה לאחור לתוך עומק הלב מבלי שתראה החוצה ואשר על כך כשמזדמנים יחד בקביעות ללמוד וכדומה אין בזה דבר חדש











ע"פ מכתביו של רבנינו הגאון ר' אריה לייב ז"ל, זצ"ל

# שיח חסידים

התכתבות רצופה בין אב סבה של הכלה הרה"ח ר' דוד הלמן ע"ה לבין אח סבו של החתן הרה"ח ר' שלום-דובער אלפרוביץ שי' בין השנים תשי"א-תשט"ז

שלום רב לידידי היקר שלום-בער שי' מתוך געגועים הנני כותב אליך מכתבי זה. אמנם הבטחת לכתוב, אבל עדיין לא קבלתי ממך שום ידיעה. לכן, שלום-דב יקירי, אני כותב אליך להזכיר לך שאני מחכה ממך מכתב מהכל אשר נעשה איתך וכולכם: כהן,

מספר אח סבו של החתן הרה"ח ר' שלום-בער שי' אלפרוביץ:

"בשנת תרצ"ה עלינו מרוסיה לארץ-ישראל. בשנת תש"א הגעתי ללמוד בישיבה ברחוב 'הרב קוק' שבתל-אביב שהייתה בסמיכות לבית-המרקחת של ר' דוד ע"ה.

במשך שהותי בת"א, בין השנים תש"א עד תשי"א, הייתי בקשר הדוק עם ר"ד. בכל שבת אחרי הקידוש, ישבנו שעות ודיברנו והוא היה מספר לי סיפורים. כמו"כ אני ואחי (סב החתן הרה"ח ר' ירחמיאל שי') ועוד בחורים, היינו מגיעים אליו לבית-המרקחת והיינו נהנים לדבר איתו.

אני ואחי אהבנו אותו, במיוחד בגלל היותו איש אמיתי. אהבנו לשמוע את היר"ש שלו ואת ההתקשרות שלו לרבי. היה לו חוש בקירוב יהודים לרבי וכל זאת היה בשקט. הוא היה איש יקר. היה לו נשמה של אש.

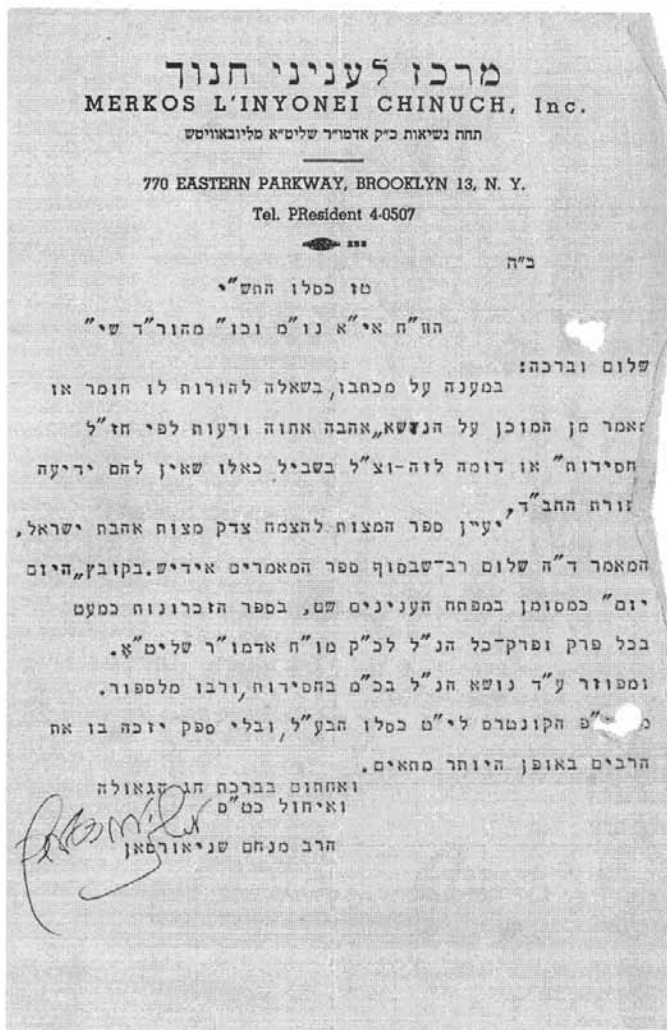
הוא היה גם 'בעל-תפילה', לא היה לו קול חזני, אבל הוא היה ניגש לפני העמוד. והיה לנו 'געשמאק' לשמוע איך שהוא מתפלל, זה היה תפילה מהלב.

בשנת תשי"א נסעתי לרבי ללמוד, ועבדתי גם ב'מרכז' והייתי ממונה לשלוח ספרים לכל העולם. גם אז הייתי מתכתב עם ר"ד, ובנוסף הייתי שולח לו ספרים וקונטרסים".

\*\*\*

**"הרבי כותב צריך להשפיע על הסביבה ואם כ"ק ביקש מאתנו, בטח יש בנו"**

ב"ה, י"ד כסלו תשי"א



מקורות בחסידות לאהבת ישראל

לגנזבורג, לקלמנסון, לסלונים, לגבאים ולכל התלמידים שתבוא עליהם ברכת ה' ולר' שאול שליט"א, האחרון התאונן שהד"ש היה יותר מדי קצר עבורו, כי יש לו חבורה שלימה בישיבתכם [...] ואינו מסתפק בד"ש כה קצר ושכולם צריכים לא לשכוח: "הלומד מרבו אפילו אות אחת", והוא הרביץ איתכם כמה שנים, עאכ"כ חייבים לכתוב... הבטחתי לכתוב לכם על זה.

שמחתי מאוד והבינתי אותך בסידורך וברכושך – האוצרות הלימודיות של נגלה וחסידות. מי כמוני יבין אותך ואת נפשך [...] ובאמת אפשר להגיד שההבנה משחור על לבן, המבדיל בין חושך לאור, זה אני מבין עכשיו, וחבל שלא הספקתי בחיי זה מה שאתם שואבים בהכלי קודש. קרוב הזמן שהכל יתגלה לפניכם בהדר, כי אתם אנשי סגולה, הניצוצות הקדושות ששמעו מפי ה' על הר סיני "אנכי ה'..." משום זה יש לכם עוז וגבורה בזמן זה של עקבתא דמשיחא להתאזר בכח ורצון ולהתמסר ליהדות, תורה-אור, לחיות בצל שליח "ה'... ולשתות מים טהורים ממעון גופו. מי כמוכם, מי ידמה לכם שזכיתם לזה, אשריכם! אני יכול להיות מאושר רק ע"י רסיסים שיגיעו מכם, ע"י שיחות וכתובת מכתבים, לקבל החיות ע"י דמיון כפי שתתארו איך אתם מבלים בדא"ח. חזק ויתחזקו אתם נושאי קודש. בלבכם, ע"י יפוצו מעיינות!

נדמה לי – מכל ענפי המדע התורנית, כדאי להתייחס בתשומת לב מיוחדת על כך שהתפתחות של הסגולה – של האמונה אפשר לפתח ע"י קריאת ספרים בתורה וחסידות, ע"י עיון ומחשבה. כי לפי דעתי אני בר סמכא ברפואות, הלא ה' מנסה את האדם ונותן לו הבחירה – מה זה התרופה על כולם – פיתוח של האמונה החזקה בנימי הנפש. והקב"ה עוזר לטהר ולהתחזק.

די, מי אני הקטן והשפל שמביע את השקפתי, אבל איפה המקום שהנני יכול לכתוב מה שבליבי.

אני גמרתי אתמול לכתוב מאמר יותר גדול ממה שכתבתי ליום 30 של פטירת היקר שבקרוב לבנו כ"ק האדמו"ר ז"ע ועכ"י, אני מחרתיים מוסר למערכת "הבוקר".

אני כותב בייחוד על הגאונות שלו ועל מפעליו עם חתניו בארץ אמריקה לא זרועה, על אהבת ישראל שלו **האמיתית**, על **הסבל שלו ומסירות הנפש**, דוגמאות ברוסיה וכ' וקשרי איתו במשך שנים רבות. האבן "איוסגעקריצט" בלבי את המילים מה שהבעתי על גדלות שלו, וגדול כאב לבי בצייני את זאת... אתם יקירי, זכיתם להימצא בצל רוחו, תמורה זעירה יש לכם, אתם הממשיכים את רצונו, אני רק יכול לזכות מכם רסיסים שתעבירו לי מבית מקדשכם.

אני מחכה בכיליון עיניים **להבטחתך**. אני דורש בשלומך, אך אני חושב אזיי האבן זיך אביסל פאר אמריקניזירט און דוא ביסט נאך אביסל ריין [=הם קצת נהיו "אמריקאיים"

גנזבורג וכ' שהייתי כל הזמן ביחד אתם. לכהן אני מוסר ד"ש מאמא שלו ושתי אחיות שגרים ע"י כעת.

בט' כסלו הייתי בקידוש אצל ר' שמריהו גוראריה וראיתי תמונות מהרבי הכ"מ, אחת מהם ראיתי איך כ"ק ז"ל כותב ע"י השולחן, הפנים האצילים מביעות הכל קדוש והתחזקתי מאוד ליפות גם חדרי בתמונה שכזו.

הייתי מבקש, אם הנך יכול להשיג ולשלוח תמונות הנהדרת, אהיה לך אסיר תודה, ואת התשלום אשיב לאחיק ירחמיאל או גרשון, א"ה.

על כל פנים, אני דורש בשלומכם הטוב ומבקש לכתוב ואם אפשר לשלוח שיחה טובה בטח טוב.

אני מקבל לאט לאט שיחות, אבל בטח מודע לך דברים שאינם שולחים.

נא לדרוש בשלום [...] כל אנ"ש.

הפעם אסתפק במעט ולהבא לפי מכתבכם אשיב אחר. אני עובד בגשמיות ובעז"ה גם ברוחניות. וחושב, כי כ"ק הרבי כותב: צריך להשפיע על הסביבה, לעבן אליין און אויפלעבן אנדערע, ואם כ"ק ביקש מאיתנו – בטח יש בנו, ואף רגע אסור לשכוח. אני ממשיך להיות גבאי [...] ושיהיה עוד כסף אז ניתן עוד ונתמוך בתינוקות של בית רבן ובלומדי תורה.

אני מסרתי "מאמר" בספר ע"ד אהבת ישראל בהלכה בחסידות וכ'. ועכשיו הנני אוסף בתלמוד רפואות עבור "הרוקח העברי", מבקשים ממני הכל מדברי חז"ל, אם ידוע לך, תודיעני מקורות.

תכתבו מה בחצרנו בפרוטרוט. ואם תבקר "אהל" של רבינו הכ"מ, בל תשכח לזכור אותי וב"ב ושישתדל לפני כסא-הכבוד עבור בתי רחל וראובן לשלוח זיווגם הנכון ובריאות.

באהבה אמיתית  
דוד הלמן

\*\*\*

## **"האבן 'איוסגעקריצט' [=כשנחקק] בליבי המילים שהבעתי על גדלות שלו, גדול כאב ליבי"...**

ב"ה, יח טבת תשי"א. ת"א ישראל.

לחביבי העוז והיקר שלום-בער שי' הנני לאשר קבלת מכתבך ותיכף ומיד קבלתי תשובה מפורטת על הכל כדבעי ושגרם לי הרבה נחת מכולכם, כן לא יסיר חסדו מכם, השי"ת, להבא. מסרתי לכולם את הד"ש, לאבא של יואל ולמשפחתו,

הנהיית שציוה כ' להשאיר שמו ברשימת הקואטא

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Office Address:
Lubavitch, 770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.
HYacinth 3-9250
מנחם מענדל שניאורסאהן
ב"ה, כ"ז ניסן ה'תש"א
ברוקלין, נ.י.
הנ"ח אי"א נ"ו וכו'
מנ"ה דוד שי
שלום וברכה:
בענין קבלתי וקראתי בנועם המכתבים שלו מפורים ב' ניסן ז"ל...
ב"ה, כ"ח שבט תש"א
לאהובי היקר שלום-דב שי' אלפרוביץ
הנני לאשר שקבלתי מכתבך. את המאמרים מסרתי בו
במקום לסלונים. גם אני קיבלתי כל אלו, הם נמצאים אצלי

ואתה עוד קצת נקי]. אתה שמור על מוצא פיך...
בביכ"נ שלמתי כל החובות מה שהיה מגיע לפי טענות ר' שאול ברוק, אך בהצטערות רבה אצטרך לעזוב גאות. [...] אני מקוה שבקרוב אשתדל לעזוב. הילדים משברים הכל, ואין סיכויים שביה"כ יתרחב. גם עניני הישיבה בעוני ואינם בסדר, ואם לא יתערבו באופן רציני אין אני רואה ברכה בעבודות הישיבה. המחנכים אינם בסדר והמנהלים אין להם זמן להתמסר, מי ידע מה יהיה הסוף!...
הישיבה, לפי דעתי, במצב בלתי מסודר, ואין סיכויים שבית המדרש יתפתח עד כדי כך שיבואו וילמדו וישמעו שיעור וכ'. אני עומד על פרשת דרכים וחושב איך לעזוב בית, ולבי בוכה, איך אעזוב את ביה"כ חב"ד, ובכוחות אני מחזיק מעמד בזמן שאי אפשר אצלו לקוות על סדר, ובזמן שהמחנכים לא מתאימים לעבודתם. חר"ח לי להגיד שהם אנשים לא טובים, הם עם כל המעלות, אבל לא עבור מחנכים...

ד"ש לגיסתי ולגיס.
אני מחכה לתמונה שהבטחת לי. כמו כן אולי יש תמונה של הרשב"ב נ"ע מאיזו ירחון של תמימים, אפילו מפקסימיליא, כי אין לי תמונתו.

שלום רב לך ולכל החבריא
ברגשי אהבה וחביבה
דוד הלמן

\*\*\*

"כל שבת שירת ניגון חסידי, השבת: ניגון של הצמח צדק השתפכות הנפש, שזה גם דבר טוב..."

ב"ה, כ"ח שבט תש"א
לאהובי היקר שלום-דב שי' אלפרוביץ
הנני לאשר שקבלתי מכתבך. את המאמרים מסרתי בו במקום לסלונים. גם אני קיבלתי כל אלו, הם נמצאים אצלי

"נהיית שציוה כ' להשאיר שמו ברשימת הקואטא"
מזמן, אבל זה לא יפריע כי אני אחלק במקום הדרוש. אני מחכה ע"ד תמונת כ"ק הרשב"ב נב"מ ז"ע כמו שהבטחת. שמחתי שהש"ת חלק בי הרגש שגם נהנת ממכתבי. בטח דברים היוצאים מהלב נכנסים ללב. שמעתי שאתה עושה חיל בלימודיך, יאה רעוא שתצליחו ושתתקדמו כולכם. אני לומד בבית. ב"ט כסלו השתתפתי בישיבת "הרב קוק". ש"ד וראשי הסוכנות היו בספריה. קראתי ע"ד הכתרת של כ"ק בעיתונים אצלנו.
עכשיו אני ע"י גבאות שלי תפוס בב"כ "תורת אמת" ונשאר עם זוסיה שי' ללמוד "תניא" וכל שבת שירת ניגון חסידי, השבת: ניגון של הצמח-צדק השתפכות הנפש, שזה גם דבר טוב... יש לנו התוועדות. קשה עכשיו להיפגש עם אנשים ישרים בעלמא דשיקרא, ואני נהנה מר' זוסיה כבן אדם מחונן ואוהב ישראל. אני מוסר לכולם הד"ש ממך, וכולם מודים לי עבורך. תכתוב לי מה לשלוח אליך תמורת התמונה וההוצאות שהינך מוציא עבורי.
כתוב מהגלויות של כ"ק הרבי בזמן התוועדות ההכתרה,



ושאני הוא הדבק שמחזיק הכל. אבל קשה קשה. נראה, נולדה אצלי מחשבה לבקר את כ"ק ולזכות לדבר פה בפה. אני מודה לך בעד השליחות בביקורך על ציון כ"ק נבל"מ ז"ע לאיזה רחמי שמים בכל הנצרך. אני דורש בשלום ר' יואל, צבי גנזבורג, נחמן וכל החבריא שי'. מרש"ג קבלתי גם כן מילין דחסידות. מודה לך על תמונת כ"ק רש"ב, ונשאר לאמור כ"ק האדמו"ר שליט"א. נא לכתוב מכל הגילויים ששמעת מכ"ק ולכתוב ברור שאפשר יהיה לקרוא, בכדי להחיות עצמות יבשות... הלוואי הייתי מבקר אמריקה, הייתי מתגייס לטובת היהדות לזמן קבוע, מובן אחר הדרכה עצמית. אני לומד לק"ת, תניא, פרשת השבוע עם כל הפירושים וכו'. [...]. ככה ב"ה הנני עובד, מקוה כי בקרוב יעלו אותי בדרגה גבוהה משנכנסתי וצריך רק סיעתא דשמיא והכל יהיה מצוין. תכתוב מה מעניין אותך, אכתוב לך. ד"ש לך מבני משפחתי. הישיבה כולה יצאו ללוד. אקבל חופש בקרוב, אצא לבקרכם. במה לסלק לך את טוב ליבך ששולח דברים טובים – מזון נפשי. [...]

היה שלום ותקבל מיטב ברכתי, כמברך אותך שלך בקרבת נפש  
ד. הלמן

ד"ש לגיסתי. נא לכתוב מכל אשר איתך

\*\*\*

## "הרצון להתראות עם היכל הקודש" - כ"ק אדמו"ר - הוא חזק מאוד..."

ב"ה, ז תמוז תשי"א

לידידי היקר שלד"ב שי' הנני לאשר לך שקבלתי הכל מה ששלחת. והנני להודות לך על הדבר, על הרצון הטוב שלך ועל הכוונה הטובה, כן ה' ישלם לך כגמולך.

קבלתי הודעה שלך ששר שפירא ביקר את אדמורינו שליט"א ושמחתי מאוד. זה יחזק לב (?), וזה טוב. אני כותב לך מכתבי זה אחרי התקפת לב שנמשך כ-3 ימים, והי"ת הרים אותי ממטתי, ושלא יסיר חסדו מאתי גם להבא, אבל א גוטן פריינד דארף מען שרייבן אלעס [=חבר טוב צריך לכתוב הכל]. ותתפלל בהזדמנות עבורי ע"ד רפואה שלימה, רפואת הנפש ורפואת הגוף, בשבילי ובשביל זוגתי ועאכו"כ עבור ילדים צעירים שהם בזמן שפל, עלמא דשיקרא, שהשי"ת ישמור ויעזרם וינצרם מכל פגע רע וכו'.

[...] במידותיו של כ"ק מורנו ז"ל ראינו שהגיב על קטן שבקטנים, ובכן, מידותיו צריכים להם להגיד דבר מה תמיד... אתה שלום-דב הלא ילד טוב! את ד"ש שלך אני מוסר תמיד לתודעתו וכולם שולחים לך ד"ש לבבית. כל הישיבה היא

ומי מונה כמזכירו, ומה עושה עכשיו מזכירו של כ"ק ז"ל ויבדל לחיים האיש היקר המזכיר ר' חיים ליברמן.

איני רוצה להטרידך ע"ד סחורה, כתבתי כבר למקום אחר, ומודה לך על טוב לב שלך. נא למסור ד"ש לחברה. האם מלאת בקשתי וביקרת אז על ציון כ"ק הכ"מ ומסרת מה שביקשתיך?

קיבלתי מהקונסול האמריקאי שמרשה לי להגר לאמריקה, כתשובה על מכתבי שברצוני היה פעם לבקר את כ"ק הכ"מ, וכנראה שהוא העמיד אותי בתור במשך 3 שנים, אבל אני עניתי שאין ברצוני להגר לאמריקה אבל שישאר עבורי אפשרות לבקר את קרוביי וידידי לזמן מוגבל באמריקה, ואני מחכה ממנו תשובה מה הן האפשרויות הפורמליות. מזל טוב לנו ולמשפחת הרב קרסיק עבור חתונת בתו, יהי רצון שירונו נחת.

ד"ש לגנזבורג. אמסור ד"ש לגנזבורג ומשפחתו, לכהן, לנתן גוראריה וכו'

באהבה רבה ובברכות אין קץ  
המכבדך, ד. הלמן  
ת"א, רח' הירקון 22

\*\*\*

## "בכל מכתב כ"ק אדמו"ר נותן לי הוראות מקוצרות, וזה כמים על נפש עייפה ומרעננת"

ב"ה, יד אייר תשי"א

שלום רב לידידי היקר ר' שלום-בער שי' קבלתי הכל מה ששלחת אלי, ונדמה לי חוץ מהגדה של פסח, שאיני זוכר אם קבלתי. הנני מצטער על זה שהנך מוציא הרבה כסף לבולים, לו היית שולח כדברי דפוס, לא כמכתבים, לא היית מבזבז כספים מיותרים. אותו הדבר מתאונן עליך סלונים. קבלתי ממך מה ששלחת אליו, נדמה לי קונטרס פסח מה שנדפס. מאמר כ"ק לא קבלתי, אמנם כ"ק כתב לי בקיצור מה תוכנו, ע"ד החיית הטבע וע"ד התקופה בה הטבע מתכוננת להוציא פרחים ופרי וכו'. כמו כן רבי שליט"א כתב מכתב לבני מעניין מאד [...] בקיצור הרב קרסיק אמר לי: "הלמן, מיר האבן ארביין זאל געזונד זיין, און איהר זאלט שרייבן" [=יש לנו רבי שיהיה בריא ושאתם תכתבו] [...]

בכל מכתב כ"ק אדמו"ר נותן לי הוראות מקוצרות, וזה כמים על נפש עייפה ומרעננת. מהגבאות רציתי להתפטר אבל לא נותנים לי, הם אומרים, אם אני יעזוב – הכל יפול,



אני רוצה להודיע לכולם שיש לי חשבון בנק חדש ויש לי קרדיט קארט חדש. אני רוצה להודיע לכולם שיש לי חשבון בנק חדש ויש לי קרדיט קארט חדש.

TEL BLOOM 6-3337

ב"ה

RABBI  
S. GOURARY  
770 EASTERN PARKWAY  
BROOKLYN 13, N. Y.

הרב שמרי גורארי  
חתמא דבי נשואה  
כ"ק אדמו"ר הרח"ק  
רבי יוסף יצחק שניאורסאן  
זצוקלה"ה נכ"מ וי"ע  
מליובאוויטש

ו' חשוון תשי"ב,

כבוד י"ר' הכי נכבד והכי  
נעלה אי"א חו"מ חו"מ כש"ת  
מוה"ר דוד הלמן שי"  
תל אביב, ישראל

שלום וברכה:

יקרת סמכתו מיום ב"ד תשרי ש. ז. נכון  
הגיעני וקראתיו כתודה,  
במקנה על כתבו כהרב אפידביד עבור כב'  
לבוא בכיקור לארצה"ב הנני כזה להודיעו  
שפאת סיבות שונות עזבתי ויצאתי מעבודת  
מרכו הישיבות תוספי תמימים ליובאוויטש,  
לכן צריך כרוס"ע לפנות במקשתו הנ"ל לחברי  
ועד ההנהלה של מרכו הישיבות ה"ל.  
ובזה הנני פוב"ש ודו"ש ומכרבו ככל  
מילי דמיסב ככל הענינים בנו"ד.

ברגשי כבוד וברכה

הרב שמרי גורארי  
חב"ב

אפידביד עבור ביקור בארצה"ב

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON  
Office Address:  
Lubavitch, 770 EASTERN PARKWAY  
BROOKLYN 13, N. Y.  
HYadnth 3-9250

חנתם טענרל שניאורסאן

ב"ה, ו' חשוון תשי"ב  
ברוקלין נ.י.

וי"ע חו"מ אי"א נו"מ וכו' מוה"ר ד' שי"

שלום וברכה:  
מוסג"מ הקונטרס לתג הגאולה יב"ייג חסון הע"ל, ובטה  
יזכה בו, באור טבו ובמאור טבו, אח הרבים,

וכמו אשר פדה בשלום נפש בעל השמחה ספני כי ברבים  
היו עמרו, בשביל רבים, שחטיב לרבים - כן נזכה לקבלת וקליטת  
פרי"ה וגאולה זו בגמימותו, ע"י טוב הכסול - טוב לשמים וטוב  
לבריות.

כי ע"י הרבצת חורה בכלל והרבצת חורה החסידות בסרם,  
אשר ע"י אחתכא חשוכא לנחורא, הרי כמו שפדה בשלום נפש רוד'  
כי ברבים, גם אנשי אבשלום, היו עמרו - הרי גם כאן יצרה נמשו  
בשלום, ע"י כי ברבים, המלאכים המספרים את חמרים, יציר המסוב  
ויציר, יהיו עמרו, כי ע"י הנ"ל מבית יצחק על יצחק ומסחיק  
הגבורות, ואי גם יצחק חוזר ונעשה שופר לפני.

ואז - הנה את כי ברבים, בגמיאן עקן, הרי הי'  
עמרו, הנה סימרי' בעקנא.

ברכה חג הגאולה-המחכה לבסו"ט  
מחחוקות בימי הגאולה אלו,  
להחחוקות בהתאם רעים להכבד  
החורה ולהחוקה היהדות

Handwritten signature and notes.

דעו"ב רבים, שחטיב טו' חסידים חסר"ו. צ"ע על החתלים נה"י.  
עוב כולו: קרושון מ. א. ע"ן ג' בהוספת שבסוף קונטרס י"ט. סללו חס"ו.  
גם אנשי אבשלום: ירושלים סוסט פ"א ה"ח.  
המלאכים המספרים: דברים רבה פ"ד, ר'  
י"ט ויאח ר"ז ז"א ק"ט ה"ב.  
שומר לפריי של"ה יפה ב'  
בגמיאן עקן: חרובם להחלים נה, יט.

בלוד, ובבי"כ שלנו רק תלמוד תורה. ר' שאול כבר עזב  
תל-אביב. את זוסייה לא ראיתי מזמן. קבלתי מקונסול  
אמריקאי לבקר את אמריקה ל-12 חודשים. אכן אני  
רוצה, אך אני צריך להציג לו אפידביד שלא אפול  
למעמס על הממשלה האמריקאית, וזה קשה לי. מקודם  
הוא הודיע לי שהוא מחזיק בשבילי קנטה שאוכל  
להגור, אבל אני עניתי שאין בדעתי להגר לאמריקא,  
אלא רוצה לראות את הרבי וידידים, אז הוא שלח לי  
למלאות ניירות. אני כתבתי מכתב במקום אחר לרבי  
על זה וביקשתי חוות דעת, אני מחכה לזה. לו ידעתי  
שיכולתי להישאר במשרה אצליכם לפעול לטובת  
היהדות במשך שנה - שנה וחצי, הייתי רוצה, אבל  
באופן אחר זה צריך לעלות הרבה כסף, ואיני יודע,  
כי אצטרך לעזוב משרתי, אבל רצוני להתראות עם  
היכל הקודש - כ"ק אדמו"ר - הוא חזק מאוד... אני  
משתדל ללמוד כל יום און איין ארבייטן זיך וויפל מען  
קען [=ועובדים כמה שיכולים] [...] אני מאושר להיות  
בקשר עם מצביאי הרבצת התורה כ"ק האדמו"ר  
שליט"א, שלא שוכח בין כל טרדותיו גם אותי, ובכל  
פעם בהדרכה קטנה ומוצלחת ושיחה מודפסת בכדי  
לזכות הרבים. [...] ועושה חסד איתי הקב"ה וואס  
ער האט מיר צוגיקליבט צוא דיא [=שאסף אותי  
ל]מריבצי התורה - "זכה, סם חיים". וזה מחזק אותי  
און דאס שטארק מיין הארץ און גיט מיר האפנונג  
[=וזה מה שמחזק את ליבי ונותן לי תקווה] - "עוז"  
- טל תורה" מחייהו.

[...]

אסיים במכתבי מהר יקדמוני רחמין כי דלינו  
מאד.

דער אויבערשטער זאל אונז מזכה זיין און זאל אונז  
מגלה זיין אז מיר זאלן זענען [=שהקב"ה יזכה אותנו  
ושיגלה לנו שאנחנו נראה] משיחנו בקרוב ממש.

בד"ש ובברכות מגני ישויות  
ד. הלמן

ביטע שרייב, נאר קלאר דייטלך [=בבקשה תכתוב,  
רק ברור ומדויק]  
הנ"ל

\*\*\*

**"הראתי להם הכתובת, שיתקשרו  
עם הרבי שלנו היקר והאצילי,  
שלא ישכחו את צור מחצבתם"**

ב"ה, ר"ח אלול. ירושלים, רוממה, בית הבראה

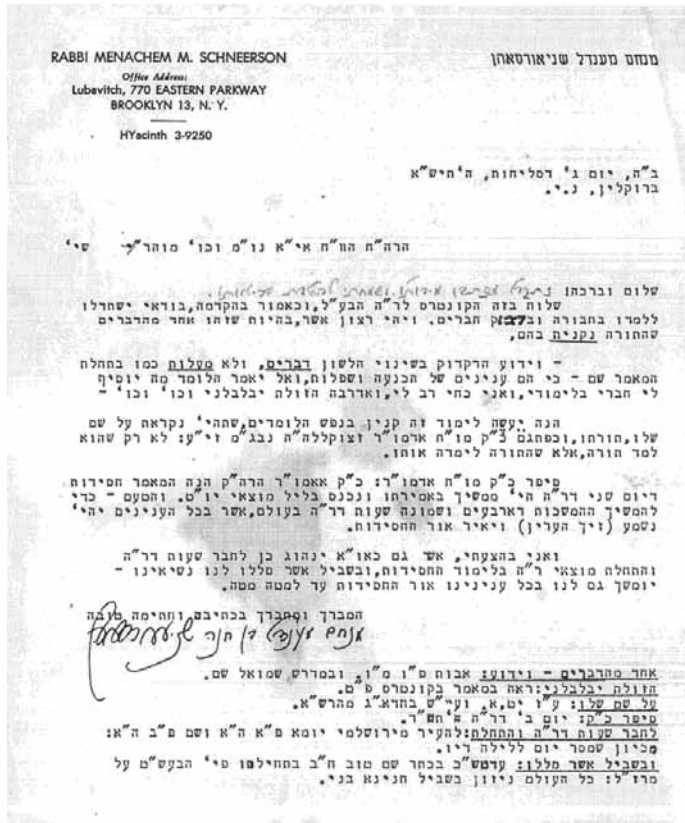
"קשה יהי לפניו להסדר פה בענין של פרנסה"

“עלית”

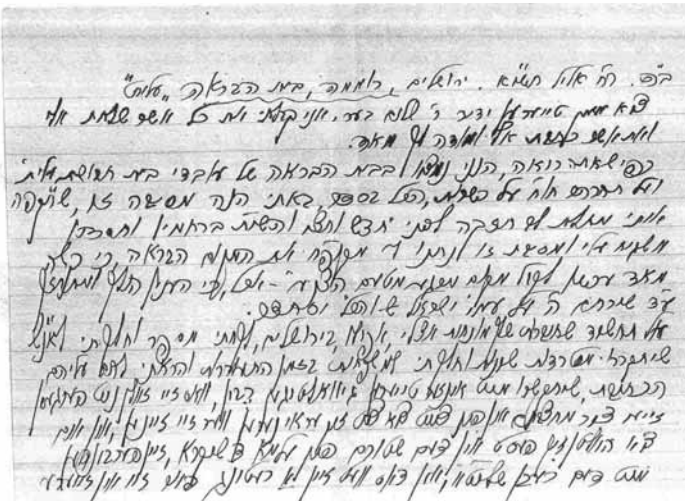
צוא מיין טייערען ידיד ר' שלום-בער,  
אני קבלתי את כל אשר שלחת אלי ואת  
אשר כתבת אלי ומודה לך מאוד.

כפי שאתה רואה, אני נמצא בבית הבראה  
של עובדי בית חרושת “עלית”. באתי הנה  
מסיבה זו שתקפה אותי מחלת לב חזקה לפני  
חודש וחצי, והשי"ת ברחמי וחסדו משגיח  
עלי. ומסיבה זו נתנו לי מקופ"ח את המקום-  
הבראה, כי קשה מאוד עכשיו לקבל מקום  
מרגע מטעם “הצנע” – אבל, כי הענין הולך  
ומתחזק ע"ד שירחם ה' על עמו ישראל והכל  
יסתדר.

על תחשוד שחבורות שלך מונחות אצלי.  
אפילו בירושלים לקחתי מספר וחלקתי  
לאנ"ש שיתקרו מטרדות שונות, וחלקתי  
למשפחות בזמן התעוררות, והראתי להם  
עליהם הכתובת, שיתקשרו מיט אונזער  
טייערען גיוואלדיגין רבין, וואס זיי זאלן ניט  
פערגעסן זייער צור מחצבתם, און פון צייט  
צוא צייט זיך עראינערען ווער זיי זיינען, און  
אים צוא האלטן זיך פעסט אין דעם שטורם  
פון עלמא דשיקרא, זיין פערבונדען מיט דעם  
רבין שליט"א, און דאס וועט זיין א רעטונג  
פאר זיי און זייערע קינדער, דאס זיינען  
פקודים, וועלכע זיינען אפגעריסען געווארען  
פון חסידישע גזע מיט דעם שטורם, וואס איז  
פארגעקומען און קומט פאר, און זיי האבן  
דאס בא מיר געכאפט צוא איין ערוויקונג, איך  
האב דא אין דער ביבליאטעק פון בית הבראה  
דערווייל געלאזען אין אידיש די ימים נוראים  
אין “תורת החסידות” און וועל נאך שיקן און  
אזיי ערטער וואס זאל מחיה זיין די ישנים  
ונרדמים, אפילו אין ירושלים דארף מען דאס  
דא רפואה. שיינט אז דער רש"ב נבג"מ זי"ע  
האט מיר געגעבן דעם דיפלום, אז איך זאל זיך  
מתעסק זיין מיט סמי רפואה – גאט זאל געבן  
אז מיין תורת החסידות און קונטרסים, זאל  
זיין התחלות פון זכה - סם חיים. אזיי זאל איך  
זוכה זיין צופרידען צוא זיין פון אונזערע אנ"ש  
=שיתקשרו עם הרבי שלנו היקר והאצילי,  
שלא ישכחו את צור מחצבתם, ומזמן לזמן  
שיזכרו מי הם. שיחזיק את עצמו חזק ברוח  
של עלמא דשיקרא. שיתקשרו לרבי שליט"א  
וזה יהיה הצלה להם ולבניהם, שזה הפקודים



“שמחתי להטבת בריאותו”



קטע ממכתב ששלח ר' דוד לר' שלום-בער





על ידי שירותי הבריאות של מדינת ישראל, ייתכן שתמצאו את התשובה לחששותיכם.

נא לכתוב מכל אשר אתכם  
נא לשלוח מחברות חדשות וקלות לקריאה  
אם אפשר תמונות מרבינו נשיאנו וכ'

\*\*\*

## "אם יזדמן לך תמונת הרבי שליט"א, הייתי רוצה לראותו עד שאזכה לראותו ממש"

ב"ה, כ"ד תשרי תשי"ב

שלום רב לידידי היקר שלום-דב שי'  
אני קורא מכתבים שלך בעונג, כנראה מסיבת ההרגשה  
שדברים היוצאים מן הלב הם. מסרתי לסלונים את השיחות,  
והכל אני ממלא לפי ההוראות שלך. את תמונת רש"ב  
זצ"ל ואת רי"צ זצ"ל נבג"מ ז"ע אני הוצאתי מזורנלים  
[עיתונים] ושמתי תמונותיהם במקום הדרוש בחדרי.



"להתחבר אל החכמים"

שלהם, שנקרעו מהגזע החסידי עם הרוח שקרה וקורה והם  
תפסו את זה ממני שיפעל עליהם. השארתי כאן בספריה  
של בית ההבראה בינתיים "מים נוראים" בתורת החסידות  
באידיש, ועוד אשלח לכאלה מקומות שיחיה את הישנים  
ונרדמים. אפילו בירושלים צריכים את זה לרפואה. נראה  
שהרש"ב נבג"מ ז"ע נתן לי את התעודה שאני יתעסק עם  
סמי רפואה. שה' יתן לי שתורת החסידות שלי והקונטרסים  
יהיה התחלה של "זכה - סם חיים". כך שאני אזכה לשמוח  
מאנ"ש שלנו]

און מיט דעם ווינש איך אלע אונזערע תלמידי ישיבות  
ותמימים שלנו, א כתיבה וחתימה טובה, מיר זאלן הערען  
פון אייך פון גוטע נייעס, איר זאלט מגדל ווערען אין תורה  
און זיין גוטע מבצרים פאר מחזיקי תורה ובייחוד אין מידות  
טובות צוא זיין גוטע טרעגער אויף זיך שם "ה" בכבוד  
ובתפארת. [=ועם זה אני מאחל לכל תלמידי הישיבות  
והתמימים שלנו כתיבה וחתימה טובה, שנשמע ממכם  
בשורות טובות, ושתגדלו בתורה ושתהיו מבצרים טובים  
למחזיקי תורה ובייחוד במידות טובות, ושתקדשו את שם  
שמים]

פערשטייט זיך אז איך שרייב דעם רבין שליט"א באזונדער  
[=מובן שאני כותב לרבי שליט"א בנפרד]  
קבלת שבת בין איך געווען אין שכון  
הרבנים וואס איז אין גיבט אבער נאך ניט  
אינגאנצען. איך האב גיהערט אז איהר,  
תמימים, זייט מגייס געווארען אין גאנץ  
אמריקה לחרוש ולזרוע בשדות איהר זאלט  
געבענשט ווערען מיט פרוכטבארע ארבייט,  
לזכות הרבים. און גיב גט אז איך זאל  
זוכה זיין קומען צו אייער מדריגה [...]  
מיומנס שזיכתם בצל היכלי קודש לחרוש  
ולנטוע?! ברוכים תהיו בעבודתכם ושתזכו  
בפרי עבודתכם. [=קבלת שבת אני הייתי  
בשיכון הרבנים שבאזור אבל לא לגמרי.  
שמעתי שאתם, התמימים, גייסו אתכם בכל  
אמריקה לחרוש ולזרוע בשדות. ושתתברכו  
בפרי עבודתכם, לזכות הרבים. ושיתן ה'  
שאני אזכה להגיע למדרגתכם]

ממני האהבכם והמעריצכם מעמקי  
דליבא, והנני שולח לכם מפסגת ירושלים  
(ימין ה' רוממה ימין ה' עושה חיל) עיר  
הקודש תורת כתיבה וחתימה טובה ונהורא  
מעליא,

מאחל לכם,  
ידידכם דוד הלמן

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON  
Office Address:  
Lubavitch, 770 EASTERN PARKWAY  
BROOKLYN 13, N. Y.  
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן

בי"ה, שלהי אלול תש"א  
ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נוי"נ וכו'  
מה"יר דוד שי'

שלום וברכה!  
לקראת השנה החדשה, הפאה עלינו  
ועל כל ישראל לטובה ולברכה, הנני בזה להביע  
ברכתי לו ולבייב שיחי, ברכת כחיבה וחתימה  
טובה לשנה טובה ומחוקה בגשמי וחברות  
גם יחד.  
בברכה  
פס"ח מ' אלול  
ע' תש"א

"כשהייתי ח"י אלול על הציון הזכרתי"

שכ"ק נ"ע המליץ עלי, הודיתי לו בעד הכל ונפרדנו יפה ובירך  
אותי לקראת שנה החדשה.

כמו כן קבלתי ברכת ראש השנה מהרבי שלנו שליט"א,  
ופה היה מתבלט לפני מתנה חשובה ונכבדה שהכניסה אותי  
לענוה עמוקה, והרגשה מיוחדת עברה בקרבי על היחס  
הלבבי והאהובי - ההמשכה של כ"ק צ"ל, שהזכיר לי על  
תשומת ליבו עלי בביקורו על ציון כ"ק אדמו"ר נ"ע ז"ע בח"י  
אלול. און דא האט זיך צושטורעמט מיין הארץ, איך האב  
געפילט אז איך האב א טייערן פאטערליכען [=וכאן נסער  
לבבי, אני הרגשתי שיש לי אבא יקר]

כמו כן בקרתי הרבי מסטמר, (בנו של ר' אהרון סוטמן)  
ירא שמים. נתנו לי במתנה 2 ספרים, וכיבדו אותי ביין ועוגה,  
ובילה כחצי שעה איתי בנו [...]

א גרוס מיין שוועגערניע אונד שוואגער. א גרוס נתן  
גוראריה פאר זיין שרייבן דעם קונטרעס פון עסקנות חב"דית.  
א גרוס גאנזבורגען, יואל כהן, ציא שרייבט איהר אמאהל  
צוא ר' שאול-ן אין ראשון לציון, איך האב איהם שיין לאנג  
געזעהן. [=ד"ש לגיסתי וגיסי. ד"ש לנתן גוראריה על מה  
שהוא כתב קונטרס של עסקנות חב"דית. ד"ש לגאנזבורג,  
יואל כהן. האם אתם כותבים לר' שאול בראשון לציון, הרבה  
זמן לא ראיתי אותו.]

א גרוס אויך פון אנ"ש - ניט פערגעס צוא אינטערעסירן  
זיך וועגן מיין לאנדסמאנשייף. [=ד"ש גם מאנ"ש - לא  
לשכוח להתעניין לגבי אזרחות]

ד. הלמן

א גרוס אלע תמימים וישרים  
הנ"ל

\*\*\*

אם יזדמן לך תמונת הרבי שליט"א, הייתי רוצה  
לראות אותו בתמונתו עד שאזכה לראותו ממש.  
אני משתדל ועושה מאמצים להתראות איתו  
והקונסול האמריקאי הבטיח לי לתת ויזה לכ-  
12 חודשים אם אציג לו אפידייביד, שלא אפול  
למס של ממשלת אמריקא. נראה, כשאזכה בע"ה  
זה יתגשם.. לפי שעה אני חולם על זה, לבקר  
ציון הרבי, ולהבדיל, בחום להתקרב ממש לרבי  
זה, להיות בהיכלי קודש. הלוואי ויכולתי לפעול  
לטובת היהדות דבר מה, הייתי אפילו מתגייס  
לזמן קבוע. קראתי נאום של כ"ק לפני נסיעת  
תמימים לערי השדה, וזה באמת כמו מצביא  
שולח חיילים לכבוש ולנטוע. אני הייתי רוצה בין  
האקדמאים לפעול, את השפה אידיש וגרמנית  
אני שומע טוב, אבל אנגלית קשה לי. מבטיחים  
לי שליחות, ונראה בע"ה.

[...] אני יליד דיסנא, אבא שלי קראו ראובן

יחיאל בער'ס [...] אני מחלק הקונטרסים, חילקתי בהיותי  
בירושלים במשפחות, בספריות ולמכירים, ככה שהנני  
משתדל לזכות הרבים. אולי יש לכם לוח כיס חב"די לשנה,  
ואולי יש ספר קטן או גלויות עם תוים של ניוגונים חב"דיים,  
כי נוכחתי שניגון פועל הרבה. למשל, הייתי בבית הבראה  
בירושלים, בין חופשים כמו שקוראים (כי כל יהודי מלא  
מצוות כרימון), וביום האחרון הם הרגישו בי דבר מה, ובאופן  
ספונטני טף ונשים וגברים וזוגות עשו לי מסיבת פרידה,  
וספרו שאף אחד מהבקרים אצלם לא זוכה לזה. הם ביקשו  
ממני לשיר שיר, אז העמדתי להם תנאי שכולם צריכים  
לשיר יחד, ושרתי נייע זוריצי חלופצי. ובסוף כששרתי אבינו  
מלכנו אין לנו מלך וכ', אז כולם קמו מהמקומות רקדו איתי  
והלכו בדמעות ריקוד מסביבתי וצעקו: "וויא נעמט מען דיא  
אידישע הרץ וואס פער אייניגט אלע אידישע הערציר [= איך  
לוקחים את הלב היהודי שמאחד כל הלכות היהודיות],  
וכולם חטפו מי מעילי, מי ילקוטי ומי בגדי, בכדי ללוות  
אותי לאוטו, וכל אחד פתח את ליבו, והרגשתי מה התערור  
בליבם.

עזבתי בספריה שם "החסידות" ו"ימים נוראים" באידיש,  
שהאורחים יקראו.

היות וכ"ק הרבי כותב לי להיות בסביבה ולקרב לחכמים,  
עשיתי ביקור אצל הרבי מגור. הצגתי את עצמי, וקיבל אותי  
יפה מאוד, כי היה לו ידוע שהנני חב"דניק. ספרתי לו שבאתי  
לבית הבראה, אז אמר לי רוקח צריך להיות בריא, עניתי  
לו, אם ענין "שצריך" אז אלע אידן דארפן זיין געזונד [=כל  
היהודים צריכים להיות בריאים], אז ענה לי שאהיה בריא  
בתוך כלל ישראל. והזכיר לי שהוא ידע עלי והוא התעניין  
אצל המזכיר הכללי הממשלתי ע"ד סידורי, כנראה ששמע

ע"פ סעיף 17א(ב) לחוק, אין צורך להודיע על שינוי כתובת

# "בחרו בי ב' בני-ברית" לפתח תוכנית בנידון "ביקור חולים", ואני הייתי רוצה ללכת בדרכי ההדרכה והוראות כ"ק ז"ל"

"בבני-ברית" לפתח תוכנית בנידון "ביקור חולים", ואני הייתי רוצה ללכת בדרכי ההדרכה והוראות כ"ק ז"ל, ומקוה לקבל העזרה הדרושה. לכן, אני מקוה שאקבל ממך האינפורמציה בנידון זה איך זה נהוג אצלכם. אולי בנמצא תמונתו של כ"ק שליט"א. כמה שרציתי לבקר על ציון של כ"ק ז"ל ולהיות בהיכלי קודש לשם חיזוק. מה שלום החבריא. איך לרמן מסתדר.

נא לכתוב מכל אשר איתך

ב"ה, ערה"ש לחסידות יח כסלו תשי"ב, ת"א ישראל

שלום לך  
ידיד הנאמן  
ד. הלמן  
ד"ש מכולם

שלום רב לך יקירי ר' שלום-דב אלפרוביץ שי' הנני לאשר שקבלתי את החוברות של קובץ ליובאוויטש עם 5 שירים שאצטרך להתעניין בהם בע"ה, וללמודם במשך הזמן. תודתי נתונה לך מקרב ליבי. מה שלומך, איך הינך מתקדם במדעי היהדות, ומה נשמע בחצריכם וביהכלי קודש [...]

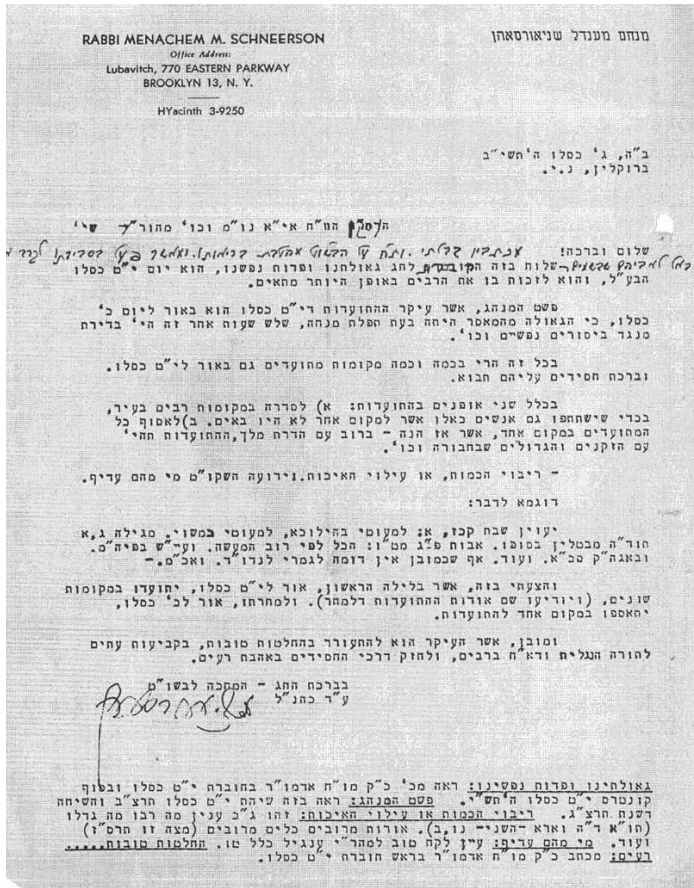
\*\*\*

## "האם נופל בידיך עתי שיר חסידי (תווים), אני מתכוון ללמוד מזה, כי זה גם כן תורת חסידות"

בחוברת "קובץ 8" קראתי ע"ד עבודות ועד חברה "ביקור חולים" ע"י "מחנה ישראל" לפי הוראות של כ"ק ז"ל. אולי אתה יכול להתעניין בתוכנית הפעולה הזאת, איך מגשימים הביקורים, איך הוא העידוד והביקור עבור חולים. הרב יוחנן גורדון שוב הוא המציא לפועל, אולי תתעניין, כי בחרו בי

בע"ה, ר"ח שבט תשי"ב  
לידידי היקר שלום-דב שי',

הנני לאשר, קבלתי את הקונטרסים הישנים. אמנם ישנם אחדים ממך זה אצלי, ואם הנך שולח כדאי חדשים. אני בקרתי ליאהרצייט רבינו הזקן ב'נחלת בנימין' ונפגשתי עם אחיך, ביקש לדרוש בשלומך והבטחתי. הנני שומע את הדיסדופלינה [=המשמעת] שקיימת בישיבה, זה אמר הרבה כפי ששמעתי. למה אינך כותב שום מכתבים, מעניין לקבל גם דרישת שלום חמה. אצלי הכל כמו שהיה, כל יום פרשה חומש עם פירושים "לו" שרכשתי אצל שמוטקין ועיון בחסידות למה שמושך אותי. מה שלום הישראלים אצלכם. מה נשמע בחצר של הרבי. למה שלא תכתוב, אנו כל כך מתעניינים. משאיפתי פעם לבקר בהיכלי קודש. אני משתתף בועדת "ביקור חולים", שקראת ב"הקובץ". חתנו של רפאל התחיל מהשבת ר"ח ללמוד בשעות הבוקר חסידות בחבורה עם הקהל. ר' יונה חולה בלחץ דם, בקרתי אותו בשבת. הבית-כנסת מסודר ומצובע יפה, כעת רק חדרים נמצאים. את זוסיא אני רואה לעיתים רחוקות, הוא עסוק



"ת"ח .. מאשר פעל בסביבתו לקרב את ישראל"



בלאסוף כספים עבור ישיבת לוד. ובבית שלי סידרתי בזוכנית את התמונות של רש"ב ז"ל ואת הרבי ריי"צ ז"ל, תמונות יפות. אולי אפשר להשיג תמונת כ"ק שליט"א [...] מכ"ק הרבי אני מקבל מכתבים לעיתים קרובות. מה שלום פלמר והשני שהיה איתו.

מה הן הפעולות בקשר ביקור חולים בין אנ"ש. ומה עושים אנ"ש לשם התקדמות והתוועדות רעים? האם נופל בידך עתי שיר חסידי (תוים), אני מתכוון דבר מה ללמוד מזה, כי זה גם כן תורת חסידות. איך הנך מסודר.

מה מעניין אותך. כתוב מכל אשר איתך ואצלכם. ואם תשלח, לכל הפחות דברים חדשים. על כל פנים תודה לך בעד הכל [...] הי' שלום ובריא ותצליח בלימודך.

בברכות כמו שמאחל לך ידיך עוז,  
ד. הלמן

\*\*\*

## "שכל אחד יחשוב בליבו ע"ד זה להאיר מסביבו"

ב"ה, ר"ח ניסן תשי"ב

שלום רב לידידי היקר שלום-בער שי'.

הנני לאשר שקבלתי ממך את הקונטרסים ובייחוד שיחה של כ"ק שליט"א, הנאום שלו לפני התמימים זה דבר אמיתי ונפלא. אם הרעיון ייקלט בתמימים למה שאנו מקווים בע"ה, ז.א. שיהגו בזה יומם וליל, אז יהיו פעולות ומעשים טובים, אף אחד אינו מרגיש (?) ז.א. הנאה לחיות ולהחיות אחרים, וזה באמת זכות. צריכים להיות שווה בכדי לקיים דברי צדיקים. שכל אחד יחשוב בליבו ע"ד זה להאיר מסביבו. בטח הינך מרגיש את דברי הזהב האלו.

קעת מזל טוב עבור אחיך. קבלתי הזמנה להשתתף בחתונה, אבל לצערי לא אוכל להשתתף בירושלים, אבל אשתתף בפועל ע"י ברכות ועוד בגדר אפשרותי, כי ירחמיאל בחור טוב ככולכם, ת"ל.

אני מודה לך על הקשר שאתה מחזיק איתי, וזה גם כן דבר טוב לעודד ע"י קונטרסים שיחות, דברי אלוקים חיים, ובזה אנו חיים [...]

אני מקבל מכ"ק מכתבים חמים ולבביים, ואין לתאר את חממות הנושבת מקרבת כ"ק היקר. הוא כתב גם לבני ראובן והוא כותב לכ"ק. ובאופן שכזה, גם בני זכה לחיזוק.

הנני מקווה שאתה תמשיך לחזק אותנו ע"י מכתבים ממך וע"י דברי דפוס – דברי אלוקים חיים. הייתי חולה שבוע במיטה. הבריאות הולכת ומתרופפת, החיים קשים במובן גשמי וגם במובן רוחני, אבל נקווה להשי"ת שיחזק ויתן לנו

כח.

נא למסור ד"ש לגיסי וגיסתי, לכל התלמידים התמימים והישרים והטובים הישראלים, לר' נתן גורארי', לצבי גזבורג, לכהן ולרמן.

**אולי ישנה כבר התמונה של כ"ק הרבי שליט"א.** הייתי רוצה קונטרס שכזה בכדי לסדר בזוכנית, בחי' "והיו עיניך רואות" בכדי להיות קשור בדמיון ובהזכרת תמיד תמונת כ"ק כדבר מזכך ומטהר מחשבות וכו'.

אני תמיד מוסר ד"ש לסלונים, לר' יונה, הוא היה חולה קשה מאוד, אביו נפטר, הוא פעיל בבית כנסת מאוד. חדשות מאחדות - אין.

היה שלום ובריא כמברך אותך ידיך הדו"ש

ד. הלמן

ד"ש ממשפחתי.

מחדר של ר' רפאל כהן, שהנני מבקרו לעיתים קרובות, אך אין השכינה שמה כמו שאתם הייתם. עכשיו שמה בב"כ רק ילדים קטנים, ואתם חסרים לי לשם חליפת קונטרסים, לשם שיחה קשה בדא"ח ועוד ועוד.

תהיו שלמים ומאחל לכם שתעשו חיל ותעלו מן דרגא לדרגא ושתהיו ברוכים וחדורים באהבת ה' ויראת שמים ושתשרה עליכם שכינה אכ"ר.

\*\*\*

## "אני נזכר במה שכתוב בתניא ע"ד החסד שעושה הקב"ה ש'שתל צדיקים בכל דור ודור' ומהם אנו שואבים מים חיים שמחיה אותנו"

ב"ה מוצש"ק פ' שלח, תשי"ב

שלום רב לך ידידי היקר והנעלה שלום-דב אני מאשר קבלת הספרים, הקונטרסים והמחברות ששלחת, היה לי לשבת מה לקרוא. זמן רב לא קבלתי ממך. אני מבין שהינך עסוק, אבל בכל זאת אתה לא שכחת ונזכרת ומחזיק קשר, ובאמת אני מודה לך על קשר הידידותי. את אחיך גרשון ראיתי בהרב קוק 16 שבא לקבל ילד ומטפל בו, והוא ביקש ממני למסור דרישת שלום כשאכתוב אליך.

את ירחמיאל לא ראיתי מזמן. אלו מוסרים לי שהוא בחור טוב ולומד טוב ומשתדל להפיץ ולהרביץ בתורה – חיוב הדרוש בזמן שסר רוח, לכל אר"א מאנ"ש. שמעתי על מפעל תורה במעברות, בין "טפכם אשר לבז יהיו" זכאים לגאולה לפי ספרי חסידות, דור של המשיח צדקנו.



אני רואה את הרוח הקדוש שלי  
אני רואה את הרוח הקדוש שלי  
אני רואה את הרוח הקדוש שלי  
אני רואה את הרוח הקדוש שלי  
אני רואה את הרוח הקדוש שלי  
אני רואה את הרוח הקדוש שלי  
אני רואה את הרוח הקדוש שלי  
אני רואה את הרוח הקדוש שלי  
אני רואה את הרוח הקדוש שלי  
אני רואה את הרוח הקדוש שלי

RABBI J. SCHNEERSOHN  
OF LUBAWITZ  
770 EASTERN PARKWAY  
BROOKLYN 13, N. Y.  
BLOOM 6-2919

יוסף יצחק שניאורסאהן  
ליובאוויטש

ב"ה י"ג טבת תש"י  
ברוקלין

ידידי חיים אי"א מוה"ר דוד שי' הלמן

שלום וברכה!  
במענה על מכתבו מכ"ה כסלו העבר,  
נעים לי לדעה כי בהיותו במקומות מרפא מנצל  
הוא תהודמנות להשפיע על סביבתו, לעוררם  
משינתם ולחזקם בדרך החסידות, ואמנם בכל  
נסיעה גם כי למראית עין הוא רק לצורך  
רפואה - יש בהם משום שליחות רוחנית אשר  
בשילה ההשגחה העליונה מביא אתו שמה.  
בשאלתו בדבר בנו ראובן שי'  
באם מוצא לראוי לסלואה שאיפתו יככים לזה.  
השי"ת יברך אותו ואת ב"ב שי'  
ויהזק את בריאותם ויברכם ויצליחם בכל הדרוש  
להם.

המברכו בשמחות וברוהניות



בכל נסיעה יש שליחות רוחנית

הייתי בחתונה של בתו של לרמן, הייתה  
חתונה יפה ותמסור מז"ט ללרמן וד"ש  
ממני [...]

אצלי שום חדשות, הנני עובד ב"ה  
ומודה להשי"ת בעד חסדו הטוב ושלא יסור  
ממני להבא.

למה הינך אינו כותב. כמה פעמים בקרתי  
אצל משפחת גזבורג וראיתי את הקונטרס  
שהדפיסו לכבוד הנישואין שלהם.  
האם ביקרת אצל גיסי ומה שלומם.

[...]

מכ"ק הרבי אני מקבל מכתבים ומודה  
להשי"ת על ה"במקום" שהנחלנו [...]. והכל  
הכל כמו נ"ע ז"ע, שיתן לו לאדמו"ר השי"ת  
כח וגבורה ובריאות טובה להשתלט על  
המצב הקשה במובן היהודות. אני שומע  
את פעולותי, את התמסרותו לאנ"ש ואת  
אהבת ישראל שלו וכ' ואני נזכר מה שכתוב  
בתניא ע"ד החסד שעושה הקב"ה ש"שתל  
צדיקים בכל דור ודור" ומהם אנו שואבים  
מים חיים שמחיה אותנו. אינני יכול לתאר  
איך זה היינו שעה אחת קיימים בזמן  
הזה, בעולם התחתון הזה, עלינו להתאזר

באמונת ה' שעוד קצת וישועה קרובה לבוא ונראה את זה  
למה שקלוננו...

אבקשך בהזדמנות לשלוח אלי תמונת כ"ק האדמו"ר  
שליט"א שאוכל לראות תמונתו. כמו כן קונטרסים עם חומר  
של דברי התעוררות שזה חשוב מאוד בזמן הזה. ד"ש לכל  
ישראלים ולכל אנ"ש היושבים בצל כ"ק ושואבים רוח ה'.  
ושאתה תצליח ביניהם.

רואה אני שבאמת הינך "תמים" אמיתי ואני מברך אותך  
מקרב ליבי בהצלחה בלימודך ושתשרה שכניה במעשיך.  
ד. הלמן

\*\*\*

## "תודיעני מההזכות שכ"ק מדרין אתכם שאוכל ללמוד ולספוג הרוח הטהור והקדוש הזה"

ב"ה, יד תשרי תשי"ג

לידידי היקר והנכבד ר' שלום-דב שי'  
הנני לאשר קבלת המתנה "ניח"ח", זיכרון הטוב ביותר

לפי הוראות מכ"ק זצ"ל, עם עוד ספרים קטנטנים שאחלק  
אותם. עוד לא הספקתי לעבור על החומר והנני ממחר לאשר  
קבלת מתנתך ולאחל לך לגמר טוב לקראת שנת תשי"ג.  
שתתברך ושתספוג מאור התורה בסביבתך שהינך נמצא,  
ושתזכה להדליק לבבות נרדמים לפי התפקיד שמטיל רבינו  
הקדוש שליט"א להאיר סביבה בה נמצאים אנו.

אני רואה את גרשון וכתבתי לך פעם ד"ש.  
תאמין לי יקירי, הלוואי וזכיתי להיות מהזוכים לעורר  
ישנים ונרדמים, כמו שהעיר לי פעם כ"ק זצ"ל שכתב לי  
פעם: "נסעת למראית עין למרפא, אבל באמת השגחה  
הביאה אותך לעורר ישנים ונרדמים". הלוואי והיה מן  
סמינריון כזה, הייתי מקדיש שארית ימי לפעולה זו... אני  
מרגיש שיש לי חוש פעולה, אבל טרדות פרנסה ועייפות  
החיים לפעמים מפריע. אמנם לא מזמן קיבלתי ברכה מכ"ק  
שליט"א שאשתדל לקרב מרוחקים לאבינו שבשמים, וצריך  
להגיד שברכתו מתגשמת, אני פועל עד כמה שאפשר בידך,  
אני מעורר אנ"ש שהתרחקו, ומקרב ע"י קונטרסים של כ"ק  
שליט"א, ושירבה ימים ושנים שאינו שוכח אותי ומחזיק  
אותי כפי רואה אני בדמיוני, הוא שולח אלי מאמרים מכ"ק  
ז"ל מתש"ג, והקרבה הזאת וההתכתבות הזאת מחזקת אותי  
ומעודדת אותי, ואני יונק נחת רוח וממש חיים [...] המחיה  
נפשיות.

הרבי כתב לי פעם שאשתדל להתקשר ולהיות בקירוב

לעבדו בלב שלם. ושתתבך בשפע  
אלוקות ובקדושה.  
מאחלק,  
דוד הלמן

\*\*\*  
**"ה'ניח"ח' לימד אותי  
הרבה והעשיר אותי  
בידיעה שנגינה זה הבעה  
נפשית חסידית"**

ב"ה, הושר תשל"ג

שלום רב לכב' ידידי התמים ר'  
שלום-דב-בער שי' אלפרוביץ  
אני מקווה שקיבלת כבר אישור ממני על "ניח"ח"  
והקונטרסים שחילקתי כבר למי שצריך. כ"ק נתן לי הוראה  
לקרב הדרושים לאבינו שבשמים ובייחוד אנ"ש שנקרעו  
מצור מחצבתם, ובירך שמה שהנני עושה - זה בהצלחה  
ת"ל. כעת מאשר הנני קבלת מאמרים, שכבר קבלתי מכ"ק  
עצמו. אני מעריך, שאוכל לכתוב ספר לזיכרון מכ"ק זצ"ל.  
ה"ניח"ח" לימד אותי הרבה והעשיר אותי בידיעה שנגינה זה  
אגף חסידות, הבעה נפשית חסידית, ומי שמגן ומי שידע  
לנגן ברגל זה רכוש בלתי הערכת, וליבי הומיה לדעת לשיר  
וללמוד ניגונים, כי יש לי דבר מה ואני מרגיש. אתעניין  
לדעת המקומות שאוכל ללמוד מהשופער וגם מנגינה  
פיאנינה. אחדים אני כבר יודע וליבי רותת וצמא לדעת, כי  
זה יכול אצלי לשמש כח משך לקרבת הש"ת. הלא העיקר  
הלב, רחמנא ליבא בעי. ואני מודה לך על שלא שכחת אותי  
והלוואי הש"ת לא ישכח אותך, ובטח לא ישכח, כי מחונן  
אתה מהש"ת בסגולות נפלאות.  
טוב שהינך באמריקה ובחצר כ"ק איפה שהינך שואף  
רוח הקודש. אבקשך שלא תכעס עלי שאני אולי מנצל אותך  
ברגשות.  
אם נזדמן לך התמונה מתאימה מהרבי כ"ק. על הקיר  
אצלי במסגרות רש"ב ורי"צ ורצוי גם תמונת כ"ק.  
חלקתי את הקונטרסים האנגלים למי שיודעים אנגלית,  
ושימסרו לי מה שמה כתוב. אני מתפלא שמכ"ק מזמן  
לא קיבלתי מכתבים, כבר מא' אב, רק קונטרס, אני כבר  
מתגעגע.

ד"ש לישראלים גורארי', כהן, גנזבורג וכ'.  
בעד המתנה ששלחת אני בע"ה אחלק בלי נדר תרומות  
לישיבת ר' שאול שי' בראשון ופה.


Lubovitch  
770 EASTERN PARKWAY  
BROOKLYN 13, N. Y.  
HYacinth 3-9250

כ"ד איר תשי"ב  
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ וכו'  
מוה"ר דוד שי'

שלום וברכה!  
במענה על מכתבו מ"ג איר והקודמים ל"ש, נעים לי לקרוא  
במ"כ אשר הוא וכל ב"ב שיחיו הם בקו הבריאות והשלום, כן יתן השי"ת  
לימים יבואו, ושמחתי אשר משיך הוא בעבודתו, אשר גם זה ראי' נוספת  
שגריש עצמו בכי טוב, ובטח ימשיך ג"כ בעבודתו בדפואות רוחניים, היינו  
לקרב את לבם של בני"י ליהדות בכלל ולתורה החסידית ומנהג"י בפרט,  
וביחוד את אלו מגזע אנ"ש שסביבות שונות נהרחקו ל"ע ממקורם, ויהי' רצון  
מהשי"ת, אשר יהי' א"א בהצלחה, ועל פי פסק רז"ל שמעלין בקדש, הנה יוסף  
בעבודתו גם בזה, ויראה פרי טוב בעמלו, ועיקר העיקרים שבי"א צ"ל סוף  
לקיום מצות מעשיות בפועל, אשר אע"פ היא לעילא, וכמפורש ג"כ בחורתינו  
הק"י, אשר הכנה והקדמה לקבלת החורה הייתה ההחלטה בה"נעשה" ורק אח"כ בא  
ה"ונשמע" שפירושו שמיצה כפשוטו ושמיעה-הבנה,

ואסיים בברכה לקבלת החורה בשמחה ובפנימות, וזהו נוסח הברכה  
של כ"ק מו"ח וצוקלה"ה נבג"מ י"ע בברכתו לחג השבועות, ויבשר  
טובות חכמי"י ברוחניות ובגשמיות ובפרט בנוגע לשידוך הסתאים לכתו חתי'

בברכה החג  
  
נ"ב: ימחתי לקרוא במכתבו אשר בנו מר ראובן שי' השי"ת משרה מתאימה  
בש"ל, ובטח משתדל בהשפעתו לחיזוק היהדות בסביבתו. ומטובו  
לפרוש שלום גינני, בברכה החג.  
הנ"ל

"ובטח ימשיך בעבודתו ברפואות רוחניים"

עם תלמידי חכמים, זה גם מחזק.  
אני הייתי בחופש בצפת והתראתי עם הרבי מסאטמער  
במקרה שברך אותי בין מעט אנשים שקיבל אצלו מחסידיו.  
זה היה לאחר שביקרתי על ציון כ"ק אריז"ל ושמה התפללתי  
לפי מענה לשון ששלחת פעם אלי, שמתפללים על ציון  
כ"ק ז"ל, שמה התפללתי על כ"ק שליט"א, על אנ"ש ועל  
התמימים, והודעתי בזמנו לכ"ק שליט"א.  
אותך גם לא שכחתי אלא התפלאתי שאין לי פתאום  
מכתבים, בטח היית עסוק מאוד, תכתוב מכל אשר איתך.  
תודיעני מההדרכות שכ"ק מדריך אתכם בענייני קירוב  
לאבינו שבשמים, בכדי שאוכל ללמוד ולספוג הרוח הטהור  
והקדוש הזה.  
אני עובד, ת"ל, בממשלה וככה חיים, בריאות קצת  
נחלשה, כי השנה היה קיץ קשה ועכשיו הולך ונחלש לאט  
לאט.  
הילדים שלי ינגנו ואני אשתדל ללמוד את הניגונים, ואם  
אלמד טוב אחזיק טובה ברוח גם איתך, ואני חושב במה  
להחזיר לך טובה ומה לשלוח לך, ובמה להודות לך בעד  
המתנה הזאת, ואולי דבר מה להשיב להורים שלך. תודיעני  
ואני מוכן להשיב, כי עולה לך בטח הרבה כסף.  
אבקשך למסור ד"ש לכל הישראלים התמימים שי'  
והתמימים האחרים הנמצאים בחצרי קודש ולכולם גמר  
טוב.  
[...]  
תכתוב מכל אשר איתך.

בידידות ובתודה לך בעד טוב ליבך. אני מברך אותך  
שתספוג תורה כולה, וה' הטוב ירויח לנו וישמחנו בשמחה  
וגילה, ונזכה לעבדו מתוך הרחבת הדעת, וילמדנו דעת

על שם אברהם אבינו רבינו זצ"ל

לי לנפשי לא היו ולא השתתפו בשמחתי. קבלתי טלגרמות מהשרים הדתיים, ממועצות דתיות, היו ממוסדות רפואה, מרוקחים בעלי בתי מרקחת, רוקחים ממשלתיים, מרופאים, וכולם מצאו לברך. משרד הבריאות שלח לי במתנה כוס גדול לקידוש עם מגש מכסף. יהי רצון שזה יהיה כוס מלא ברכות ושימלא ברכת כ"ק לזכות בנחת יהודתי ונחת חסידותי. נו, תיארתי לכם בקיצור, והנני דורש בשלום כל תלמידים התל-אביבים, הרב קרסיק השתתף באופן אקטבי, הרב שורצמן וכן גנזבורגים, אלטהויז, ר' שאול ברוק מראשון, הרב לנדא מב"ב וכו'. אלו שלא יכלו להשתתף, שלחו טלגרמות ברכה. הלואי ואוכל להשתתף בשמחתכם במהרה. בזמן שתעשו התועדות תברכו אותי בלחיים, וארגיש מרחוק הברכה הלבבית שלכם [...]

אשמח לשמוע מכם טוב, ומבקש לכתוב מכל אשר אתכם. איך אתם מתקדמים בלימודיכם, ועיקר העיקרים, לא המדרש, אלא המעשה.

[...] ציא מאכט איהר אידן - דעם תכלית. אייער נשמה זיינען פון דיא ניצוצות ביי מתן תורה להחיות נפשות רבות, און דא פרעגט זיך וויא איז דער איוסאובונג דיא הכשרה, ענטוויקלונג און השפעה על זולת [...] [=האם אתם עושים יהודים - שזה התכלית. הנשמות שלכם מהניצוצות של מתן תורה להחיות נפשות רבות. וכאן נשאלת השאלה איך עבודת הכשרות והשתלשלות העניינים וההשפעה על הזולת [...]. שרייב מיין טייערע שלום-בער, איך ביינק נאך דיר מיין טייער קינד. איך האב מיט דיר גערעדט, און געפילט אז דוא וועסט זיין א גוטער באי!...]

זה הכל כתבתי "אנכיות", אבל ידידי מה אצלך? מה אתה לומד ומה הינך זוכה לעשות בחצר כ"ק. כתוב נא מכל אשר איתך. ד"ש לך מב"ב וכולם מאחלים לך גמר טוב מקרב לב. [...]

הקיץ היה קשה, סבלתי פעמים מהלב ובעז"ה זה עובר מכל הרצון שליבי סוער לכתוב לך מהכל, ולאחל לך כל טוב, אני מוסיף לבקשך לכתוב מהיכלי כ"ק. [...]

רוח חיים הינך מכניס בכתבך על הנעשה אצלכם. גם פה התחיל צעירי חב"ד לפעול ואם יפעלו יצליחו, אני פועל מצידם [...] מקרב אני ש לצור מחצבתם.

אגמור הפעם באחלת לכם כל טוב ובתודה, שהש"ת ישיב לך כגמולך.  
בידידות ואחוה  
ד. הלמן

\*\*\*

## "לא היה לי מילים להודות לכ"ק בעד האדיבות וטוב ליבו לענות לו על יחסו הטוב והיפה"

בע"ה, ח באדר תשי"ג, תל-אביב.

לכבוד ידידי היקר והנעלה שלום-בער שי' שלום וברכה, מזמן לא כתבתי לך, כי הייתי עסוק וטרוד, חיתנתי את בתי רחל שתי' בכ' בשבט ש. ז. החתונה הייתה יפה, בה השתתפו אנ"ש, והייתה לפי המסורת מלפני שנים רבות. היו נאומי רבנים, רקדו, ובאו מכירים חסידים ותיקים מנתניה ומחיפה. ובעה"ל החתונה עלתה יפה. כל זה היה בהסכמת ובהתייעצות עם כ"ק שליט"א הרבי שלנו, ששלח לי טלגרפית ברכת מזל טוב מזל טוב. וכמו כן הואיל בטובו וביקורת נפשו להשתתף גם בנישואין בסקרפ. לא היו לי מילים בפי להודות לכ"ק בעד האדיבות וטוב ליבו לענות לו על יחסו הטוב והיפה, זכות מאבות ומבית רבי חושב אני לעצמי היחס החביב מצד כ"ק, חוץ מהיחסים ודאגה שהראה לי לפני חתונת בתי, בהתעניינותו, כבעניין פרטי ולבבי שלו. שהש"ת יודה לו ויחזקהו בכל טוב סלה. חבל שמתלמידכם היקרים



"בנועם קבלתי מכתבו בו מודיע בדבר ע"ד פרשת נישואי בתו"

לכתוב תיכף ומיד אישור על קבלת תמונת כ"ק שליט"א, אינך יכול לתאר את העונג, באמת, כמו שהינך כותב משאת נפשי. הימים אסדר במסגרת. כמו"כ הינך כותב ע"ד תהילים ועוד, כשאקבל אי"ה תיכף אודיע לך. אינך יכול לתאר מה שעשית.

נדמה שכתבתי לך ע"ד השידוך שהיה בהתייעצות עם הרבי, מלפני עוד, ואין מילים בפי להביע [...] איך אני הרגשתי ומרגיש בזמן האחרון, די להזכיר ע"ד הטלגרמה ברכתו הראשונה, וכמו כן רבי הואיל בטובו לשלוח אלי סקריפ כהשתתפות בשמחתי כמו אנ"ש... ובייחוד המכתב שלו וברכתו הנאמנה – הלבבית כמו שקוראים את זה – היו לי הזדמנויות כבר להיווכח מה הוא כ"ק אדמו"ר עבורנו. עפר ואפר אני להביע את היחס, שאיני יודע אם אני שווה, השי"ת יודע! אך בלבי נחרט שאין כמוהו... ובאמת אהוב. והקשר הזה מעורר בי

דביקות למי שברא עולמינו... אין מילים, כל מילה של כ"ק במכתבו – תורה שלימה למחשבה אלוקית, הודו לה' כי טוב, כי לעולם חסדו. לך אני מודה על היחס הטוב שלך, על הקשר הנפשי שהינך שומר מזמן שעזבת תל-אביב, שמרת מוצא פיד, וכנראה שיש לקוות ממך שגדולה ותורה במקום אחד. ובעזרת השם תמצא חן בעיני ה' ואדם. מה רציתי להתווכח איתך על דא ועל דהא, אבל המכתב קצר, אני כותב זה מאוד מאוחר בלילה, ותכתוב מה מעניין אותך. היום קר מאוד, סערה לא לפי אדר וזה משפיע על בריאותי, הנני סובל ע"י הקור כאבים רבמטיים.

אבקשך במכתבים לכתוב מכל אשר איתך, ובטוח אני אז איהר מאכט אידען ז. א. מקרבים הרבה להשי"ת ותלמדנו



מברק מזל טוב

איך גערוס דיר פון דיינע משפחה, איך זע זיי עפט. אגרוס דיר פון ב"כ, ווא דוא האסט פארבראכט דיינע יונגע יאהרן.

נו, אחרון אחרון חביב, אויב דוא וועסט מיר קענען צו שיקן דעם רבינס א קארטע (פוטוגראף), איך האב געזעהן בא יואל-כהן טאטען, וויא דער רעבע שמייכעלט, ווינדערבאר, וויא דער רעבע מאכט דיא ברכות מיט א שיינען צוגעפוצטען אנציג, אפערגעניגן אנצוקוקען, אזא זיינען אונזערע רביים מסודרים בכל, ז"ע. [=אם תוכל לשלוח לי תמונה של הרבי, ראיתי אצל אביו של יואל כהן איך שהרבי מחייך נהדר, ואיך שהרבי עושה את הברכות עם סירטוק נקי ומצוחצח. נהנית לראות, כך הם הרביים שלנו מסודרים בכל, ז"ע.]

זיי געזונט  
שרייב, שרייב טייערער!  
שלום ד. הלמן

\*\*\*

## "כל מילה של כ"ק במכתבו - תורה שלימה למחשבה אלוקית"

בע"ה, מוצש"ק כ באדר תשי"ג

שלום רב לידידי היקר שלום-דב שי' אמנם לפני שבוע בערך כתבתי אליך מכתב, אבל מחובתי



"אינך יכול לתאר את העונג ... משאת נפשי"



אני חושב שתביא לידיעתך שיש לי חשבון בנק ב"ב כל טוב  
ד. הלמן



לרכישת הזכות הזאת, מה לומדים אתכם בכגון זה... [...] הנני בדרישת שלום לבבית ובאחלת ספיגת התורה לשם ריפוי נפשות בזמן הסערה ההולכת לפני ביאת המשיח האמיתית.

ב"ב כל טוב  
ד. הלמן

\*\*\*

## "ואני יחד איתם מלא געגועים לראותו ולהינות מזיו קדשו"

ב"ה, כח ניסן תשי"ג. תל-אביב, ישראל

שלום רב לידידי הנכבד והיקר שלום-דב שי' בעונג רב הנני ממחר לאשר לך, כי קבלתי הספר הנעלה תהילים "אוהל יוסף יצחק", בית רבי, מאמר "אין הקב"ה בא בטרוניה", ספר בכריכה של המחברות היסטוריות וכ'. ומובן שהנני מודה לך בעצם, ובעיקר שהינך שומר מוצא פיק, תשומת לב שלך שאינך שוכח ידידים שלך, שהשי"ת לא ישכח אותך והוא ה' בטח אינו שוכח וישלם לך כגמולך כטוב ליבך וכ'.

תגיד במה אשלם לך בעד טרחתך, אולי אסלק פה להורים שלך בדבר מה. [...] דבר אחד אגיד לך, אשתדל לזכות הרבים שיקראו וידעו. השבוע קיבלתי מכתב מרבי שליט"א, אין כמוהו, מתעניין בכל כמו אבא ממש, אין מילים בפי להביע צריך לכתוב הרבה, מכתבים שלו מרגשים אהבה אמיתית נפשית ואי אפשר להראות על הגליון. לו ידעת איך החסידים מפצירים בי שאפנה בשמם להזמינו לבוא הנה וישתתפו כל נפשם והונם, ואני יחד איתם מלא געגועים לראותו ולהינות מזיו קדשו ומשתדל להכשיר את עצמי שאוכל פעם את זה לעשות, כי הבעש"ט נ"ע גם היה מבקר חסידי בכדי להחיותם, ופעם נדמה לי שראיתי בליקוטי תורה, תורה אור, כי טובים מאורות שברא ה' זה חסד שהקב"ה שתל את הצדיקים, האותות. ולפי דעתי זה הוא. חושבני שכדאי לנהל תעמולה על בואו בכדי להכניס אורו. אילו צריך להכשיר הקרקע. פונים אלי הרבה מאנ"ש שהתרחקו מגוע, ואני מרגיש שדבר מה מתעורר בהם אחרי דבורי איתם, אולי מפני שכ"ק כבר זיכה אותי בברכתו לקרב את המתרחקים והחופשים ע"י קירוב לכ"ק. לו היה לי ספרות מספיקה לעורר, אז יש מקום לי לקרב המתרחקים שנמצאים בתוהו ובוהו ומחפשים קרקע תחת רגליהם - וזה הוא הספרות הקדושה שחסרת למלא את החלל הריק. בזה שלפעמים אתה שולח אלי, אני מכשיר את עצמי בכדי להדליק את הנימה הבוערת בקרב לב יהודי. ונדמה לי שזה עכשיו די קל, למרות שאנשים נכנסו עמוק לזוהמה. אבל לב יהודי

"מעלין בקדש, וכל המוסיף מוסיפין לו"

בריליאנט (=הלום) לצחצח קצת.. די לפי שעה, מספיק, אני חושב שתביא לידי הבוערת בקרבי לקדושת ה'. הנני בידידות נאמנה, ברב תודות לך על אשר אינך שוכח את אוהבך ומכבדך, ובד"ש לכל הישראלים חניכי "אחי-תמימים"

ד. הלמן

נא לכתוב מכל אשר איתך. ד"ש מכולם מב"ב

\*\*\*

## "הניגון מעלה את האדם"

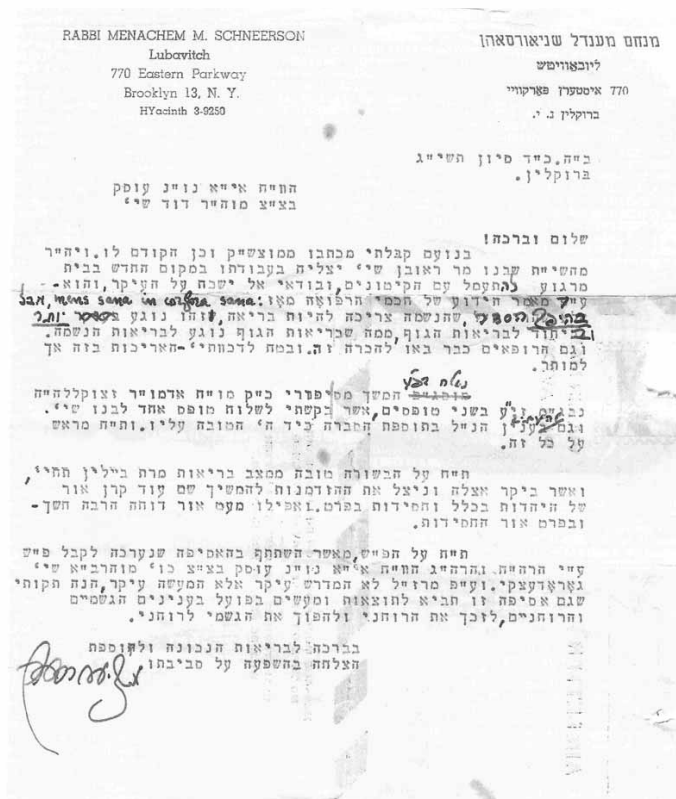
בע"ה, ( ? תשי"ג)

לכבוד ידיד אבי שלום-בער אלפרוביץ [...] לאחר שקראתי את ספר הניגונים ששלחת לאבי, ובספר כתוב שאחד הדברים החשובים בחסידות שמעלה את האדם ומוציא אותו מתוך הקליפה והטומאה למדרגה גבוהה יותר הוא ע"י הניגון, ויש את נפשי לדעת לשיר את הניגונים הנ"ל וגם אבי מעוניין מאוד. לכן, החלטנו לפנות אליך אם לא יקשה לך להתעניין ולדעת, אם יש גם תקליטים של אותם הניגונים שבספר? נא לקנות בשבילנו ולשלוח אלינו וגם את מחירם, ואנו נשלח להוריך את הכסף עבורם, ונודה לך מאוד מאוד מקרב לב. ע"י חזרות התקליטים אוכל במשך הזמן ללמוד את הניגון וגם ללמדו לאבי שאוהב כל-כך לשיר את הניגונים הנ"ל. נשיר את הניגונים האהובים עלינו ונזכירך לטובה...

ברגשי כבוד



מכתב הברכה לרפואת האשה מרת ביילין



"מעט אור דוחה הרבה חושך"

כ"ק נתן פה ברכה לפני ניתוח לאישה זקנה בת 70 והניתוח הצליח והקים סערה בין רופאי "הדסה" שדברתי איתם. ואני הייתי הפונה לרבי והוא נענה באדיבותו עבור משפחת חבדית ממקומות שלנו. אחרי כן ביקרתי אותה בביתה וכולנו שתינו "לחיים" עבור כ"ק, נכדיה ובנה היחידי שעובד בבנק אפטקאי והם

וב"ב תורה וחכמה  
ראובן הלמן  
ד"ש מאבי

\*\*\*

## "הניתוח חולל סערה בין רופאי 'הדסה'"

ב"ה, ה' מנחם אב תשי"ג

לידידי היקר והנעלה ר' שלום-דב שי'

אם לא כתבתי לך עד הנה, זה לא אומר שאינני חושב עליך אתה תמיד בדמיוני [...] לא כתבתי מפני ששכחתי בב"ח הממשלתי "הירקון", הנני סובל מהלב קצת ובייחוד מהרגליים. עכשיו החום עוד נוסף ואני נחלשתי, הנני עומד בע"ה באוגוסט 9 להיות ב"מצודה" בצפת, הממשלה קבעה מקום עבורי ל-10 ימים. ומקווה לבקר שמה בע"ה ציון האריז"ל ולהתפלל גם עבורך שהש"ת יתן לך נהורא מעלאי.. שתתגדל בתורה ותיעוזר במעשים טובים.

הייתי באסיפת צעירי חב"ד ושם ראיתי את משפחתך וכולם דורשים בשלומך.

אני עובד במקומי ב"ה. בזמן החופש, אבקר בלוד, ספריה שעדיין לא בקרתי. כ"ק רבינו שולח לי לפעמים קונטרסים - מזון רוחני. ופעם שולחים ממרכז חינוך ליובאוויטש, ובאנגלית לפעמים ביותר, אני מחלק שיקראו את זה. מהתמונה של הרבי באו אלי ולקחו אורגינל וצילמו תמונת כ"ק ומוכרים תמונתו. אתה היית הגורם שלכל הפחות כולם יכירוהו ע"י תמונתו, זיכנו את רבים ועוד נזכה בע"ה.

נדמה לי, שכתבתי לך ע"ד תחונת בתי שתחי'. מקוה בע"ה שגם בני מתכוונן בעוד זמן קרוב. ד"ש לכל הישראליים. אני מבקש לכתוב מכל אשר איתך ומה נשמע בחצר כ"ק. איך התעמולה, ההתעוררות היהודית.

שלום-דב היקר! מתי כבר יתחילו לבוא אלינו היהודים - אחינו מאמריקה [...]

בהיותך על ציון כ"ק ז"ל גם על תשכחני יקירי, כי זקוק אני לרפואה, אני סובל מידיים ורגליים נפוחות. יכולתי עוד לפעול לטובת היהדות וכ', הבריאות דרושה.. מתגעגע אני לשייבה ולזמן שהותי בב"כ בתל-אביב, מה יפה היה התפילה והלימוד, שכינה הייתה שרונה. עכשיו לומדים תינוקות של בית רבן.

אני יכול להגיד לך שבעולם אין כזו זכייה שיהיה לנו כזה איש אלוקי אהוב. מה אני צריך לכתוב לך את זה שלך יש את הזכייה להתחמם אצלו, אתה צריך להיות שמח ללא שיעור]

בשבילי [...] אני יכול להגיד לך שבעולם אין כזו זכייה שיהיה לנו כזה איש אלוקי אהוב. מה אני צריך לכתוב לך את זה שלך יש את הזכייה להתחמם אצלו, אתה צריך להיות שמח ללא שיעור]

זיי געזונט

ד. הלמן

א גרוס אלע אונזער פון ישיבה.

\*\*\*

## "לצורך גם רפואות הנפש"

ב"ה, מוצש"ק פ' שקלים

שלום רב לידידי היקר והמכובד ר' שלום-דב שי' הנני לאשר קבלת ספר "תניא" החדש היפה, ואני מודה לך בעד המתנה היפה. אין לי באמת עיניים נגדך, בעד היחס הידידותי, המזון הרוחני שאתה אינך שוכח אותי.

התחלתי מר"ח אדר ב' ללמוד כל יום פרק וכמה שאוכל להספיק והמצוה הזאת תעמוד לזכותך בשביל זיכוי הרבים. רק בדמיוני איך לגמול לך בעד טוב לבך, שמכניסני באוהלי קודש.

כתבתי גם פעם ע"ד תקליטים של ניגונים: אלטער ניגון, ממצרים גאלתנו עבור ראובן, אם כתבת על שמי אקבל ואם על שמו אז הוא כבר יוצא 26.254 לאמריקא, הוא כבר בדרך יותר משבוע ומקוה שעל ידי האוניה עבור מסע ונוסעים תבוא בעוד חודש או 5 שבועות.

תודיעני מה לשלוח אליך מתנה עבור טוב ליבך. אתה באמת שווה בעד המזון הרוחני שמאפשר לי ע"י ספרים שלך. גם ראובן היה ניזון מזה, והיה תמיד קורא ונכנס שבילי נהירים של חסידות וכ'.

לא שלחתי ע"י שום דבר כמו שהוא, כי דורשים מכס גדול. ואני שולח לפעמים אם יש דרך הפוסטה – דואר, וזה עולה לא הרבה.

אני מקבל "געשפרעכען מיט קינדער" ממרכז החינוך. אני כותב מאמרים מדברי חז"ל בענייני רפואה בירחונים וב"הרוקח העברי", וכ"ק ראה דוגמא ואמר לי להמשיך, רק לצורך לזה גם רפואות הנפש. ודרך אגב, שלח לי איזו מקורות גם כן, שנמצאים בספרי' התורנית "רמב"ם", ואני חוקר ומחטט ומחפש ועובד בזה וזה נותן לי סיפוק, כי מזה וע"ז אני גם לומד תורה, ויוצא מתוך שלא לשמה בא לשמה.. אני קבלתי מתנה ממקום עבודתי ליובלי – אגרות הרמב"ם שעדיין לא נתפרסמו מהודאות ראשונים, ואני יושב ולומד

התקשרו וכתבו לרבי.

ואני כתבתי לך על פגישתנו אחרי שיצאתי מב"ח והרבי הדגיש לי במכתב תשובה בברכה שאתקדם באור שלי שדוחק הרבה חושך...

צריך להגיד לך, שזה אבא יקר, רק חבל שעוד לא זכיתי לראות פני כ"ק.

שתייתי המשקה שנשלח ע"י הרה"ג הורודצקי שביליתי זמן ביחד איתו במלון שלו. והיה לי נדמה ששונה אני ממעיין של קדושה והודעתי לרבינו.

חושבני שמספיק. נא להואיל, מין טייערער, לכתוב לי מהכל.

המברך מקרב ליבו

דוד

\*\*\*

## "כשנוגעים בידית של הרבי נקשרים לנצח"

ב"ה, כ' שבט תש"ד

לידידי היקר המהולל ר' שלום-דב אלפרוביץ שלום וברכה!

[...] כתבתי אליך מכתבים, אבל משום מה לא קבלתי תשובה. ועכשיו, בע"ה, בקרוב בערך במרס יצא בני ראובן לברוקלין לגיטתי וקודם כל וראשית כל יעשה ביקור אצל כ"ק אדמ"ר שליט"א שלנו הרבי היקר והאהוב על נפשי מאוד עם כל הפירושים... וממילא ימסור לך ד"ש וממך אלי. [...] אודה לך כשתכשיר אותו ע"ד הגישה, כניסה הדרכה לרבי שלנו שמכיר אותו טוב. אבל כעת, פגישה אישית עם כ"ק. ראובן אמר לי: "אבא, אתה אמרת וכתבת אז מען רירט אהן דעם רבינס קליאמקע ווערט מען געקלעפט אויף אייביג" [=שנוגעים בידית של הרבי נקשרים לנצח] עניתי הלוואי ויהיה לך הזכיה וטוב יהיה לנו.

מצאתי לנחוח להודיע לך. אבל אודה לך מאוד כשתכתוב לי ותודיע לי על עצמך ועל מה שנשמע אצלך.

דער רבי, זאל מאריך ימים זיין, שרייבט מיר, און מיט יעדען בריך וואס איז פול מיט א ווארעמקייט, איז בעקום איך אזא חיות אז עס איז מיר ממש א רפואת הנפש והגוף. [...] איך קען דיר זאגן אז אים דעם עולם גיבט עס ניט אזא זכיה צו א בעסער צוא האבן אזא ליעבן איש אלוקים. וואס דארף איך דיר דאס שרייבן אז דוא האסט דיא זכיה אנצווארעמען דעבאי וויא גליקלעך דארפסט זיין לאין שיעור. [=הרבי שיאריך ימים כותב אלי, ועם כל מכתב שמלא חמימות, מקבל אני כזה חיות שזה ממש רפואת הנפש ורפואת הגוף

ולכן הקטין ומיעט בהנ"ל. והעיקר הוא כנ"ל שהולך הוא מינה, בהנוגע לתורתנו ומצותי' והשי"ת יזכה את כבודו וזוגתו שיחיו, אשר מתוך בריאותו נכונה יקבלו רוב נחת מבנם ומבתם וחתנם שיחיו".

אני מודה לכל הישראליים ודורש בשלומם שהשי"ת ישייע לכם כל טוב.

נהייתי מכולכם על פריינדליקייט לשנתך אותו אליכם בסדר, ובזה גרמתם לו הרבה נחת ורוחניות, ופגישות עם רבינו שליט"א. וראובן כתב: "זיו פניו כמו מלאך השמים", הרגשתי, "אז מען רירט אהן דעם רעבינ'ס קליאמקע ווערט מען צוגעקלעפט אויף אייביג".

הוא באמת כתב מכתבים נרגשים וגרמתם לנחת, ולכם המצווה של התקרבות...

הוא כתב לי ד"ש מידידי הבלתי נשכח והיקר לי בזכרו את שמו ר' חיים ליברמן, מזכיר כ"ק אדמו"ר ז"ל זי"ע. אלו הדמיונות, הזמנים בלתי נשכחים של הקשר שהיה בינינו. אני א"ה אכתוב לו לחוד, כי הלא הוא כל כך יקר לי ותופס מקום בעמקי נשמת. אבקש למסור לו, לפי שעה, ד"ש ממני ואיחולים לבביים.

ובסוף, אחרון אחרון חביב, רב תודות לך בעד השליחות המתנה של המצות – הרפואה שכ"ק זיכני ע"י בני ראובן שי', בעד הטירחה שטרחת בענין המצוה הזאת. אין לי מילים בפי הודות. קבלתי וחלקתי ומחלק במשפחה, סתם אנשים

וקורא. כי כפי הידוע לך, אני סובל מכאב הרגלים בברכיים וקשה לי ללכת ולעמוד על הרגלים, אז אני נח וחי ע"י שאני מעיין בדברי תורה, וע"י זה אני שוכח לפעמים את מחלתי וזה רפואת החיים שלי ולימוד התורה זה נר.. לרגלים שלי. תכתוב לי יקירי, מה נשמע אצלך, איך אתה מתקדם בענייני תורה. במשך השנים גדלת אני מקוה בכל, בגופך, בנפשך, בידיעותיך, בנסתר ובנגלה ואשריך כי טוהר נפש אתה. בטוח אני שלימוד התורה מזככת אותך ואני רואה כך עתיד נזהר בתורה ובמעשים טובים ותפארת ללומדי תורה. יהי רצון שכ"ק אדמו"ר וההורים שלך יראו רוב נחת ממך, כמברך אותך

האהבך, ידידך ד. הלמן  
ד"ש לך מב"ב ותמסור ד"ש לגיסתך

\*\*\*

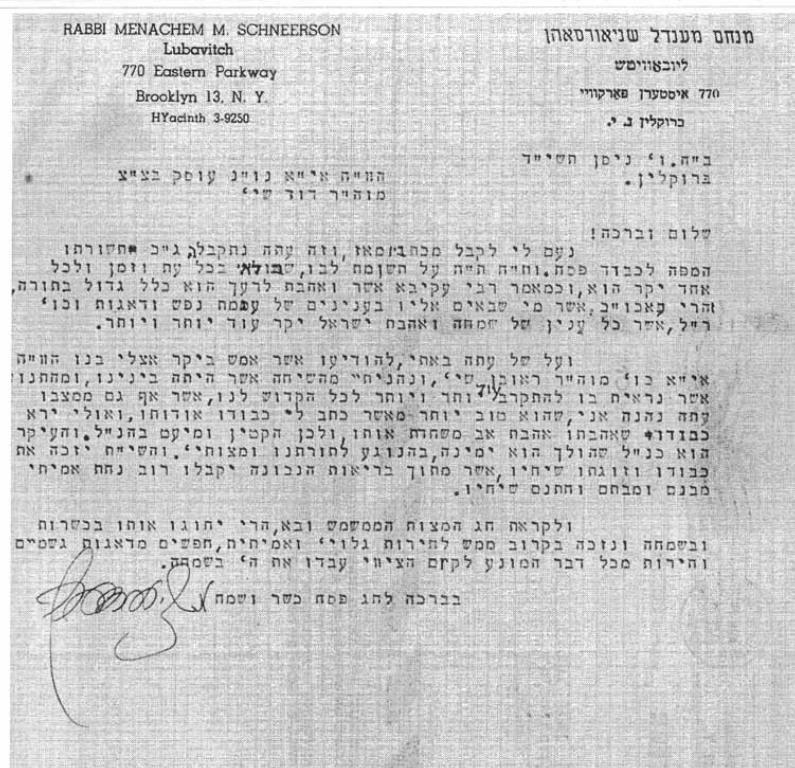
## "זיו פניו כמו מלאך השמים"

ב"ה, כ"ה ניסן תשי"ד

לידידי האהוב ומאוד נכבד ונאמן ר' שלום דובער אלפרוביץ שי' שלום וברכה!

ראובן כתב לי ע"ד קבלת פנים, ובייחוד הלבביות מצדך, ומצד לרמן שכן שלנו וכו'. מקרב ליבי תודה לכם בעד ההכנסת אורחים והיחס הידידותי לראובן. עשיתם דבר גדול. ראובן התחמם באורן של חכמים, כתב לי ע"ד המאמר באידיש, ומזה היה לי מובן אחרי ביאור יפה מה היא ברכה מרבי אלי "געזונטן זומער", וכתב שלא פה המקום לבאר.

קיבלתי גם מאדמו"ר שליט"א מכתב נהדר, הוא כותב אלי "נהייתי מהשיחה אשר היתה בינינו, ומהתנועה אשר נראית בו להתקרב עוד יותר ויותר לכל הקדוש לנו, אשר אף גם ממצבו עתה נהנה אני, שהוא טוב יותר מאשר כתב לנו כבודו אודותו, ואולי ירא כב' שאהבתו אהבת אב משחדת אותו,



"נהייתי מהשיחה אשר היתה בינינו"

שקבלתי ממך, מובן התשומת לב האדיבה של כ"ק הרבי היקר שליט"א ושלך [...] רעייתי גניה מרוצה מאוד היתה מהביאור שלך ע"ד דרגות בחסידות ובתיקונים הפנימיים, המבין יבין... [...] אגיד לך את האמת הטהורה מצדי ומצד רעייתי, שכדאית היתה נסיעתו ופגישתו עם כ"ק שליט"א, שהשפיע עליו שפע מעולמות עליונים, ובטוחני שזה ישאר רושם בל ימחה וידבק בהיכלי קדש לעולם, כל ימי חייו. גם כעת אני רואה לפני את התמונה שאני בליבאוויטש וראיתי תפילת "קריאת שמע", את הדביקות לאבינו שבשמים ואת השקט אחרי זה. וכל המחזה של התמימים. [...]

תקותי חזקה, שנשיאנו היקרים כמו שהם יכולים לתת שפע רוחניות גם יכולים להמליץ שפע גשמיות. [...]  
 ד"ש ללרמן. אני מקוה שמגיע לו מזל טוב! שיודיע לי. עכשיו אמריקה וישראל כמו שכנים ויודעים אחת מרעהו. תכתוב מכל אשר איתך, והיות ששמעתי שהינך נמצא בספריה, אולי יש לך חומר מדברי חז"ל בענייני רפואה, מקורות או ספרים השייכים לרפואות צמחים, כי אני משתתף באופן קבוע במאמרים בירחונים "הרוקח העברי", איתנים וגינה צבורית.  
 ד"ש מכל הישראליים. נקוה להשי"ת שהוא המטיב לכל ומכין מזון לכל המייחלים לו ולטוב חסדו.  
 מצב בריאותי הוטב קצת מאוד ואני סובל מכאבים בברכיים. [...]

ד. הלמן

ד"ש לישראלים.

ובהזדמנות למזכיר של כ"ק ז"ל הרב ליברמן [...] אכתוב אליו באופן מיוחד, כי נמצא בליבי ובדמיוני הנ"ל.

\*\*\*

## "התמונה שעומדת בפני עד היום"

בע"ה, ר"ח סיון תשי"ד

כבוד ידידי האהוב והנעלה ר' שלום-דב שי'

שלום וברכה!

הנני לאשר קבלת 2 המכתבים הקודמים והמכתב של היום. כשמך כן אתה, כשעולה בדמיוני שמך שלום-דב, אז עולה במוחי רש"ב ז"ל נ"ע זי"ע כשראיתי הדרת פניו ברוסטוב על דון ביושבו על כסא נשיאותו מלובש להפליא עם מנוזטים הלבנים מבין הסירטוק המשי והירלמולקה במרובה (מודה אשכנזית), עולה בדמיוני איך החסידים עמדו שלובי יד ושמעו החסידות בבואו מפטערבורג אחרי המהפכה הגדולה הרוסית. ואני נוכחתי ששמך נאה לך בכל מכתב שלך אני

זיכיתי בברכה שיתחזקו באמונה, ביהדות. ומודים לי בעד הנאה ואני שמח מאוד, והינך אתה הגורם. לרבי לחוד אודה. שלחתי לרבי מתנה צנועה לחג הפסח ומאושר הייתי שקיבל הגדה הידידותית והנעימה לי ת"ל! לבי אצלכם, רק אני פה. השתתפתי בכינוס החבד"י, גם אביך היה. את גרשון לא ראיתי. הנאום המרכזי היה ד"ש חי מהרבי ע"י מר גרשט נקורן – ראש עיריית בני-ברק. שמסר ע"ד החיית והרבצת התורה, שבאמריקה היהדות מתחזקת יותר מישראל, וזה הודות הרבי. נאום מצוין בעל רושם. הרבה מהרבנים לא היו. ספריה גודלת. זכיתי לראות הקירות של מפעל הרבי שליט"א עבור ב"ס גם לתורה וגם למקצוע. על ביטאון חב"ד נתתי הפעם לצעירי אג"ח חב"ד קצת ביקורת, ואמרת: חסידה, קוראים אותה חסידה מפני שהיא מתחלקת עם חברותיה, ושואלים למה היא טריפה כשהיא חסידה... אלא מפני שהיא מכירה רק בחברותיה ולא עם כל החסידות. כך הם צריכים להתחשב עם כולם, לאהוב כל ישראל, ולהשתדל לקרב את כל היהודים הפשוטים, אפילו לא מלומדים. כך התנהגו בעש"ט ז"ל וכל הנשיאים שלנו. והם שולחים לכולם את הביטאון, מבקשים כסף, ומזכירים אמנם תמימים אחדים ודי. צריך שהביטאון יהפוך לביטאון יהדותי חב"די ברוח אהבת ישראל, ועוד ביקורת. ענו לי שיתחשבו וידונו על זה. גם מלוד באים אלי ואני עוזר בגדר האפשרות. אני גם כותב ב"הרוקח העברי" מאמרים מדברי חז"ל בענייני רפואה, והרבי שליט"א מקבל ממני מאמרים ומדרשי חז"ל.  
 עכשיו, יקירי, אני רוצה לשלוח אליך ואחכה ממך תשובה מה רצוי לך שיותר נוח להשיג בישראל, כי די ודי עשית בשבילי. אבל חלילה לנצל ח"ח אותך, כי אתה נפש עדינה ואהוב עלי. תכתוב מה רצוי, אחרת, כעבור שבועיים אני אחשוב ואשלח מה שיעלה על מחשבתי און זאלסט ניט האבן פאריבל [=ואל תיקח את זה קשה].  
 ד"ש ללרמן. ואני מקוה שתיפגש עוד עם ראובן לעתים קרובות.

אוהבך ומכבדך מכל לב, המאחל לך שפע בכל העולמות.

ד. הלמן

\*\*\*

## "אני רואה לפני את התמונה שאני בליבאוויטש..."

ב"ה, י"ז אייר תשי"ד

לידידי הנעלה והיקר שלום-דב שי'.

רב תודות לך בעד המכתבים: הראשון והשני - אקספרעס



רואה החינוך היהדותי, הלב העדינה, המחשבה שלך שאין פלא, כי איפה הינך נמצא - באהלי קודש. בני ראובן היה חדש, ראובן התעדה מהריח שנשם בסביבתך ואיזה מהפכה נפשית התהווה.

מראובן עוד לא ידוע לי שום דבר. אולי מפחד פן אספר ואגלה סודותי למי שהוא מה שדיבר עם רבי. דבר אחד ברור, שהיותו בהיכלי קודש עשה עליו הרושם הראוי, ובע"ה זה ישרא לעולמי עד. בטוחני שהינך יכול לתאר מה שמתרחש בלבי בקשר לרבינו היקר שליט"א, הכוונה הטובה והמעשים והיחסים בהשפעת כ"ק בשינוי יסודי על ראובן. לא הזמן עכשיו לדון, כי ברוב הימים הכל יכנס למסלול הנכון.

כשהייתי בליובאוויטש ונכנסתי מוקדם בבוקר אין גרויסען זאל וראיתי איך התמימים השתפכו בשמע ישראל, כולם ברעש וסגירת עיניים, והתעלות במחשבה בעולמות העליונים, ואני אז בן 21. התמונה עומדת לפני עוד היום, כמו אתמול, והיא בלתי נשכח. על אחת כמה וכמה שראובן זכה להיות בסביבתכם ולזכות להיות ולדבר עם כ"ק במשך זמן קצר בהדרגת כ"ק אדמו"ר אהוב נפש, ששמע עליו ממני. בהיותו על ידי וכל לתאר איך שקע הרושם הראוי [...] לפניו היה המדריך המחנך העניו מכל אשר על האדמה, האהוב ישראל, אדמו"ר שליט"א. ועכשיו נתברר לי שכל נסיעתו הייתה המטרה הזאת שהשיג וזה אפשר לזכות גם על חשבונני שיקוים ברכת רי"צ ז"ל הבלתי נשכח שביך אותי ב"דור ישרים יבורך" וזה מה שקורים שלב בהגשמת דברי צדיקים שקיימים לעד, והיורש הגדול שליט"א הוולך וממשיך בתפקידים הלאה.

נו, חושבני שתבין לנפשי.

ועכשיו לעניין של הפלטה עם הניגונים, ידוע לך מאמרי

אדמו"ר ז"ל ע"ד הנגינה. הספקתי לשמוע פעם אחד, לא כל כך ברור, אבל אגיד לך שזה דבר תעמולתי יוצא מן הכלל. אצלי בחור אחד שמע, אז הוא הולך ושר את הבמקעס (?) ואני עוזר לו וראובן יודע עוד יותר טוב ממנו ואני מתכוונן א"ה ללמוד עוד יותר טוב שאוכל למסור את הדביקות לאחר, ואז אוכל לכתוב דברים יותר ממשיים.

בעניין בריאותי, קבלתי תור בקופ"ח לעשות קרני רנטגן עמוקות, זה נתנו לי באופן דחוף ואני מקוה להשי"ת שיוטב. אני במצב קשה.

אך שמח אני שעולה זכות ביד ראובן שאמנם בליבו ובתפילותיו היה כבר מוכשר להיות בהיכלי קודש, אבל הנה מזיו פניו הקודשים של רבינו

שליט"א.

מה צריך אני להיות מאושר שיש לי זכות להיות בקשרים שמרפאים את נפשי.

איך ווינש איך אלעמען א גוטן יום-טוב (שבועות)

[...]

ד. הלמן

שרייב מיר אלעס וואס עס טוט זיך דיר. א גרוס לרמען. איך וועל יעדער מאל אנטווארטען.

א גרוס ר' חיים ליברמן שי'

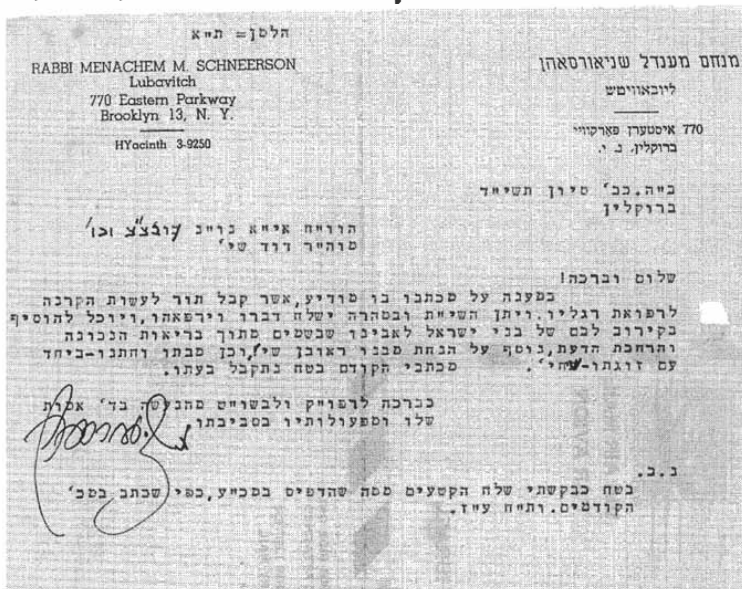
אני רואה שאונזער טאטע רבי שליט"א, האט אונז מזכה געווען האלטן ראובן וויא א קינד און מטפל געווען ער זאל זוכה און א העכערער מדרגה און אלע ענינים הש"ת זאל העלפען עס זאל גיין אלס כשורה. און מיר זאלן הערן פון רבין זאל זיין געזונד. און פון ראובן גוטעס און פון אייך טייערע חברים גוטעס, אזי וויא עס ווינשט איך אייער אמתר גוטער פריינד. [=אני רואה שאבינו הרבי שליט"א זיכה אותנו להחזיק את ראובן כמו ילד, ולטפל שהוא זכה לדרגה גבוהה וכל ענייני ה' יתברך שיעזור שהכל ילך כשורה, ושנשמע מהרבי שיהיה בריא ומראובן דברים טובים וממכם חברים יקרים דברים טובים. כמו שמברך אתכם חברכם האמיתי והטוב]

דוד הלמן

א גרוס פון מיין פרו מרת הניה און פון ראובן.

\*\*\*

## "את התקליט שנתת לי שמעו כמעט"



"ויוכל להוסיף בקירוב לבם של בני ישראל"

הוא חי באוירה שנושבת אצלכם ומהקרבה של מורנו ורבינו שליט"א כיון שחי ברוחו ובזיכרונו. כי רבי היקר שלנו אינו עוזב אותנו ת"ל ואני חושב לזכות מיוחדת. ראובן התחזק מבואו מכם. עלי להודיעך, כי נעשתי לסבא, נולדה לבתי רחל, הנכדה הראשונה ת"ל. ובשבוע הבא בתי ונכדתי באים הביתה מבית הבראה. [...] מה אצלך חדש? כתוב מכל אשר איתך. הפלטה של הרבי רצייתי להשתמש בצבא, ביקשו ממני, אך לא עולה בידם לנגן, כיון שאפשר אך ורק ע"י פטפון חשמלי. בהזדמנות בודאי לכבוד החנוכה יהיה לך ספרות תעמולתי חסידותי, אל תשכח אותי. כיון שכואבות לי הרגלים, אני מתהלך מעט, לכן לא נפגשתי עם גרשון אחיך ומשפחתך, וגם עם אחרים. ברוב אני שוכב, אבל לומד ת"ל לאט לאט, קצת מהתניא שכבוד הרבי שלח לי במתנה, קצת מפירושים שבחמישה חומשי תורה וכו'. קראתי פה ב'הבוקר' שר' חיים ליברמן משתתף בעיתוני אמריקה, בתעמולה נגד ספרות של סופר ידוע שלום אש, ובכלל שהוא עיתונאי מצוין. אפשר יש לך דברי חז"ל בענייני רפואה, אני מאספ וכותב פה ב'הרוקח העברי'. גם שלחתי לאדמו"רנו שליט"א וחזיק אותי לכתוב גם ע"ד רפואת הנפש נוסף לרפואת הגוף. כמו כן יש לי חשק רב לכתוב בענייני חיזוק הביטחון והאמונה, מאמרי השגחה פרטית דרוש הגאולה, "מבקש אמונה", בזמן שהדת בעקבתא דמשיחא כמו חולי וכו', אבל אין לי באפשרותי לטפל באפילו בהדפסה במכונת כתיבה, כי רגליים

## כל החסידים"

ב"ה, א' סיון תשי"ד

שלום לך חברי היקר שלום-בער אלפרוביץ ראשית כל מעניין אותי לדעת משלומך ומכל אשר איתך. תוקפים אותי געגועים אליך ואל הזמן היפה שבלינו ביחד. בבקשה למסור לצבי לרמן שהייתי בביתו ומסרתי לאביו את התמונות של חתונת רסקין, ולאחיו נתתי את ה"תניא". הייתי בביתו של רסקין ומסרתי את התמונות. אתמול היה אצלנו אביו של יוסלה בלז'נסקי ומסרתי לו ד"ש. רק אצלך עוד לא הייתי, פשוט לא הספקתי, אבל השבוע א"ה אהיה ואמסור להם ממך ד"ש לבבית. (אהיה גם אצל קלמן) ואחרי כן נכתוב לך מהנעשה אצלכם. אני מתפלל בנחלת-בנימין 23 [...]. אני שולח ד"ש לכל הבחורים ומבקש לכתוב לי. אל נא תשכח לטלפן לבן-דודי וגם לחבר של דודי הזקן. אני מקווה שעוד נתראה באחד הימים. את התקליט שנתתי לי שמעו כמעט כל החסידים ואני מכיר את כולם. ד"ש לך מהורי. אבקש לכתוב לי לעתים קרובות.

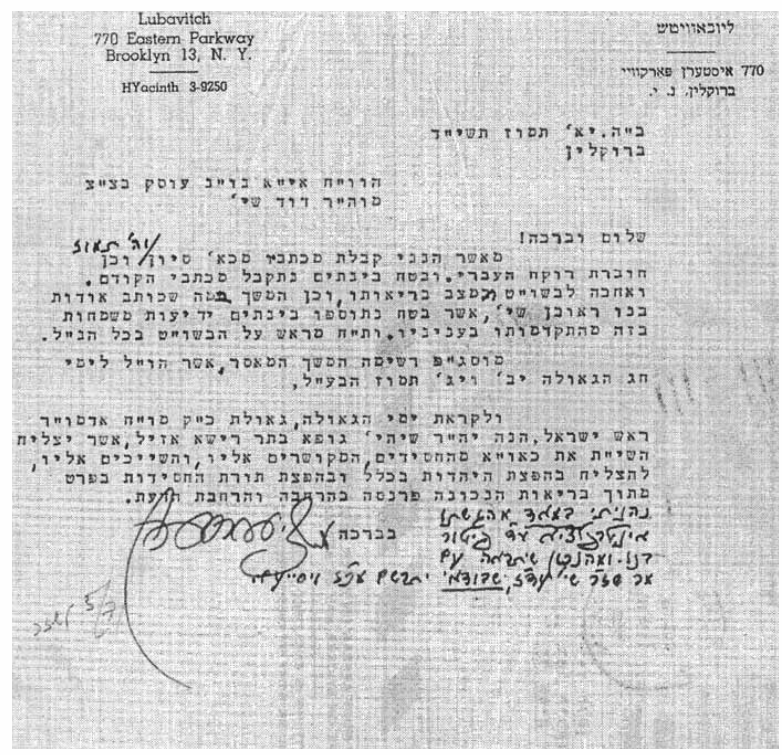
חברך ראובן

\*\*\*

## "הוא חי באוירה שנושבת אצלכם"

ב"ה, ד' חודש ראש השנה לחסידות כסלו תשט"ו

שלום וברכה לידי היקר והאהוב ר' שלום-דב שי' קבלתי שנה טובה, בתשובה על שאני שלחתי לך איחולים [...] שלחתי לך גלויה מהכינוס חב"די, לא קבלתי אישור. [...] השבת ביקרתי בישיבה בשלוש סעודות. ועוד יותר עולה בדמיוני הזמנים הקודמים שביליתי אתכם. ראובן אמר שאי-אפשר להשוות את הקדושה בישיבה, החסידים של ברוקלין לישראל..



הנתיב במאד ע"ד הגשתו אינטרפלציא ע"ד פיטור בנו"

שלום וברכה!  
 מאוד שמחתי  
 ממכתבך הפעם, כי זה  
 זמן רב לא כתבת. כמו  
 כן, קבלתי את "תורה  
 אור" והספר "טעמי  
 המנהגים". מאוד  
 מודה לך על היחס  
 שלך, על המכתב,  
 אמנם קצר, והבטחתך  
 לכתוב אחרי החגים  
 יותר מפורט.

מקוה, בע"ה,  
 לקרוא ולעיין. לפי  
 שעה כל יום אני  
 מתבונן בטעמי  
 המנהגים וברפואות  
 וסגולות, ואח"כ א"ה

אתחיל ב"תורה אור" - באמת אתה הגורם בהתעוררות ועיון  
 בלימוד התורה. ואני משתדל לזכות אחרים מאנ"ש ובכלל  
 לקרב מכירים מרוחקים...

ד"ש לך מראובן שלא שכח אותך ומזכירך לעתים [...]  
 ד"ש לישראלים. כתוב מהכל אשר איתך אני עובד במקום  
 כמו לפני 5 שנים, בריאותי לא כל כך בסדר. נקוה להשי"ת  
 הכל יהיה טוב.

מקוה למכתב מעניין, כפי שכתבת, תשלח אחרי חגים  
 א"ה.

בידידות ואחוה  
 ד. הלמן

בכל חג הפסח בירושלים ניגנו התקליט עם ניגונים  
 החסידיים של כ"ק הרבי.

נתקבל מכתב מאנ"ש אגודת "צעירי חב"ד" שבנו את  
 השאיפה והחיות מה שיהיה להם בזכיה לשמוע. קבל את  
 המכתב מלא רגשות.

באו כמה פעמים בטקס מספריה ולקחו לכמה ערבים  
 ושמעו ונהנו. אנו מזכים את מי שרק אפשר. תבין מה שאתה  
 עושה ומזכה הרבים...

הנ"ל

ד"ש להרה"ג והחסיד ליברמן. נזדמנו לי לקרוא כמה  
 פעמים קטעים בעיתונים ע"ד מאמריו נגד שלום אש, ע"ד  
 תמונותיו, מעוררים ומזכירים העבר היפה של פריחת  
 היהדות בזמנו.



"מבשר טוב מהולדת הנכדה"

שלי חלשות. קראתי החומר בספר מהרבי הירא שמים גדול  
 מהונגריה ר' אריה נ"ע זצ"ל שהתראה עם כ"ק אדמו"ר  
 שלנו זצ"ל בהיותו בירושלים. לו יכולת להדפיס את זה עם  
 תיקונים שלך, ז"א, להמתיק... אז הייתי שולח אליך והיית  
 מדפיס על שטנצל או מכונת כתיבה, הייתי שולח אליך כל  
 שבוע חומר שישאר לזיכרון. והיית מחזיר לי אקזמפלר  
 אחד או שנים, ואולי היה יכול להשמש לפרופוגנדה, אבל  
 זה בינינו לעצמינו... כי לא סופר ובן סופר אנכי, יש לי  
 רק רצון. מסרתי גם מאמר לביטאון יהדות שיצא בעריכת  
 הרב פרנקל "הכרם" כשידפיסו אשתדל לשלוח אליך. אולי  
 אתה רואה את גיסי וגיסתי תדרוש בשלומם. כמו כן ד"ש  
 לכל הישראלים בישיבה. אשמח לקבל ממך ידיעות טובות  
 ומכתבים. ד"ש לך מזוגתי שת' מראובן. הוא יכתוב לך, בע"ה,  
 כשיסתדר במהרה, הוא מזכיר אותך לטובה לעתים קרובות.  
 שלום רב.

ד. הלמן

\*\*\*

## "לזכות אחרים מאנ"ש ובכלל לקרב מרוחקים"

ב"ה, ה' אייר תשט"ו

לידידי היקר מכל ו"ח ו"א ר' שלום-דב שי'



הנ"ל

\*\*\*

## "אהבת ישראל דורשת, שסתם יהודים ימשכו ויטעמו מהכלי קודש"

ב"ה, (אייר תשט"ו - ?)

לכבוד החסיד אי"א שלום-דב היקר.

אמנם לא קבלתי תשובה, אבל מקוה שאקבל ממך. דרישת שלום לך מאחיק גרשון שי', ראיתי אותו השבוע בועד הקהילה.

נדמה לי שכתבתי לך אישור ותודה על קבלת "תורה אור" ו"טעמי המנהגים". [...]

אני היום שלחתי לך"ק "רוקח העברי" בו נמצאו מאמר שלי מחז"ל ע"י הדואר הרגיל.

אני בטוח שליבך היה טוב וחשבת טוב...

בטח קראת את "ביטאון חב"ד" האחרון שהשתפר קצת. לפי דעתי בכדי שהוא יחדור לקהל הרחב, יש צורך לסדר אותו, כמו "שמועסן מיט אגננד" בסיפורים על הטבע וסיפורי צדיקים מעניינים, שהם בתוכנם מושכים הקהל לקראתם.

טוב שזה ארגן אינפורמציה עבור אנ"ש, אבל אהבת ישראל דורשת, שסתם יהודים ימשכו ויטעמו מהכלי קודש ויתחזקו במעיינות שיפוצו חוצה.

נחם מענדל שניאורסאהן  
ליובאוויטש  
770 איסטערן פארקווי  
ברוקלין, נ.י.

ב"ה, כ"ט אייר תשנ"ו  
ברוקלין

[...]

ברגשי ידידות כנה  
המכבדך ומוקירך  
ד. הלמן  
ד"ש מב"ב

ראובן עובד באופן זמני באגודת ישראל ומקוה שבע"ה יסתדר.

ד"ש לכל הישראלים  
הנ"ל

\*\*\*

## "עכשיו נוכל לומר: 'תראו ותוכחו' בשפת אם פשוטה, רק רצון"...

מוצש"ק פ' שלח תשט"ו

לידידי הרב החסיד אי"א ר' שלום-דב בער שי' שלום וברכה!

הנני לאשר בתודה קבלת תשובתך על מכתבי אליך. אני נוכחתי שכ"ק צדק בחזור לצעירי אגודת חב"ד, בו הוזכר שעל אנ"ש להשתדל להיות בקשר עם תלמידים לשעבר ועכשיו ותמיד להיות איתם בקשר, כי עי"ז מקבלים התדבקות ויש בזה דבר. למשל ממכתבך הפעם נהנתי מהתוכן שתוארת לי פעולות ויסוד צעירי חב"ד וכ"ק זיכה אותי בחזור שהיה לכולם בקשר לזה ואני עיינתי בו ולמדתי הרבה מה שצריך לדעת ובסוף "הבונן זקנים" ומרץ הצעירים וכ', מה שמוטל עליהם...

ואני מרגיש מהמכתב שעבודה ישנה וקיימת אצלכם ושצלכם המרכז... וכי כ"ק שליט"א הוא נשיא דורנו בכל המובנים. אני קורא את ה"ביטאון" שלנו - אבל זה, אמנם, השתפר קצת בתוכנו, אבל זה עוד לא השיפור שצעירי חב"ד יוצאים עם מעיינות חוצה. לא התביישתי להביא הביקורת על חד-צדדיות בו אך לאנ"ש, ושהוא צריך להיות בתוכן יותר מושך ברחוב, דהיינו: בסגנון "שמועסן" שלכם - עם סיפורים מעוררים לתשובה, למוסר, למידות וכ'.

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON  
Lubavitch  
770 Eastern Parkway  
Brooklyn 13, N. Y.  
HYacinth 3-9250

הו"ת אי"א נו"כ כו'  
מה"ר דוד שי'

שלום וברכה!

ז"ע נתקבל מכתבו מיום ההילולא דרשב"י, וביניהם במת הנ"ע מכתבי מענה על מכתבך הקודם שלו.

במ"ש אודות רופא מוסתה אי"א יש לו שם טוב גם בין בני ישראל ושואל חוזה דעתו "לא הבנתי מה הספק בזה, כי בעניני רפואה אין מברילים בזה, ואומן לא מרעי אומנחו. וכמו שראינו במעשה בפועל אפילו מנשיאינו הק"י. ובפרט שכותב שהוא דתי. וישלח השי"ת דברו וייתב מצב בריאותו ע"י איש פלוני וסיפולא פלוני."

ופגולה מיוחדת לימים האלו, שמקרבם אנו לזמן מתן חזרתנו שמביאה רפואה לעולם. וכמבואר בארוכה גם בשמו"ר, שכל ישראל היו בריאים ושלמים לקבלה הטהרה.

בברכה - בלשון כ"ק מו"ח אדמו"ר -  
לקבלה הטהרה שמחה ובפנימיות.

ת"ח על משלוח החוברת "הרופא העברי" שבמת החקבל ימים אלו.

"ת"ח על משלוח החוברת 'הרופא העברי'"

אני מרגיש מהמכתב שעבודה ישנה וקיימת אצלכם ושצלכם המרכז... וכי כ"ק שליט"א הוא נשיא דורנו בכל המובנים. אני קורא את ה"ביטאון" שלנו - אבל זה, אמנם, השתפר קצת בתוכנו, אבל זה עוד לא השיפור שצעירי חב"ד יוצאים עם מעיינות חוצה. לא התביישתי להביא הביקורת על חד-צדדיות בו אך לאנ"ש, ושהוא צריך להיות בתוכן יותר מושך ברחוב, דהיינו: בסגנון "שמועסן" שלכם - עם סיפורים מעוררים לתשובה, למוסר, למידות וכ'.

להורים שלך בעד ההזמנה ששלחו אלי, ואני שמחתי מאוד על ידידות זו, היות לפי צערי, כעת אני קשה הליכה - כואבות רגליים, נמצא תחת טיפול רופא קופ"ח, שלחתי להם לבני-ברק ברכה טלגרפית ויהי רצון מהש"ת שיתקבל, היות וזה מקרב ליבי. ד"ש מאחיך גרשון, התראתי איתו מלפני שבוע בערך. ב"ה הוא טוב! נראה טוב.

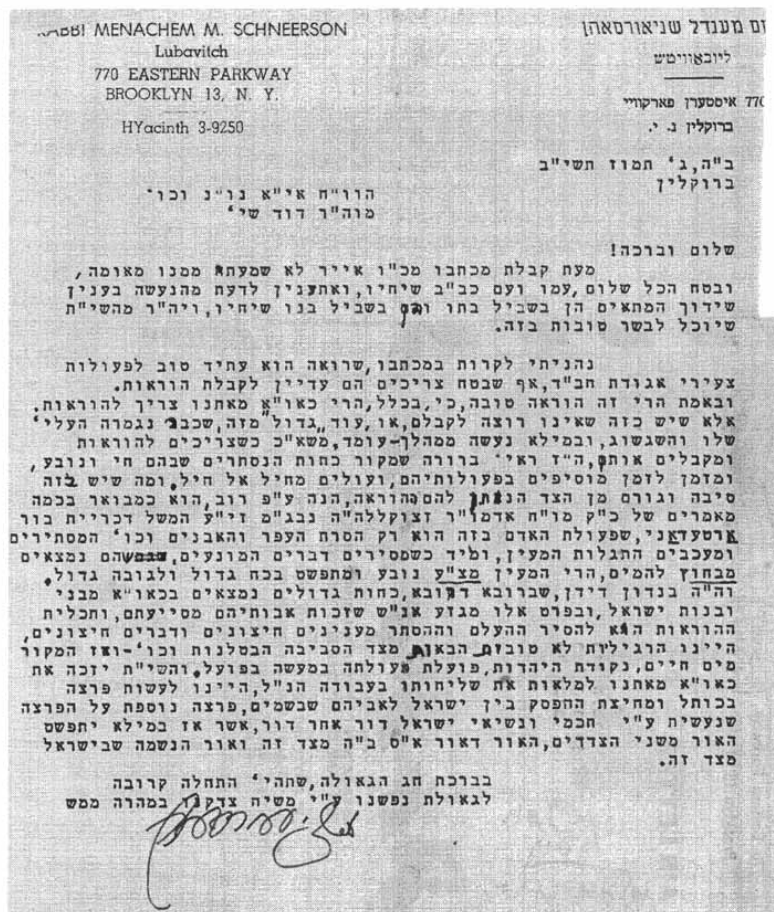
אני מודה לך למפרע בעד "טעמי המנהגים" בעברית עם הדפים המוחסרים, כי זה מעניין אותי מאוד, כי אני כותב ב"הרוקח העברי" ב"הרופא העברי" בברוקלין ו"איתנים" של הסתדרות וכו' "לקט מדברי חז"ל בעניני הגוף ורפואת הנפש", כפי שיעץ לי רבינו הקדוש להביע המאמר, ואני כל פעם שולח לכ"ק חוברת ועוד אי"ה אשלח, משום זה חושב שמה גם בספר הזה יהיה חומר עבור זה עבורי צינור לחדור לעמי-הארץ ולמתרחקים דברי א"ח...

האם ישראלים שלנו גם כן אקטיבים ומשתתפים בפעולות צעירי חב"ד בברוקלין. מקוה שגם "קובץ ליובאוויטש" והחומר בקשר לאדמו"ר ז"ל נקבל. וביחוד "תניא" באידיש - זה באמת מפעל עצום שאין כמוהו. דיברתי פעם עם כתבים ב"דבר" שאמרו לי, הם מבינים יפה גמרא ש"ס ופוסקים, אבל "תניא" עבורם פילוסופי" והשפה לא כל כך מובן להם. עכשיו נוכל להגיד להם "תראו ותוכחו" בשפת אם פשוטה, רק רצון... ואנו הפשוטים גם כן נלמד יותר מקרוב ונחדור למחשבה יהודית עמוקה.

אמנם זכיתי שכ"ק שלח לי "תניא קטן" ללמוד וללמד והלוואי שאזכה גם זה לראות. ואז אוכל אי"ה, לזכות אנשים פשוטים, שהבעש"ט הק' אוהב אמנם וגם אני מכבדם... ואוהבם...

ע"ד הפלטות: מדי פעם בפעם מכל קצווי הארץ, זקנים ותלמידי אחי-תמימים מבקרים את ראובן והוא משמיעם בפטפון מיוחד שירי הרבי את הקהל והתמימים, הם נהנים ואני איתם.

הינך רואה, מה קשר עם ידיד כמוך - מחצר הרבי שליט"א. אין מה לדבר על הקשר המחיה עם כ"ק הרבי שליט"א, אפילו עם חצר גם כן נחמד!!



"כאו"א מאתנו צריך להוראות"

שימושך לא רק חבד"ם, אלא סתם כל יהודים, ודרך אגב המקשר גם אחי תמימים ולא העיקר "אנחנו".. כי כשיוצאים החוצה, צריך להיות הבסיס ענין של אהבת ישראל וכנ"ל. ענו לי שאין כוחות בחב"ד, ואני אומר, שזה לא נכון. יש לנו פה חברה ת"ל מצוינת שצמאה לביטאון - אבל דרושה השיטה המחנכת סגנון והדרכה כ"ק. אז בע"ה, נתרומם מעלה מעלה, זה לא עושים, וזה צריך לתקן, שימושך כל שכבות העם שאצלם חלל ריק...

אנחנו בינינו בעצמנו צריכים להיות גלוי לב ולא להתבייש, ולהגיד האמת.

כדי לתקן את זה לא יזיק שהמרכז שלכם ידריך פה כי הן הם ע"י כ"ק שליט"א, והן יש להם ניסיון בעבודה ציבורית. אז הייתי גם כן משתף פעולה בעזרה, לו ירצו לקבלה ממני. אני, בע"ה, גם כן יש לי ניסיון בעבודה ציבורית ומרשה לי להגיד את זה. תאמין לי שאנשי מדע ברפואה וברוקחות לא מתביישים לפנות אלי ומושכים לי להשתתף אצלם במאמרים ובעבודה אקטיבית אבל בריאותי לע"ע לא מרשה לי, אבל צעירי חב"ד, הייתי מוכן תמיד לעזור להם בעצה וכפי יכולתי, כי בלי ספק, דרושה להם הדרכה!

מזל טוב! מזל טוב לך! ולהוריך בעד חתונתך, תודה

עכשיו תבין למה הם הקשר.

ראובן יכתוב לך לחוד, כי, ראשית הוא בבית הכנסת בנ' בנימין, ושנית כבר אין מקום פה, והוא רוצה לענות לך, אבל התרגלתי להגיב על מכתבים תי"מ.  
ראובן יכנס לחלקה בעל מקצוע לכפר ספריה ונתן דמי קדימה. [...] הרבי מחזיק אותן, ומכתביו מעודדים אותו במעשים וכ'. ג-ט זאל געבן דעם רבין געזונד!!!  
הנשאר יכתוב לך ראובן, כי אני ממהר לזרוק מכתבי זה. הייתי מבקשך לכתוב מהכל אשר איתך. איך אתה מסתדר?

המאחל לך ולכל חצר כ"ק הרבי שלנו כל טוב.  
ידיך המוקירך ד. הלמן  
ד"ש מב"ב

\*\*\*

## "הפלטה עם הניגונים דבר יוצא מן הכלל"

ב"ה (ניסן תשט"ו - ?)

לידי היקר ר' שלום-דב שי' אלפרוביץ.  
שלום וברכה!

[...] לקראת חג הפסח הבע"ל הינך שמור בליבי לברוך בחג כשר ושמוח ושנתראה בישראל ובירושלים בנויה על תילה. אבקשך למסור ד"ש להישראלים שנמצאים עמך בישיבה וכמו כן ברכתי לחג הפסח.  
אודה לך, כשתואיל לכתוב טורים אחדים הפעם בתשובה על מכתבי זה.

נא למסור ד"ש לכבוד הרה"ג ר' חיים ליברמן.

בהזדמנות עלי להעיר שהפלטה עם הניגונים דבר יוצא מן הכלל טוב וזכיה ממש לשמוע וללמוד הניגונים. הזמנתי מקודם הישיבה מת"א כל הילדים, אחרי כן המלמדים כולם, אחרי כן באו מלוד, באו לשמוע מירושלים אחר כך ראובן הלוח כמה פעמים לספריה וכולם נשארו שבעי רצון מזה. שתהיה לך למצוה הזכיה והנחת שגרתם לאנ"ש ששמעו ושעומדים עוד ליהנות מזה. איני יודע במה הודות לך בעד טוב ליבך?!

נא לכתוב מכל אשר איתך. בהזדמנות תמסור ד"ש לגיטתי ד"ש

מרעייתי ומכל ב"ב.

המוקירך בידידות רבה

ד. הלמן

מוצש"ק פ' ויקרא תשט"ו

\*\*\*

## "פינה חסידותית חב"דית"

ב"ה, (אלול תשט"ו - ?) גדרה

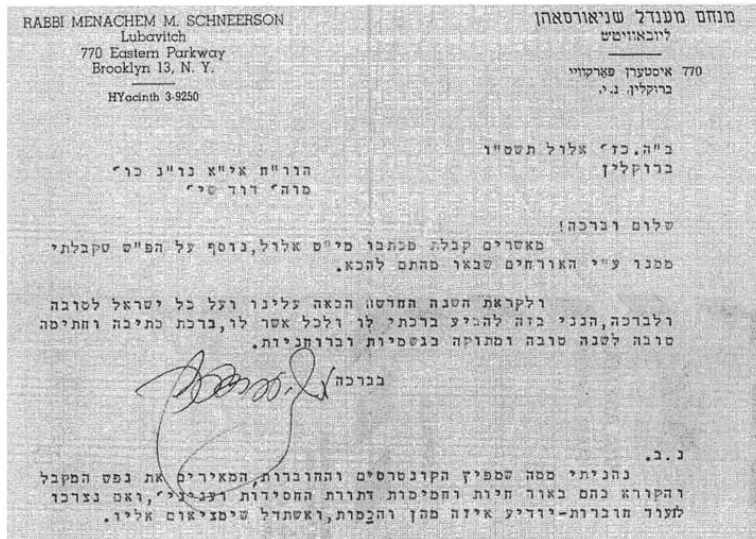
לידי ר' שלום-דב אלפרוביץ שי'  
שלום וברכה!

לקראת השנה הבאה עלינו ועל כל ישראל טובה, הנני שולח לך ולכל הישראלים הנמצאים תחת חסותו של כ"ק אדמ"ר שליט"א וכן להרה"ג חיים ליברמן, שרק אתמול קראתי ב"הצופה" מאמרו, הלוחם העז בעד היהדות, מיטב ברכות לשנת תשט"ז.

אני כותב מ"בית המרגוע למורה ולסופר" בגדרה, שנשלחתי הנה ע"י המגנן הממשלתי להינפש 7 ימים.

נתתי במתנה ספרי חב"ד, אך יש להם נטייה שאין להם חומר חסידי באידיש והבטחתי שבע"ה אשלח פינה חסידותית חב"דית, כי באים הנה לא רק סופרים ומורים, הבאים רק בזמן חופשים, אלא המפעל הזה פתוח בכל השנה, ובאים אנשים מ(?) הגלות, והם זקוקים. אם ישנם לכם דבר מה בנידון תשלח לי כדי לזכות הרבים. ההנהלה נמצאת בת"א, ועם אחד מהראשים התיידדתי פה, בהיותי - מקום שצריך לנטוע ולזרוע פינה יהדותית, כי הרבה לכתוב.

יהי רצון מלפני אבינו שבשמים שיכתוב ויחתום אותנו



"נהייתי ממה שמפיץ הקונטרסים והחבורות"

הנהייתי ממה שמפיץ הקונטרסים והחבורות

והלבבי בלי גבול וליבי נתרנב.  
 חתונה היתה יוצאת מהכלל. ת"א לא ראתה כזאת, כמו  
 המהדרין מן המהדרין לפני 40 שנה, היו יותר מ-6000 אנשים  
 מכל הארץ ומכל השכבות, מהממשלה, מהעירייה איפה  
 ראובן עובד, וחסידיים מחיפה ומירושלים, מכל סביבת ת"א.  
 את ראובן רקדו באחזו על ידיים, וזקני החסידים רקדו בכל  
 כוחם לשמח חתן וכלה, גרשון אחיך היה בחתונה, אותו אני  
 זוכר כי ניגש אלי לברכני, אבל היה מלא.  
 אינך יכול לתאר מה הוא ראובן [...] וכנראה לא לחינם  
 זכה שכ"ק מחזיק אותו בזיכרונו.  
 אני עוד לא קיבלתי את טעמי דינים עם תרופות וסגולות,  
 אבל בטחוני שא"ה אקבל ואז אכתוב לך.  
 עלי להודות לך על ברכתך "לחיים" לפי הדרכת כ"ק רבינו  
 שליט"א היקר, קבל נא באופן הדדי הלחיים מאיתנו ונא  
 למסור ד"ש להרב חזקוני שמכיר אותו מפעולותיו מזמן.  
 עכשיו לענין מה שהנך מבקש, אתה מבקש אם לא קשה  
 לי לשלוח אליך מכתבי כ"ק נשיאנו, יש הרבה מהם פרטיים

בספר בריאות, הצלחה לזכויות להרמת קרן התורה והיהדות  
 השבור, ויוליכנו לקראת משיח צדקנו בימינו או יחד מיט  
 אונוער טייערן ליבן רעבין שליט"א, אמן.  
 ד"ש מב"ב, בייחוד מראובן [...] נעזר מהשי"ת וקיבל  
 משרה בעיריית ת"א, והכניס רגלו עמוק בין תושבי הנקודות  
 אור חב"ד - "ספריה" שכ"ק רבינו שליט"א מכניס מרץ עצום.  
 והלוואי שגם אני אזכה בתוכם.  
 דרך אגב, בריאותי היא לא כל כך טובה וכשתהיה במקום  
 הקדוש על ציון אדמו"ר ז"ל זי"ע ועל כל ישראל, בל תשכח  
 לבקש עלי ועל משפחתי, אותי תיקון הבריאות וגב' הניה בת  
 חסיה מלחץ דם, את ראובן, ואת רחל, את ילדה אידה שתי'  
 לרחמי שמים.  
 תודתי למפרע, אין בפי לגמולך, אבל בטחוני שהשי"ת  
 יגמול וישלם לך כטובתך אלי.

בידידות נאמנה  
 ד. הלמן  
 ערר"ה תשט"ז



העברת חלקה לתומכי תמימים בתש"ט

אמנם הרב ויינברג הבטיח לי פדיון  
 שבעצמו הוציע - בכל זאת מבקשך בהזדמנות  
 להיות שליח למצוה נאמנה.  
 הנ"ל

\*\*\*

## "אני היחידי שהתעוררתי לבן את הרבי"

ב"ה, ז אדר תשט"ז

לידידי היקר והנעלה החסיד התמים ר'  
 שלום-דב שי'  
 ולכל בני ישיבה  
 שלום וברכה!  
 קבלנו התניא הקובץ וההגדה, הנני ממנה  
 להודות לך במקום ראובן, כי הוא עוד מרחף  
 בעולמות - בשבע ברכות וכו'.  
 אינך יכול לתאר אופורוניש שהיו יפה וגם  
 אני השתתפתי בנחלת בנימין ובאו גבאים  
 משיבה מהרב קוק והיתה קידושא רבא  
 ואספנו כסף לישיבה, אני היחידי שהתעוררתי  
 לברך את הרבי ונדבתי באופן מיוחד על  
 ישיבת אחי-תמימים, ברכו הם כולם, אבל אני  
 ברכתני חתן וכלה ואחרון את הרבי כ"ק היחידי

## "ברצוני לסדר שגם אני אוכל לבלות" ימי זקנתי בקדושה בספרי"

ב"ה, ר"ח אייר תשט"ז

שלום רב לידידי היקר והמהולל איש חסיד ויקר ר' שלום-  
דב שליט"א

שלום רב לך ולכל אשר לך,

אני רוצה להתחיל באיחולים של מזל-טוב, כפי ששמעתי,  
מזל טוב תמיד טוב. מקווה לשמוע ממך אישור. כמו כן  
מאשר שקבלתי את ספר המנהגים והביאורים עם הסגולות  
והרפואות הותיקות וכן "קובץ ליובאוויטש", נפלא, המשקף  
את הנעשה בחצר הרבי וסביבתו באופן די מעניין, הלא  
שזה קצת מן הקצת, זה נראה פה בארץ הקדושה ת"ו בב"א.  
לא פיללתי לבקש ממך ספר עבה שכזה, נדמה היה לי  
שזה יהיה כמו ששלחת לי פעם, אבל היות ושמה היה חסר  
הסגולות והרפואות חשבתי שאקבל במלאו. ובכן יוצא לי  
להודות לך בעד הידור מצוה, שאלמד ואתבונן בזה שיזכת  
אותי והזכות והמצוה תהיה תלויה בך. אשתדל שגם ראובן  
יעיין בו כי הוא מחטט בחסידות, הוא מבקר את גולדשמיד  
וכ' ומשתדל למלאות כל ההוראות מה שרבינו היקר שליט"א  
מדריך אותנו. וראובן ת"ל הלך בדרכו ועד עכשיו השי"ת עזר  
לו בכל, וכרגע הוא קצת מחוסר עבודה כי אינו קיבל, ז.א. לא  
נותנים קביעות בעירייה, למרות שנתנו לו תעודות נפלאות  
שהיו שבעים רצון ממנו. אבל אצלנו תקוה חזקה להשי"ת  
שיעזור לו במהרה ויסתדר גם להבא.

אני מודה לך בעד הברכות של מזל טוב שאני וראובן  
קבלנו ממך. אני ממחר לכתוב וראובן גר למעלה וישן ובזמנו  
ביקש מאוד אותי שאודה לך ואמר שיענה בעצמו.

עכשיו ידידי היקר בקשר להעתקים מהמכתבים מהרבי  
נ"ע, שלחתי כבר 2 מכתבים עם העתקים ולא ידוע לי אם  
קבלת אותם ואם זה טוב כתוב, אולי צריך לכתוב יותר ברור,  
העתקתי מכתבים של 3 שנים, אבל ישנם עוד ואני מוכן  
להמשיך.

לכן אני מבקש ממך **מילים אחדות ע"י גלויה**, שלא יקח  
הרבה זמן ותאשר אם זה בסדר ואני אמשיך. רק מילים  
אחדות אם בכלל קבלתם!?

ראובן א"ה מתיישב בספריה, שבונים עכשיו 1000 בתים,  
ראובן עוד לא אשור, והוא הכניס ע"ח שיבנו לו עכשיו. ואני  
נמשך בדמיון, וברצוני איך לסדר שגם אני אוכל לבלות ימי  
זקנתי בקדושה בספרי, מאור החסידותי החב"ד, שמבטיחה  
להיות מה שהוא יוצא מהכלל גם ברוחניות וגם בגשמיות

ויש ציבוריים, האם מעניין אותך גם פרטיים.  
מכ' הרשב"ב נ"ע ז"ע יש לי מכתב אחד שהוא כמעט קרוע,  
שכותב אלי מסלבינסק (דאטשע) חתימה ע"י הרב י. לנדא  
מבני-ברק בשם כ"ק, צריך לגמור על אפטייקרסקע אוצניה  
וישתדל בשמירת השבת והשי"ת יעזור ויצליח.

אם אתן לך הסברה מדוע כותב, אז יהיה לך יותר ברור:  
כי כתבתי שרוקח צריך לפעמים לחלל השבת מסיבת פיקוח  
נפש ועל זה באה התשובה "להשתדל בשמירת השבת",  
הייתי צריך ללמוד עוד הרבה דברים, על זה ענה כי מספיק  
בלי לימודי גמנסיה והיה באמת להפלאה שלא דרשו ממני.  
אם לשם הדפסה, אני מוכן להעתיק ולשלוח ע"י זה  
קוממנטאריות ז.א. ביאורים. אז יהיה לך יותר ברור הענין.  
בקיצור משבוע הבא אני מתחיל לכתוב הנבחרים עם  
ביאורים מן הצד בכדי לא לפגוע בתוכן, כמו שכתוב בהקפדה  
גמורה, ואשמח מאוד לעשות את זה. מרבינו ר' יוסף יצחק  
יש הרבה, יש לי מאמרים חסידיים מרש"ג והרבה מל"ק של  
עכשיו והוראות.

בקיצור, אני אשקט קצת מהחתונה ובמשך שבוע הזאת  
אשלח התחלה ואתה תכתוב אם זה בסדר וכל שבוע-  
שבועיים מכתבים ארוכים. נא להודיע תי"מ אם הינך  
מסכים, אני אעשה ניסיון ותראה, אחרת אהיה נאלץ לשלוח  
**את זה לדפוס** אתה יכול לתאר עד כמה שזה יקר לי, הרבה  
מאוד בחתימת ידם, והרבה בחתימת המזכירים ליברמן שי,  
הרב פייגין, רודשטיין וכ'. האם זה אותו דבר כשחתום בשם  
כ"ק?

האם קראת המאמר שלי ב"הרוקח העברי" על הרוקחות  
אצל רמב"ם ששלחתי לך הרבי!?

שלום ובריאות, תודה בעד החזקת תשומת לב עבורנו,  
ויהא רעוא שנתראה פ"בפ, ומקוה בע"ה לכתוב לך העתקים  
מן השבוע הבא. אני מתכוון שאני אכתוב לא דברים פרטיים  
ואם נחוץ גם מכתבים מל"ק הרבי נשיאנו של עכשיו וגם  
מהרש"ג.

לתשובתך אני מחכה בידידות רבה ובד"ש לבבית.

ד. הלמן

מעניין אותי אם ישנם ספרות אצלכם בעניין חיזוק  
האמונה, בענין השגחה פרטית וכדומה.

מזל טוב לחתנים ולכולכם.

נא לכתוב מכל אשר איתכם.

הנ"ל

נאבד המכתב שלך עם ביאור (?) שעשית לחיים בנוכחות  
הרבי שליט"א. אודה לך באם תחזור מלים שכתבת בכדי  
לשמרם בתוך נשיאנו לזיכרון לראובן.

ידיך ד. הלמן

\*\*\*

"שא את ראש בני" ע"ד כשעתיים בדיוק בכל שבת מברכים. תוכן הדיבורים היו בעיקר מעניין השמחה, דמשנכנס אדר מרבים בשמחה, וכשדיבר ע"ז הרבה בעמקות גדולה בהונג לשמחה ע"ד התלמוד.

באמצע ההתוועדות אמר לכל החתנים שיקחו לחיים, וכל אחד אמר לחיים, ואח"כ שאל כ"ק: מי יגיד לחיים בשביל ראובן, הרי השבוע אצלו החתונה. אז הרב חדקוב רומז שאני אגיד וגם כ"ק הביט עלי שאגיד, בוודאי יודע מהידדות שלנו. לקחתי כוס ואמרתי לחיים לכ"ק. אח"כ שאל כ"ק: דו האסט מכון געווען ועניתי [חסר קצת]

זה אני מודיע לכם שכ"ק אדמו"ר שליט"א הזכיר את ראובן באמצע ההתוועדות לפני כל הקהל באמרו: מי יגיד לחיים בשביל ראובן, ולכן ראובן שתדע לך כמו שהרבי לוקח אותך בזיכרונו כן אתה צריך להיות מקושר להרבי כל ימי חיך, בהליכה בדרכיו, בדרכי החסידים וחסידות.

ידיכם

שלום דובער אלפרוביץ

ידידי ר' דוד שי' היות שאני מרגיש לבכם שאתם רוצים ג"כ לשלם גמול כמו שכתבתם פעם ומה טוב הי' אם הייתם שולחים לי את כל מכתביכם שנאסף אצלכם מכל רבותינו הקדושים. מאדמו"ר נבל"ם ז"ע ולהבלחט"ו מכ"ק אדמו"ר שליט"א. וכמובן רק על סמך להעתיק ולשלוח חזרה באחריות בדואר אויר, כי בוודאי לכם אין זמן להעתיק את כל המכתבים, ולכן אם בטובכם ובאפשרותכם לשלוח כמובן באחריות ע"מ להעתיק ולשלוח תיכף בחזרה אז אהי' אסיר תודה. כי הרבה תלמידים מהישיבה רוצים ומשתוקקים לאסוף הרבה מכתבים וגם שלכם בכלל. זה אני חושב שישתדל לעשות כפי שירגיש.

ידיכם שלום בער

שלחתי לך מתנה על החתונה בחבילה מיוחדת, את ספר התניא באידיש, הגדה של כ"ק שליט"א וגם קובץ ליובאוויטש החדש אשר ישנו שם הרבה שיחות נפלאות מכ"ק אדמו"ר שליט"א, וגם מכתבים. ולאביך שלחתי את הספר טעמי המנהגים מענייני רפואה.

## נספח:

### הרבי שולח לחיצת יד

בשנת תשט"ז נסע השופט מר שלום קסן, שהיה מקורבו של ר' דוד, אל ניו-יורק וביקר את רבינו. ביחידות עם הרבי, הוא מסר דרישת-שלום מר' דוד. הרבי התעניין בשלומו של ר' דוד ושאל אותו מה שלום הזוג הצעיר. בסיום היחידות

ואני חושב ע"ד הצינורות שמה של פרנסה. כי כעבור שנתיים א"ה, אצטרך לצאת מעבודתי לפנסיה.

בריאיתי חופפת, רק בזמן האחרון עם התחלת החום נעשה לי ת"ל קצת יותר טוב ומקוה לחסדי ה', שעוד יותר יוטב, כי כעת היה מצב, שראובן הביאני לעבודה ומעבודה, אבל עכשיו אין לו במה - כלי רכב - נראה מה יהיה הלאה? לא אגזול הרבה זמן ואסיים מכתבי זה.

היות ואני כותב "מקורות ותיקים של צמחי רפואה ביחוד 4 מנינים" כתבתי ע"ד תזונה, ע"ד זית ודבש וחומר ע"ד רימון קשה לי למצוא, אולי תראה בין החברים או בספריה מקורות ע"ד רימון בתלמוד, באגדה, בסגולותיו וכ', או להעתיק קצת עם המקורות, שאפשר לי לעבור על זה. כעבור חדשים יצאו ואז א"ה, כנהוג אני שולח כל פעם לכ"ק שליט"א, אם קשה לך להתעסק, אז איני רוצה להטרידך, אבל במקרה ותרצה, נא לרשום לפניך. אני מוסר ע"י ד"ש ללרמן ולכל ישראלים, שנתראה להתראות בקרוב ובימינו בביאת גאולה אמיתית והשלימה, כהובטב לנו מהשגחה ע"י נביאי אמת וצדק.

[...]

הנני מאחל לך כל טוב סלה

ד. הלמן

\*\*\*

## "הרבי שאל: מי יגיד לחיים בשביל ראובן?"

ברשותנו מכתב אחד בלבד מר' שלום-בער שי' אלפרוביץ

אל ר' דוד ע"ה:

ב"ה, ר"ח אדר תשט"ז

ידידי הנעלים

ר' דוד שי' הלמן ובנו ידידי החסיד התמים ראובן שי' הנני לבשרכם בשורה טובה, בהנוגע למזלכם הטוב, ראשית כל מזל-טוב ומזל-טוב לך ראובן, שיתן לך השי"ת ותצליח בכל הדרכים. וכולם ההורים שלך וכ"ק אדמו"ר שליט"א ירוו ויתענגו מהתנהגותך הישרה והטובה שתצליח בחיים החדשים ובהתקשרות לכ"ק אדמו"ר שליט"א, אשר זהו הליכה בדרכי החסידות וחסידים. ואתם ידידי ר' דוד תרוו הרבה נחת ושמחה, אתם וזוגתכם, מראובן ומשאר יוצאי חלצנים.

הבשורה, מה שאני רוצה למסור לכם הוא, כי בשבת הזה שהי' שבת מברכים חודש אדר, הייתה התוועדות כרגיל בכל שבת מברכים. ונוסף בשבת הזה כי חוץ מזה שהוא שבת של אדר, "מרבים בשמחה" פרשת שקלים", היו בשבת הזה גם שני חתנים מתלמידי הישיבה שבשבוע הזאת החתונה אצלם וגם היו הרבה תלמידים שנתארסו ונהיו לחתנים, וכ"ק אדמו"ר שליט"א אמר מאמר חסידות כרגיל על הפסוק







הנהגת מנהל שניאורטאהן  
ליובאוויטש  
770 איסטערן פארקוויי  
ברוקלין נ.י.

המכתב  
RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON  
Lubavitch  
770 Eastern Parkway  
Brooklyn 13, N. Y.  
HYacinth 3-9250

מנהל מענדל שניאורטאהן  
ליובאוויטש  
770 איסטערן פארקוויי  
ברוקלין נ.י.

ביה"ח, כ"ט סיון תשי"ט  
ברוקלין

הרה"ח אי"א נוי"ג וכו'  
מוה"ר דוד שי

שלום וברכה!  
מאשר הנני קבלת מכתבו פמוצש"ק, שנתקבל ז"ע,  
ובהנוגע לספול הרפואי וכו'.

יש לעשות כהוראת שני רופאים מוסמכים, והתורה נתנה  
רשות לרופא לרפאות, ובתמיכת רשות סתודתנו תורת חיים, הרי זה גם  
כן נתינת כח.

לפלא שאיננו מזכיר מהסתדלותו בהפעת היהדות בכלל  
ובמשיבות המסירות בייחוד, שהרי תקותי חזקה שממשיך בזה ובאופן דמוסוף  
והולך מוסיף ואור, והרי זה גם עצה היעצנה למעט בענינים השלילים.  
וכידוע ראשיתו מעט אצור דוחה להרבה חשך וכפרת אור, ואין אצור  
אלא תורה ומצוותי, ובמיש"כ כי כן מצוה ותורה אור.

דיהי רצון שכיון שכנסים הננו לחוש הגאולה של כ"ק  
מ"ח אדמו"ר וצוקללה"ה נבגים ז"ע נשיא ישראל, אשר היתה בזה גאולת  
הרבנים בעת ההיא ולשנים ולדורות הבאים לאחרי זה, וכסודן מפרטי  
הענינים למפרשת המאמר והגאולה, הנה ליבאר זה בפעולות בפועל באותן  
המסכים עליהם מטר נפשו הק', הפעת היהדות בכלל והפעת המשיבות בייחוד  
שכל השייכים ויודעים עדין מורשים בזה.

ובי"ן שלהלחת העבודה צביכים לפנותה סתמה וטוב לבב  
הנה רועה ישראל יאר פניו ויגאל את כאר"א שבניי בתכ"י בכל עינינים  
המגבלים וימלאו את כל הגויל מתוך הדחבה אפיתית הן בגסטיות והן  
ברוחניות.

בברכה לבשו"ט (י"ג) וכו' *[Signature]*

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON  
Lubavitch  
770 Eastern Parkway  
Brooklyn 13, N. Y.  
HYacinth 3-9250

מענדל שניאורטאהן  
ליובאוויטש  
770 איסטערן פארקוויי  
ברוקלין נ.י.

ביה"ח, י"ג אלו תשי"ט  
ברוקלין

הרה"ח אי"א נוי"ג עוסק בצי"צ  
מוה"ר דוד שי

שלום וברכה!  
מאשר הנני קבלת מכתבו פמוצש"ק חא,  
ובעה רצון אוכירו על הציון הקי' של כ"ק מו"ח  
אדמו"ר וצוקללה"ה נבגים ז"ע, מתאים לתוכן כחבו,  
דיהי רצון שיבשר טוב בכל הענינים אודותם כותב,  
בטוב הנראה והנולד, ובקבוצה בתפעת היהדות (שמזכיר במכתבו עכ"פ  
שתי נקודות, אבל תקותי עמוד יוסיף כהנה וכהנה, ויהי"י זה צנור  
וכלי לברכות השי"ח והמוספה בזה בכל המצטרך ל"י).

נחרי נמצאים אנו בחודש אלול הוא חדש הרחמים ועת  
רצון ומתקריב לזמן הנתיבה וחתימה טובה, ומגלגלין זכות לישי"ן  
זכאי"ן.

בברכה לבשו"ט ולכוה"מ *[Signature]*

לשאלתו באז איזה ספרים מכ"ק מו"ח אדמו"ר וכו' יקדים  
לרכוש לספר"י שלו - יתחיל בלפני דבורים (יצאו לאהרונם ב' י"ג)  
כרכים. ויושלחו לו עתה מכאן, כיון שאין ידוע היש להשיגם כבר  
באר"ק ה"ו) ס' השיחות, קובצי המכ"י.

במס"כ בדברי הרמב"ם (הל' חטובה ספ"ט) שבימות המשיח עולם  
כמנהגו נוהג כו' - כן כתב ג"כ בהל' מלכים רפ"ב. ויענין זה  
בס' עבודת הקודש (לר"ם בן גבאי) ח"ב פל"ה. וגם ע"פ ששחיוז לשון  
הרמב"ם בזה, הנה ברוב הביע דעתו מוחלטת, אודות המאורעות שהיו  
קודם התגלות המשיח וסדרו, ז.א. עולם שמתחיל הגאולה. וז"ל בהל'  
מלכים פ"א: המלך המשיח עתיד לעמוד ולהחזיר מלכות בית דוד ליושנה  
כו' ובונה המקדש ומקבץ נדחי ישראל כו' מי שאינו מתנה לביאתו...  
כופר בחזרה כו' [וא"כ מברר מהותו וסדר המאורעות] מלך מביית דוד  
הוגה בחורה ועוסק במצות כדור כו' וכיוצא באלו ישראל לילך בה כו'  
וילפם מלחמת ה' כו' ונצח כל האומות ש סבליבו.

באם כותב בצרפתית או אשכנזית - יש להתענין אודות הרפסת  
מאטריו שמזכיר במכתביו במכ"ע (ירחון?) המופיע שם. אלא שאינו  
ידוע במרטינות איזה חוסר מתאיין לקוראי המכ"ע. ויכול לפנות עדי"ן  
לדר. ערטן שם (Lavaterstrasse 59 Zurich) וטובן שברשותי להוסיף  
ש עונה אליו ע"פ הצעת, כיון שמכירו הנני כליד ליובאוויטש מאז  
ומקדם.



על שם אבותינו, יי, זע צו זען  
על שם אבותינו, יי, זע צו זען  
על שם אבותינו, יי, זע צו זען

הלמן-כפר  
RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON  
Lubavitch  
770 Eastern Parkway  
Brooklyn 13, N. Y.  
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן  
ליובאוויטש  
770 אימערן פארקוויי  
ברוקלין, נ. י.

ב"ה, נ' תמוז תשכ"ב  
ברוקלין

הו"ח אי"א נו"נ וכו' מו"ה ראוּבֵן שְׁלִימ'ן וכל המשפחה-שלימ'א

נצטערתי להשמועה מפטירה הו"ח אי"א נו"נ וכו' מו"ה דוד ע"ה.  
המקום ינחם אותם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.  
זמכאן ולהבא אך טוב וחסד ימצאם תכה"י.

בברכה

ליפס-כחב"ד  
RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON  
Lubavitch  
770 Eastern Parkway  
Brooklyn 13, N. Y.  
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן  
ליובאוויטש  
770 אימערן פארקוויי  
ברוקלין, נ. י.

ב"ה, נ' תמוז תשכ"ב  
ברוקלין

הו"ח אי"א נו"נ וכו' מו"ה אלעזר שי' מו"ה

שלום וברכה!  
במענה למכתבו מג' תמוז,  
ע"פ השמועה כאן, נכון הדבר להגיש תביעה בבית המשפט, ב"ה, יש חשש (ע"פ מה שקרה בעבר) שלא יחזירו כל החלקים המנותחים, והלאה יושב הששפט יועיל? שאל  
ולחשיבות הדבר נשלח המכתב מבלי לחכות על התור,  
בברכה לבשו"ס  
בשם כ"ק אדמו"ר שלימ"א  
מוזכיר







החסיד שהרבי אישר על קברו את הנוסח: "היה זהיר במחשבה, דיבור ומעשה כל ימי חייו"

# 'תמים' בכל מעשיו

תולדות חייו של אב סבו של החתן, הרה"ח ר' חיים-משה אלפרוביץ ע"ה, שכונה בתואר "בינוני"

בכיתות הצעירות, ואחר כך עבר לשיבה עצמה.

כבר אז, ניכרו בו כוחות התמדה ושינון אדירים. כל מה שלמד, שינן פעמים אין-ספור עד שידע בעל-פה, וגם אז המשיך לשנן את החומר בכל דרך ובכל מקום. כך היה בלימוד הגמרא ומפרשיה וכך בלימוד התניא ומאמרי החסידות. בנוסף לאלה למד ושינן בעל-פה את ספר התהילים ופרקי משניות ש"בלע" יום-יום עוד ועוד פרקים בעל-פה.

מצעירותו לא הבין מה זה "רגע פנוי". אם יש רגע פנוי - חוזרים על משהו בעל-פה.

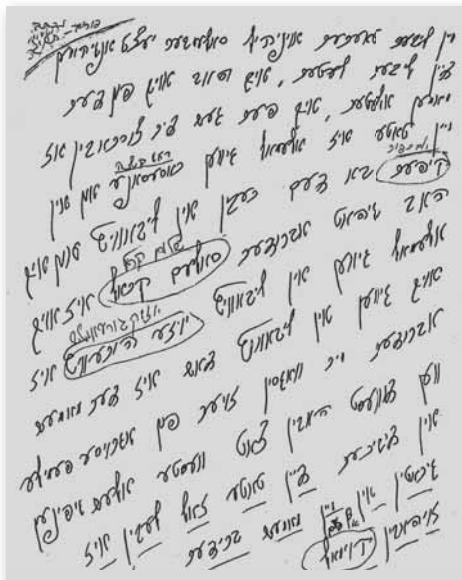
כשש שנים למד בליובאוויטש עצמה, עד שהישיבה החלה לנדוד לסניפיה השונים ברחבי המדינה. בכל שנות לימודיו, הצטיין לא רק ברצון עז ללמוד ובכוח התמדה אדיר; הוא גם הרבה במעשים טובים, וגם כיוון שלא לצאת ידי-חובה, אלא "עד הסוף". העזרה לזולת הנצרך נעשתה על-ידו תמיד עד כדי מסירת-נפש.

## מנותק מהעולם

בשנת תרע"ד פרצה מלחמת העולם הראשונה. חילות הגרמנים פלשו לרוסיה והתקרבו



הרה"ח ר' חיים-משה אלפרוביץ ע"ה



מכתב מאמו של ר' חיים-משה אודות הדוד ר' יוזיק

החסיד ר' חיים-משה אלפרוביץ, או כמו שקראוהו ב"תומכי תמימים" שבליובאוויטש הבירה "חיים-משה וויעזנער", נולד בעיירה וויעזנא שבפלך וילנא, בחג-הפורים תרנ"ט. העיירה וויעזנא לא היתה חסידית. בין כל המשפחות שבעיירה, רק שתיים היו חסידיות, ואין צורך לומר שחב"דיות, ואחת מהן משפחתו של ר' עוזר אלפרוביץ.

מוצא המשפחה מוורשא. בימי אדמו"ר הצ"צ גר בוורשא חסיד נשוא-פנים ושמו יוזיק ווארשעווער, שהקב"ה בידך אותו גם ב"זרענו" וגם ב"כספנו". עשיר היה האיש, בעל נכסים רבים ורכוש רב, אך גם רכוש נפשי רב היה לו. עשרים (?) צאצאים נולדו לו, עשרה בנים ועשר בנות, ואת כולם שידך עם המשפחות המיוחסות שבחב"ד. ואותו ר' יוזיק, היה אח-סבתו של ר' חיים-משה.

## אין רגע פנוי

עד גיל 12 למד ר' חיים-משה אצל מלמדים ב"חדר" שבעיירה, אך בהגיעו לגיל בר-מצוה (בשנת תער"ב) לקחהו אביו מוויילנא לליובאוויטש, שם למד, תחילה,

אין רגע פנוי... תולדות חייו של אב סבו של החתן, הרה"ח ר' חיים-משה אלפרוביץ ע"ה



חברו ובן-גילו של אבא. גם הוא, כמו אבא, נסע בזמנו ללמוד בליובאוויטש, אך עם פרוץ המלחמה חזר לוויזנא. "קראה סבתא ליוסף שרמן והודיעה לו: אתה נוסע איתנו לארה"ב. דע לך שמהיום קוראים לך 'חיים-משה אלפרוביץ'".

אתה בן שלי ונוסע אתי לאבא שנמצא באמריקה. "הדבר קסם מאוד לנער, שהחליט בו-במקום לקבל את ההצעה הנדיבה, ויצא עם המשפחה לאמריקה. כשהגיעו לארה"ב אימץ ר' עוזר את יוסף היתום כבן, דאג לכל מחסורו וסייע לו ללמוד רפואה כרצונו.

"יוסף עשה חיל בלימודיו, קיבל את התואר דוקטור לרפואה וכל ימיו המשיך להיות יהודי ירא-שמים, שומר תורה ומצוות. עם הזמן הצייע לו סבא לקחת אחת מבנותיו לאשה, וכך נהפך הנער היתום לבן-משפחה ממש. שמו כרופא יצא לתהילה בכל האזור, וטוב-לבו היה לשם דבר. כאשר בה לבית חולה וראה שאין בבית לחם, לא רק שלא לקח פרוטה עבור הביקור, אלא גם השאיר סכום כסף מתחת לכר שלראשות החולה".

## לא עזב את חצו הרבי

כאן נקדים את המאוחר.

לאחר נישואיו בשנת תרפ"ב, סיפר ר' חיים-משה לאשתו שאביו יצא לארה"ב בראשית המלחמה, עשה שם חיל בעסקיו, וכשהתבסס העביר לשם גם את האמא וכל האחים, והוא רק הוא עצמו חיים-משה נשאר כאן.

אשתו שהייתה (כפי שיוספר להלן) אשת-חיל, מיהרה ושלחה מכתב לאחד העיתונים היהודיים בארה"ב, וביקשה לפרסם שמחפשים את משפחת אלפרוביץ' מווילנא, שהגיעה לארה"ב בראשית המהפכה, והשאירה ברוסיה בן אחד הנושא את השם חיים-משה. היא הוסיפה, כי מאחר שהלה נשא אשה ומתגורר בזעמבין, עז רצונו ליצור קשר עם משפחתו, וכאן מסרה את כתובתם בזעמבין.

"סבתא וסבא קראו את הידיעה בעיתון וחידשו מיד את הקשר עם אבא", סיפר ר' גרשון. "סבא החל לשלוח מפעם לפעם חבילות מזון לאבא ולאמא, ואני זוכר שראיתי פעם כמה מהמכתבים שהחליפו באותם ימים".

ובינתיים נותר ר' חיים-משה בקרמנצ'וג, אך לא לזמן רב. נפשו נמשכה לרבי, והוא החליט לצאת לדרך כדי לחסות בצל-קורתו של הרבי. תנאי הדרך היו קשים ומסוכנים, בפרט לנער יהודי שיוצא לבד מתחום העיירה, אך ר' חיים-משה ניתק עצמו מכל אלה ויצא לרוסטוב.

כשהגיע נשאר ולא עזב יותר. התקופה הזו טבעה בו רושם עמוק והשפיעה עליו עד יומו האחרון. הוא הרבה לספר עליה לילדיו, וכששוחחנו עם נכדיו התברר שגם להם הרבה לספר על אותם ימים.

לפלך סמולנסק שליובאוויטש שוכנת בו. כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב עזב את ליובאוויטש בחשוון תרע"ו והעתיק את מושבו לעיר רוסטוב שעל נהר הדון, ואילו הישיבה עצמה נשארה במקום.

בינתיים פרצה המהפכה וצבאות האשכנזים נתקרבו יותר ויותר לליובאוויטש. עכשיו, כשהסכנה גברה, הרבי ציווה שכל תלמידי הישיבה יעזבו את העיירה וחלקם הגדול יעבור לקרמנצ'וג.

התלמידים עזבו, אך חלק מהם נשארו בחרקוב מחמת עייפותם מתלאות-הדרך. בין עשרות התלמידים שהגיעו לקרמנצ'וג, היה גם ר' חיים-משה, וכתמיד, ראשו לא היה נתון לאירועים ההיסטוריים הדרמטיים שהתחוללו מסביב, אלא לעולמה של תורה בלבד. באחד הימים התבשרו התושבים שהמהפכנים רצחו את הצאר.

כולם, אפילו ה"תמימים", לא חדלו לדבר במאורע. החדרה שליוותה את האירועים הגיעה גם לישיבה. כולם כך, פרט לר' חיים-משה.

סיפר ר' גרשון אלפרוביץ' ע"ה, בנו הבכור של ר' חיים-משה: "סבא שלנו, אביו של ר' חיים-משה שנקרא ר' עוזר, היה סוחר ממולח. כשהאירועים נעשו תכופים ומסוכנים מדי, החוש המסחרי שלו אמר לו לא להעתיק את מגוריו ועסקיו הרחק מהמדינה הזו. כשפרצה המלחמה נפרד מאתנו ויצא לדרך, ותוך מספר שבועות הגיעה לארצות הברית. "תקופה ארוכה לא שמענו ממנו שום ידיעה. דרכי התקשורת היו רופפים בלאו-הכי, ובימי המלחמה והמהפכה העניינים שובשו עוד יותר.

"סבתא והילדים שלה נשארו לבד, וסבתא עשתה כל מאמץ כדי לפרנס ולכלכל אותם. בינתיים ר' עוזר התבסס קצת בארצות-הברית, הצליח לחסוך סכום כסף, ושלח 7 כרטיסי נסיעה באוניה מרוסיה לארה"ב: לזוגתו ולששת צאצאיו, שלושה בנים ושלוש בנות.

"מובן שהכרטיסים היו אישיים, על שמות בני המשפחה. חמשת הילדים היו עם אמם בוויזנא, אך מה קרה עם השישי חיים-משה לא ידעו. הוא לא שלח אליהם שום סימן חיים, ואם שלח, המכתב לא הגיע. כמה שניסו להתעניין ולשאול את מי שפגשו, לא מצאו אדם שיוכל לומר להם מה עלה בגורלו. סבתא התחילה לחשוש שהוא ניספה או במלחמה או במלחמת האזרחים העקובה בדם. באותם ימים השתוללו גם כנופיות פורעים שמצאו לעצמם הזדמנות לשדוד ולרצוח ולעשות ככל העולה על רוחם, ולסבתא היו כל הסיבות שבעולם לחרוד לגורל בנה.

"כשמועד הנסיעה הגיע, וסבתא ראתה שנשאר בידיה כרטיס מיותר, החליטה שאם לא את בנה - תציל לפחות נער אחר, והציעה את הכרטיס לנער שגר בשכונתנו בוויזנא, יתום מאב ואם בשם יוסף-שרמן. אותו נער היה בשעתו





## משמש של הרבי

זמן קצר לאחר בואו לרוסטוב, בב' ניסן תר"פ, הסתלק כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע. ר' חיים-משה היה נוכח בעת ההסתלקות, אך בצד האבל הכבד, החל להתקשר אל כ"ק אדמו"ר הרי"צ נ"ע. הרבי הבחין במסירותו המיוחדת של ר' חיים-משה, וזמן-מה לאחר ההסתלקות, קרא לו וביקש ממנו להיות



ר' חיים-משה ומשפחתו בנעויל

משמשו. בשלהי תר"פ החל ר' חיים-משה בתפקיד, והמשיך בו עד ראשית תרפ"ב.

סיפר בנו השני של ר' חיים-משה, סב החתן ר' יחמיאל אלפרוביץ': "לאבא היה חדר פרטי מיוחד, ממש מתחת לחדרו של הרבי. אבא סיפר לנו הרבה על תקופה זו. אחד הסיפורים שחזר וסיפר היה על התנהגות כ"ק אדמו"ר הרי"צ לאחר הסתלקות הרבי הרש"ב נ"ע.

"כל השנה הראשונה לאחר הסתלקות אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע, סיפר אבא, היה אדמו"ר הרי"צ שקוע באבל כבד. אבא היה שוכב במיטתו, ושומע מעל ראשו את פסיעותיו של אדמו"ר הרי"צ, שהיה מסתובב בחדרו הלך וחזר מדי לילה, כמעט עד עלות השחר (חוץ מאשר חורף תרפ"א, כשהרבי נפל למשכב והיה במצב קשה). פעם אבא התבטא על כך: איזה כוחות?! - הרי הרבי כמעט ולא ישן. ואין מדובר רק ביום או יומיים או שבוע, אלא כמעט בשנה תמימה! וכך כל לילה! ובמשך היום הוא היה עושה את עבודתו כרגיל. היו לו כוחות על-אנושיים ועל-טבעיים..."

## תמים בכל מעשיו

בראשית שנת תרפ"ב נכנס ר'

ר' חיים-משה אל הרבי ל"חידות" ושאול אם ייסע לוועזנא או לעיירה דלהינוב הסמוכה. בשתי העיירות היו לו קרובי-משפחה, ומכיוון שהתקרב כבר לשנתו ה-23, ביקש לדאוג לעתידו.

הרבי הקשיב לדבריו ואמר לו בערך כך: אין לך מה לחפש לא בוועזנא ולא בדלהינוב. שמע מה שאומר לך. צא ולך לזעמבין. כשתגיע לשם, לך אל הרב והתאכסן בביתו. אמור לרב שאני שלחתי אותך, והוא כבר יידע למה דבריי מכוונים וידאג לך כאב לבנו.

ר' חיים-משה נשאר המום, הוא בכלל לא התכוון לשמוע דברים כה מפורשים יוצאים מפיו הקדוש של הרבי, אך מיד התעשת, יצא מהחדר, צרר את בגדיו וחפציו ונסע לזעמבין. כשהגיע לבית הרב מסר לו את דברי הרבי, ובאמת, מאותה שעה החל לחוש שהוא בן-בית בבית הרב.

בזעמבין התגורר אז חסיד אמיד, בר-אוריין ובר-אבהן בשם ר' יחזקאל-שלמה (קויפמאן) רובין. (השם 'קויפמן' היה שם-כינוי מאחר שפרט לעיסקו כשוחט, עסק גם במסחר ובניהול "בית חרושת לייך" [יקב] ויהודי זעמבין כינו אותו בשם עסקיו 'קויפמן').

קרא הרב לר' יחזקאל שלמה ואמר לו: הרבי שלח אלי תלמיד מ'תומכי-תמימים'. במשך התקופה הקצרה שהוא נמצא אצלי, תהיתי על קנקנו ונוכחתי שהוא תמים בכל - תמיד בדרכיו, תמים במעשיו, תמים בלימודו ותמים בתפילתו, ואשרי מי שיזכה בו כחתן לבתו. לכן באתי להציע אותו לבתך.

דברי הרב ישרו באזני ר' יחזקאל-שלמה קויפמן, אך ענה לרב: איזיל ואימליך בדביתיה. אתייעץ עם זוגתי שתחלי ואקווה שעל מקח טוב, כולם מבקשים לקפוץ... בתו זו הייתה בחורה משכלת ונבונה. כבר אז ידעה עברית על בוריה - דבר נדיר באותה תקופה, בפרט כשמדובר בבנות.



חמיו של ר' חיים-משה, הרב קויפמאן רובין אחרי המאסר



הדוד ר' קדיש רומנוב

רבים חשבו שהבת לא תסכים לקחת בחור חסידי מסוגו של ר' חיים-משה וסברו שתוצאה משהו יותר "ליברלי", אך הדוד ר' קדיש רומנוב (גיסה של האמא) התערב והפעיל את כל כובד משקלו. הוא שיכנע את הבת שדווקא עם חסיד נעלה כר' חיים-משה, היודע טוב חסידות, היא תוכל לנהל שיחות מעניינות, ושיחתו תפתח לפניו אפיקים חדשים. "וכך", מסכם ר' ירחמיאל, "אמא לקחה את הסיכון, והשידוך יצא לפועל".

החתונה הייתה בזעמבין והמשפחה הצעירה נשארה שם מספר שנים לאחר הנישואים. בינתיים, כמסופר לעיל, איתרה רעייתו את משפחתו בארה"ב, ור' חיים-משה זכה לשנים של שקט. הוא למד בצורה יסודית הלכות שחיטה, למד גם את אומנות הזביחה, קיבל קבלה וסמיכה ונהיה לשוחט. כעבור מספר שנים, לאחר שנולדו לו שני ילדים, עבר עם משפחתו לנעויל, ושלח את בנוי ללמוד אצל מלמד החסידי הנודע ר' גרשון-בער הלוי לעוין. הוא-עצמו שימש שם כאחד הש"ר בים.

## עסקה עם גוי קתולי...

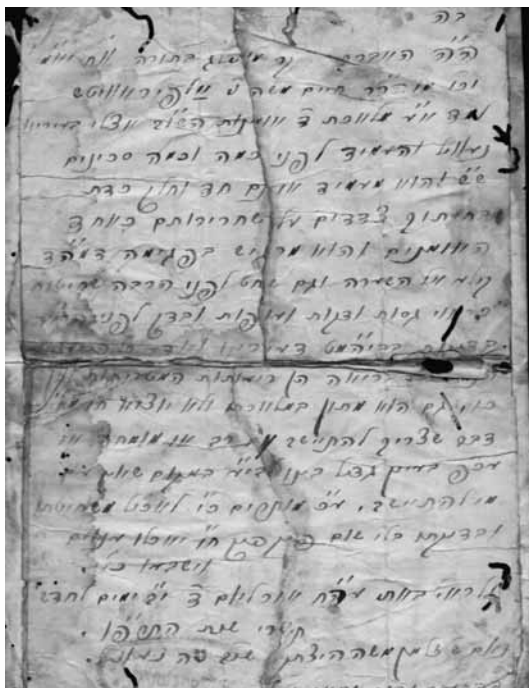
באותה תקופה, חמיו ר' קויפמן כבר לא ניהל את היקב אלא שימש כשוחט רשמי מטעם השלטונות במוסקווה, בבית-הכנסת "צ'רקוזובה". מאחר שידע שחתנו ר' חיים-משה מוצא את פרנסתו כשוחט בנעויל רק בדוחק, הזמין אותו להצטרף אליו במוסקווה, מתוך תקווה ששם יוכלו כולם - הוא עצמו וחתנו ומשפחתו - להסתדר בצורה קלה ונוחה יותר ובפרט לכך, להיות גם ביחד.

בשנת תפ"ח, לקח עמו ר' חיים-משה את בנו הבכור גרשון והשניים יצאו למוסקווה, לראות אם באמת ניתן להסתדר בה ולמצוא בה פרנסה ביתר קלות מאשר בנעויל. מאידך-גיסא, תקנות השלטון באותם ימים, קבעו שאדם המבקש להתגורר בעיר כלשהי, ובמיוחד במוסקווה, חייב להוכיח שאינו פריזט אלא אדם-עובד. רק מי שהוכיח זאת, זכה לקבל מהשלטונות אישור-שהייה שהתיר לו להתגורר במקום ולהשיג בו דירה.

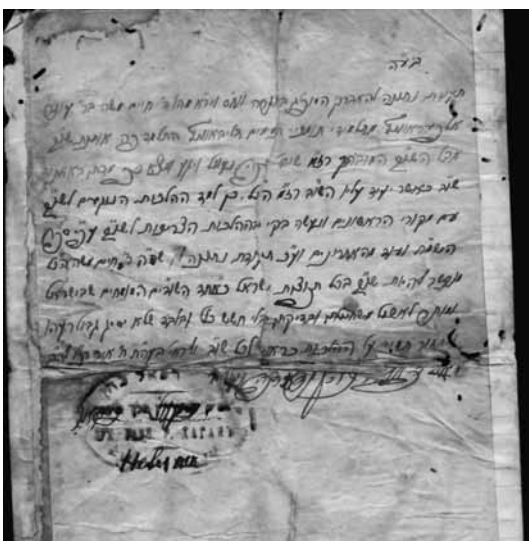
ר' חיים-משה נזקק, איפוא, למקום עבודה מוכר. חיפש ומצא משרת "שטורעט" - שומר בבית-חרושת גדול לערדליים שהעסיק מאות פועלים, ביניהם קבוצה גדולה של שומרים, שעבדו בשלוש משמרות סביב השעון.

סיפר ר' גרשון ע"ה: "הייתי אז כבן 8 בערך, ואני זוכר את אבא עובד לפעמים במשמרת הראשונה ולפעמים בשניה או בשלישית. אבא היה יוצא לעבודה גם בשבתות, אבל כששאלתי אותו על כך, אמר לי שזו 'לא ממש עבודה' כי הוא מניח את הנשק לצידו ולא נוגע בו.

"יום אחד חזר אבא מהעבודה ועיניו זוהרות משמחה. כששאלתי אותו מה קרה, סיפר לי שיותר לא יצטרך לצאת



תעודת שחיטה מר' זלמן-משה היצחקי



תעודת "קבלה" מהרב רפאל כהן



תמונה 5: הכתובה

שתירוץ אחד 'רוץ' יותר מדי פעמים. גם מבלי לומר במפורש, למדנו מאבא שיש 'עניינים' שאסור לדבר עליהם, ואחד מהם השיעור המחתרתי עם המלמד. זה היה ניסיון די מבגר. היינו צריכים להתאפק ולא לספר לחברים מדוע אמא באמת קוראת לנו, וידענו שאם נחזור על אותו פזמון, הילדים הגויים יחשדו וילשינו... ידענו שהכל צריך להתנהל בצורה טבעית ופשוטה..."

סיפר ר' גרשון: "אמא ע"ה היתה אשת-חיל, ומאז אבא עשה 'איחוד משפחה' והביא אותה ואת הילדים מנעוויל למוסקווה, החלה לפעול כדי להוציא את כל המשפחה מרוסיה.

"בהתחלה הגישה לשלטונות בקשות הגירה בזו אחר זו אך כולן נדחו. אמא לא התייאשה והחלה לפנות במכתבי-בקשה לכל המי-ומי במוסקווה. היא חזרה והסבירה שקשה לה מאוד לחיות ברוסיה כי הקור המתמיד גורם לה סבל רב מאוד והיא מוכרחה לעבור לארץ יותר חמה. שש שנים רצופות המשיכה בלחץ שלה, עד שבסופו של דבר השלטונות נאותו לאשר לנו היתר-יציאה מהארץ. הדבר היה בשנת 1935 למניינם, ואמא כתבה על כך מיד לר' עוזר."

כשנודע לר' עוזר שבנו, כלתו וילדיהם קיבלו אישורת-יציאה, מיהר לשלוח להם כספים להוצאות הדרך לנסיעה לארה"ב. מובן שחלק ניכר מהכסף היה צריך להוציא על שלמונים לפקידים השונים כדי שלא יעכבו את היציאה, אבל כשעניין זה הסתדר, בא עיכוב מצד לא צפוי.

## מניעות ועיכובים

מספר הבן הצעיר ר' ירחמיאל: "כשבוע לפני יציאתנו מבריה"מ, גרשון לא הרגיש טוב, והרופא שהזמנו הביתה איבחן אצלו מחלת טיפוס קשה מאוד שנקראה אצלנו 'פלעק-טיפוס'. החום שלו עלה במהירות וההורים לקחו אותנו מיד לבית-רפואה.

"אני מודה שהרופאים באותו בית-רפואה עשו מאמץ. אפילו אני שהייתי רק ילד הבחנתי בזה. הם לא חדלו לבקר את אחי, אבל אף אחד מהם לא הצליח לרפא אותו. ואז הגיע היום הקשה מכולם. אני זוכר שעמדו בחדר ליד המיטה של גרשון שניים או שלושה רופאים, והם אומרים להורים ולסבא: אנחנו לא יכולים לעזור לילד. אתם צריכים להתכונן לגרוע מכל.

"אני עצמי נחרדתי, אבל לא רק אני. גם אמא וסבא נחרדו. אמא עמדה ובכתה; סבא לא ידע מה לעשות עם עצמו מרוב עצבנות, רק אבא עמד שם בשקט, הביט ברופאים האלו בבוז ואמר להם: אם זו הבשורה שלכם, אתם יכולים לחזור לעניינים שלכם.

"הרופאים יצאו נעלבים, ואז אבא פנה לאמא ולסבא ואמר להם בלעג: 'הרופאים הם כלומניקים. ממתים הם בכלל

למפעל בשבתות, אפילו כדי להעמיד פנים שהוא עובד, מאחר שהסתדר שם עם אחד השומרים.

"כשגדלנו קצת שמענו מאבא את הסיפור המלא. חברו של אבא לשמירה היה גוי מבוגר, קתולי אדוק. אותו גוי הבחין שאחת לשבוע אבא לא נוגע בנשק. הגוי הבין במה דברים אמורים, ומכיוון שביקש להשתחרר מהעבודה ביום ראשון, פנה לאבא בהצעה (אבא היה ממש מחכה אותו): שמע יהודון, אני רואה שאתה לא נלהב לעבוד ביום השבת שלכם... גם אני רוצה להישאר ביום ראשון בבית בדיוק כמוך. בוא ונעשה החלפות. אני יעבוד ביום השבת משמרת נוספת במקומך, ואתה תעבוד במקומי משמרת נוספת ביום הראשון. 'מובן שקפצתי על המציאה', סיפר אבא, ומאז זכיתי לעשות את השבת עם אבא מדי שבוע. בינתיים אבא קיבל מהשלטונות היתר רשמי לגור במוסקווה, הוא מצא מיד דירה כלשהי, ואז נסע לנעוויל, להביא למוסקווה גם את אמא ואת אחי.

## "המשטרה חיפשה את אבא"

"למרות שעכשיו כל המשפחה היתה במוסקווה, כמעט ולא היינו רואים את אבא. או שהיה בעבודה, או שהיה מתפלל או לומד. כשהיינו הולכים לישון הוא למד. כשהתעוררנו הוא ישב ליד ספר. לפעמים היה נעלם מהבית ליום-יומיים וחוזר. כשניסינו לברר אצלו לאן נעלם היה משתיק אותנו. כשגדלנו קצת הבנו שבאותם ימים אבא היה נוסע לאחת הערים הסמוכות למוסקווה כדי לשחוט שם במחותרת. ידענו שאבא עוסק בדברים מחותרתיים, כי לפעמים ידענו שאבא צריך לחזור מהמשמרת שלו בעבודה בשעה מסוימת וראינו שהוא לא מגיע. באותם לילות היה מגיע רק מאוחר בלילה, ואיך שהוא הבנו שהמשטרה חיפשה אותו. באותם לילות היה מעביר את השעות שנותרו עד הבוקר מתחת אחת המיטות.

"עם זאת שנערך הרבה בזמנו הפנוי למד ולמד, אבא דאג ללימוד שלנו, וכמעט מדי יום היה מגיע אלינו בשעות אחר-הצהריים מלמד מחותרתי ולומד אתנו שעתיים-שלוש. "על-פי-רוב, כשהמלמד היה מגיע, ירחמיאל ואני היינו בחצר-הבית, משחקים עם ילדי הגויים בני גילנו. כשהמלמד הגיע, היינו שומעים פתאום את קולה של אמא צועק אלינו ברוסית: גרישא, רומקה, לעלות הביתה, צריכים ללכת לישון..."

"אנחנו כבר ידענו למה הכוונה. החברים היו לועגים לנו: כל-כך מוקדם וכבר הולכים לישון הרי מתנהגים אתכם כאילו אתם בני שלוש או ארבע, ואנו היינו צריכים למצוא כל פעם הסבר אחר. פעם אמרנו שקמנו היום נורא מוקדם, פעם אחרת אמרנו שאמא חוששת כי התלוננו בצהריים על כאב-ראש. כל פעם המצאנו תירוץ אחר כי ידענו שאסור

לריגא - סוחבים את המיטלטלים שהחלטנו לקחת, ולמעלה שוכבים גרשון שקדח עדיין מחום והתינוקת עם כל הכוויות שלה".

באותה שנה התירה הממשלה הסובייטית את יציאתן של 200 משפחות רבנים ושוחטים ממוסקווא וסביבותיה, כמחווה שנועד להוכיח לעולם החופשי, שמחאותיו נגד אי-מתן אפשרות הגירה ליהודים המבקשים לצאת, משוללות כל יסוד. בין 200 המשפחות הללו, שחלקן הגדול היו משפחות אנ"ש, הייתה גם משפחתו של ר' חיים-משה.

לאחר שהגיעו לריגא בירת לטביה, התעוררה בעיית המשך הדרך. גם ר' חיים-משה וגם רעייתו לא חשבו להישאר בליטא או בלטביה.

ר' עוזר מאוד רצה שבנו חיים-משה שלא ראהו זה יותר מ-20 שנה יבוא אליו לארה"ב, אך גם ר' חיים-משה וגם אשתו לא הסכימו לכך. ר' חיים-משה, משום שחש שבארה"ב לא יוכל לתת חינוך יהודי אמיתי לבניו. הגיעו אליו שמועות רבות, כי גם אם הדור הראשון עדיין שמר בארה"ב על תורה ומצוות, בניהם כבר נסחפו במים הזדוניים של הרדיפה אחר הממון והכבוד, והתרחקו יותר ויותר מדרך ה'.

ההחלטה נפלה אפוא על ארץ-ישראל. גם רעייתו ביקשה לעלות לארץ. כנראה שזה היה חלומה מכבר, כי כבר בנערותה למדה עברית. וכך סוכם על דעת שניהם, שיש לעשות כל מאמץ כדי לעלות ככל המוקדם לארץ-ישראל.

## הרבי מציע "תוכלו ללון בבית"...

לריגא הגיעו מיד לאחר פורים. הם נשאר שם חודש ימים והתאכסנו בבית הדוד ר' קדיש רומנוב, שעבר לריגא עוד קודם-לכן. לאחר חג-הפסח נסעה כל המשפחה לוורשא כדי לעלות משם ברכבת לקושטא, ומשם באוניה לארץ-ישראל.

בעלי-בתים על נפש של יהודי? הבעל-הבית היחיד הוא הקב"ה.

"סבא שהיה במתח גדול ועצביו התרופפו צעק אליו: 'הילד מפרפר בין חיים והמוות ואתה עושה לך כאן חסידישע שטיק!' אבל אבא נשאר בשלו. הוא חזר שוב על משפטו הקודם והוסיף: 'אני אבריק מיד לאבא (שם הצופן שהיינו משתמשים בו במקום לומר 'לרבי') ואני עלי ח"י תעניות' ומיד יצא לשלוח מברק לרבי וחזר מהדואר רגוע לגמרי: הרפואה כבר תגיע.

"מענה הרבי הגיע מיד במברק - 'ברכת רפואה והצלחה'. אבא נהר והתחיל בתעניות שלו, כמה ימים אחרי-כן החום של גרשון התחיל לרדת. סבא היה מופתע, אמא מופתעת, רק אבא המשיך בתעניות והמשיך בשלווה בתפילות.

"יומיים לפני הנסיעה הוציאו את גרשון מבית-הרפואה. החום שלו כבר ירד אבל מצבו הכללי היה ירוד. כולם היו במתח, ובדאגה, והיחיד שהמשיך לשמור על השלווה הפנימית שבו היה אבא.

"אבל בכך לא נגמר פרשת הייסורים. ביום שאבא ואמא הוציאו את גרשון מבית-הרפואה, קרה דבר נוסף.

"הדירה שלנו הייתה קטנה, ובתוך כל ההמולה והמתח שלפני הנסיעה מרוסיה, אף אחד לא שם-לב שאחותי הקטנה חיה-לאה שהייתה אז בת שנתיים, משחקת במטבח ליד הפתילייה הדולקת, שחיממה באותה שעה דוד גדול של מים. כנראה שנגע במשהו, כי פתאום הפתילייה התהפכה ודוד המים הרותחים נשפך עליה.

"מצבה היה קשה מאוד. וקיבלה כוויות חמורות בכל חלקי הגוף, אך אבא ראה בכך עוד ניסיון, הבריק מברק נוסף לרבי וקיבל-על-עצמו ח"י תעניות נוספות לאחר שיסיים את הראשונות, ושוב היה בטוח שהכל יהיה בסדר...

"סוף מעשה, שיומיים לאחר-מכן יצאנו כל המשפחה מהבית בדרך



הדוד ר' שלום קרול



משפחת אלפרוביץ בהגיעם ארצה



חיים-משה היה בין הפצועים והיה חשש לשבר או סדק ברגל. כשבנו גרשון הגיע לבית-הרפואה שבמגרש הרוסים, מצא את אביו יושב בכיסא גלגלים עטוף בטלית ומעוטר בתפילין, מתפלל בנעימה ובעיניים עצומות, ואחות עוברת עמו מחדר לחדר. "כשהבעתי מחאה על כך", מספר ר' גרשון, "התנצלה האחות ואמרה: "ח'ו, לא חשבנו ללעוג, רצינו להראות לכל הפצועים הנאנחים וזועקים את ההבדל בינם לבין יהודי דתי אמיתי, שלא מתלונן על כאבים (למרות שכאביו גדולים) אלא מתפלל.

"בעיה אחת הייתה אז לאבא: הוא חשש משבר ברגלו, והאמין שאם רגלו נשברה, הרי זה בא לו בגלל חטאיו, ומכאן שעליו לפשפש במעשיו. והרי, אמר אבא, בין אדם למקום לא מצאתי שום דבר שבגיניו עלי לסבול, ואילו בין אדם לחברו, אולי התבטאתי על משהו... רק כשנודעו לו תוצאות הצילום ולא נמצא ברגלו שום דבר – נרגע מחששו".

## נאום של חסיד

באלול תשט"ו נסע ר' חיים-משה לנישואי בנו ר' שלום-דובער בארה"ב, ועבורו הייתה זו הזדמנות מאושרת לנסוע פעם ראשונה לכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו. הוא פגש שם רבים מידידיו מימים עברו, ושמחתו לא ידעה גבולות. הוא נשאר בארה"ב גם בחודש תשרי. בחוהמ"ס השתתף בוועידה העולמית של צא"ח, ונתבקש לשאת נאום. מה מסוגל ר' חיים-משה לנאום? – הוא עלה לבמה, ניגש למיקרופון ואמר: "שמענו במאמר האחרון של כ"ק אדמו"ר שליט"א אודות טמטום המוח וטמטום הלב. עלינו לעבוד כדי שהלב יהיה נקי והמוח יהיה נקי; עלינו להסיר את הטמטומים האלו" – אמר וירד מן הבמה. הקהל נשאר לעמוד פעור-פה. הנה, זוהי דמותו של חסיד-אמיתי. לא נאום נמלץ ולא דו"ח מפוצץ. לא שישו בני מעי ולא כך וכך עשיתי, אלא פשוט "עבודה" – עבודה שבלב ועבודה עם הלב, להסיר את טמטום הלב.

עוד שנים רבות אחר-כן היה משוחחים בוועידה הארצית על דברי האמת של איש-אמת.

ר' חיים-משה ע"ה נפטר בכ"ג שבט תשל"ז. כחצי שנה לפני פטירתו – כששכב כבר חולה במיטתו, בא לבקרו חברו ר' חיים-בער לרמן (שהציל את חייו בליובאוויטש). כשהשניים נפגשו, התחבקו ובכו כילדים קטנים ללא אומר ודברים,

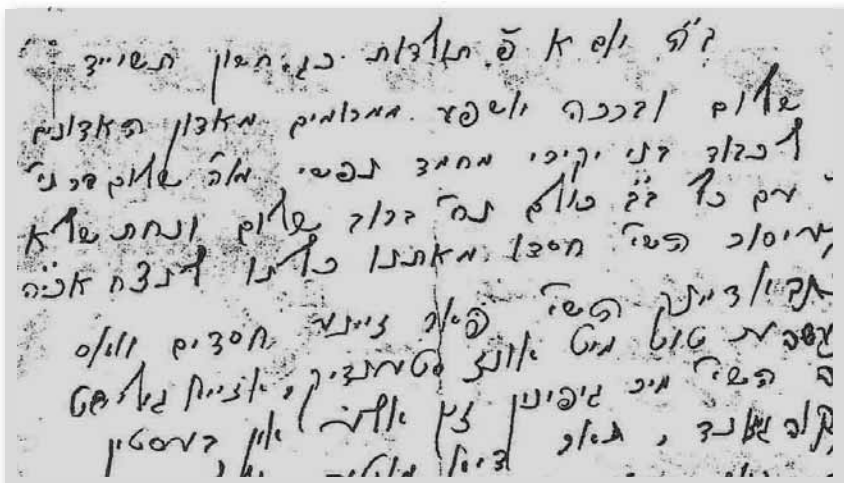
ארבעט" [=היכן ניתן לקבל עבודה] וכשאמרו לו שיש מקום שנקרא "לשכת עבודה" (של ההסתדרות) ניגש לשם מיד וביקש עבודה כלשהי "קלה או קשה, זה לא משנה לי" – העיקר שיוכל לפרנס את בני-ביתו.

וכך נהפך השוחט המוסקוואי לפועל-בנין. בכל בנין שנבנה אז בירושלים, היה לר' חיים-משה חלק. הוא היה "מגיש", כלומר אותו "פועל שחור" המגיש לבנאי המומחה לבנים וטיט. כל הפועלים הכירו את "אדון משה" (משום-מה לא קראו לו "הרב משה") שבעת עבודתו אינו מדבר עם איש, לא משוחח ולא עונה ואפילו לא מעשן, כי הרי שכיר-יום נהנו, ואם חלילה ידבר יהיה מעין גזלן, המקבל שכר עבור יום-עבודה שלם בעד שבחלק ממנו – קטן או גדול – לא עבד אלא פטפט או עישן... ודין פרוטה כדין מאה. ההערצה שרחשו אליו בירושלים הייתה בלתי מסוייגת.

גם מנהל העבודה נמנה עם מעריציו וביקש, ממש הפציר בר' חיים-משה שיסכים לעבור קורס-טפסנות כדי שיוכל להרוויח פי כמה מעבודתו, שהרי "ילדים קטנים בביתו" אך ר' חיים-משה מיאן וטען בתוקף: "שמעתי במו אוזניים-מהרבי ש"גיע כפיך כי תאכל" – גיעת כפיך ולא יגיעת ראשך. כשאני מגיש, אין לי צורך להשקיע ראשי בעבודה, והוא פנוי לחזרה על משניות בע"פ, על תניא בע"פ ותהילים בע"פ, אבל אם אצטרך להיות טפסן, הראש יהיה עסוק בבניה מדויקת של תבניות יציקה לבטון, בהטלה מדויקת של חוט האנג וכדומה, ואז לא אוכל לחזור על דברי-תורה".

להפסד כזה, ר' חיים-משה לא מוכן כלל וכלל. במקום ללמוד טפסנות, העדיף לנצל את זמנו אחרת. הוא דאג להכשיר את מטבח-הפועלים שבמקום ופיקח על משגיח כדי שהכל יהיה כשר – למרות שהוא עצמו מעולם לא אכל שם...

עד שנת תש"ג עבד במפעל ים-המלח. באחת הנסיעות לעבודה אוטובוס הפועלים התהפך ורבים נפצעו. גם ר'



מכתב בכתב-ידו של ר' חיים משה

הוא רבי חיים-משה זצ"ל שנוולד לפני 77 שנה ברוסיה, היה מתלמידי המצוינים של הישיבה הקדושה והמפורסמת "תומכי תמימים" בליובאוויטש, מיסודו של כ"ק אדמו"ר הגה"ק מוהרש"ב מליובאוויטש זיע"א. בה השתלם בתורה ובחכמת ה', ממנה שאב עוז ותעצומות, לעבור במסירות נפש את כל תהפוכות החיים בתקופות הקשות בהן חי, ואותה ראה מבצר איתן אשר קם ויהי בחסדי אלקים חיים, לעמוד בגבורה ובמסירות נפש בדור עקבתא דמשיחא. מכאן אף התמסרותו המופלאה, שלא ע"מ לקבל פרס, עד ימיו האחרונים ובאפיסת כחות, למען הישיבה הקדושה תומכי תמימים דלוד וכפר חב"ד.

ולעבוד עבודתו בהצנע, כך גם החזיר את נשמתו הטהורה בקול דממה-דקה. ומאותה סיבה אף פעל באותה כפי הנראה שלא יוספד כהלכה. אך גם כאשר זו היתה משאלת לבו הטהורה של אותו חסיד ועניו, אין אנו פטורים מלהעלות זכרו ודמותו המיוחדת למען ידע דור אחרון.

למען הדיוק יש לומר שרבי חיים-משה לא דאג להצטנע ולא ביקש להסתתר בקרן זוית, אלא הרגיש שמקומו מלכתחילה שם. כי למרות עבודתו את ה' בקדושה ובטהרה ומסירת נפשו לכל דבר שבקדושה בכל ימי חייו, היה בעיניו ברור ופשוט שעדיין לא התחיל וטרם הגיע לכדי חציה של עבודה הנתבעת מכל יהודי באשר הוא, ובזאת כמדומה, היה הוא רבי חיים-משה זצ"ל מן היחידים.

רבי חיים-משה אלפרוביץ זצ"ל שנוולד לפני 77 שנה ברוסיה, היה מתלמידי המצוינים של הישיבה הקדושה והמפורסמת "תומכי תמימים" בליובאוויטש, מיסודו של כ"ק אדמו"ר הגה"ק מוהרש"ב מליובאוויטש זיע"א. בה השתלם בתורה ובחכמת ה', ממנה שאב עוז ותעצומות, לעבור במסירות נפש את כל תהפוכות החיים בתקופות הקשות בהן חי, ואותה ראה מבצר איתן אשר קם ויהי בחסדי אלקים חיים, לעמוד בגבורה ובמסירות נפש בדור עקבתא דמשיחא. מכאן אף התמסרותו המופלאה, שלא ע"מ לקבל פרס, עד ימיו האחרונים ובאפיסת כחות, למען הישיבה הקדושה תומכי תמימים דלוד וכפר חב"ד.

לפני כארבעים שנה עלה לארץ הקודש, ואף ששימש כשר"ב ומרביץ תורה במוסקבה, החליט שבארץ ישראל יתפרנס מיגיע כפיים. למרות הפצרות ידידיו והצעות להמשיך מלאכת השחיטה בארץ בחר לעבוד במפעלי ים המלח, וכך היה נוסע יום יום מביתו בירושלים לים המלח, ובשובו רק אז החל בעבודת הקודש בשיעורי תורה, שנמשכו שעות רבות, ובקירוב יהודים לרוח החסידות.

אגדות רבות מהלכות על תקופת עבודתו בים המלח. למרות השגחתו בקפדנות שהמסעדה שם תהיה כשרה למהדרין, לא הכניס לתוך פיו רק לחם ומים. השפעתו על כל העובדים היתה עצומה, הם ראו בו דמות של צדיק נסתר המבקש להתחבא בין הכלים. והוא זצ"ל אכן ניצל את הדבר ועוררם לחיי תורה ורוחניות.

כתוצאה מתאונת דרכים קשה איבד את כוח הדיבור והשמיעה. ואף על פי כן לא היה זה סוד שהדברים שבקדושה שמע היטב. דבר מופלא זה אפיין יותר מכל את דמותו שהיתה כולה רוחניות. כשביקר לראשונה את כ"ק אדמו"ר הגה"ק שליט"א מליובאוויטש בניו יורק אמר לרבי שליט"א בתמימות ובפשטות כאיש השמח בחלקו, תכלית שמחה, כי טוב לו במצב זה, בו אינו מסוגל לשמוע דברים בטלים ולה"ר, ואילו מה שצריך לשמוע הוא שומע.

במשך 20 דקות ללא הפסק.

לאחר מכן אמר לו ר' חיים-משה: אני מרגיש שהמצב שלי כבר "דחוק". הרבה זמן כבר לא נשאר לי, אך אינני חושש. אני רגוע. אני יודע שלא פגמתי בשום דבר. הדבר היחיד שיכול להיות שהיה עלי לתקן, הוא דבר שפגמתי בגלגול קודם ולא תיקנתי – אך זאת הרי איני יודע.

...וזאת אמר אדם, שכל-כולו אמת, ולא היה שייך כלל לדבר שאינו אמת.

על מצבתו נכתב בהסכמת כ"ק אדמו"ר הנוסח הנדיר והלא-מצוי כלל: פ"נ... שהיה זהיר במחשבה, דיבור ומעשה כל ימי חייו.

## מרגיש בטל במציאות

"איזה מן ציור היה ר' חיים-משה?" נשאלו מספר חסידים שהכירוהו וזכרו אותו, מי יותר ומי פחות. המענה של כל אחד מהם היה בשפה ובסגנון שונים, אך התוכן היה שווה: ר' חיים-משה היה האנטי-טיזה של "ציור". כי "ציורו של אדם", פירושו אדם של מצטייר בסוג זה או אחר של מציאות, ואילו ר' חיים-משה לא היה "מציאות לעצמו" ומעולם לא ראה את עצמו כ"מאן-דהוא". כשאחד מנכדיו שאלו בזקנותו, "סבא, מדוע אתה הולך כל בוקר רגלי מבני-ברק לבית-הכנסת ברמת-יצחק? הרי זה מרחק כל-כך גדול..." – ענה לו ר' חיים-משה בפשטות ובתום: "זה לא אני. זה הקב"ה שנותן לי כוח".

תשובה אופיינית. כל ימיו היה "עבד" במשמעות החסידית העמוקה של מושג זה. לא היה לו רצון משלו. כל רצונו ומציאותו היה רצון ומציאות האדון, וכל חפצו, להוציא לפועל את רצון האדון. אם האדון שבע-רצון, זה מספיק לו. הוא, כשהוא לעצמו, לא צריך שום-דבר. מה שצריך זה שמחת-האדון, עבד פשוט אינו צריך כלום ואין לו כלום. כל השתוקקותו ומאווייו, שדרישות ורצון האדון יבוצעו בצורה הטובה והנאה ביותר. והאדון – הלוא הוא אדון כל הנשמות וריבון כל המעשים – הקב"ה.

היתה בו תמימות אמיתית. אמונת-תום. דבר שקשה, קשה מאוד, למצוא כיום דומה לו. גם בתקופת הגאות של ליובאוויטש שבליובאוויטש, הוא היה מיוחד במינו. גם אז לא היה הרבה "חיים-משה'ס", על אחת כמה וכמה בימינו.

לאחר פטירתו רבים מהעיתונים העלו קווים לדמותו. מביאים אנו בזה קטע עיתון שכתב "אחד ממעריצי" בעיתון "שערים" – כ' סיון תשל"ז:

### החסיד רבי חיים-משה אלפרוביץ זצ"ל

כשם שבחיי עשה רבי חיים-משה הכל כדי שלא להתבלט





# "מהיכן נוכל להביא, מהיום, דוגמאות על ספירת המלכות"

מקבץ סיפורים על אב סבו של החתן הרה"ח ר' חיים-משה אלפרוביץ ע"ה

מטיילים זה בצד זה, ופתאום אני קולט את הדו-שיח הבא. הראשון (שאינני זוכר מיהו) אומר לחברו: שמעת חיים-משה? מ'האט אראפ גיווארפיו דעם צאר און עם ג'הרג'עט און מבטל גיווען די מלוכה (=הורידו את הצאר מכסאו, הרגוהו וביטלו את המלוכה). מה? תמה השני - חיים-משה - איז פון וואגעט וועט מען נעמען א משל אויף ספירת המלכות?... (=מהיכן נוכל להביא, מהיום, דוגמאות על ספירת המלכות?) - העובדה שמשטר אחד חלף מן העולם ובמקומו עולה משטר אחר, לא פחות עריץ מקודמו - כל זה לא עניין אותו. רק דבר אחד ניקר במחשבתו: אם אין מלך ואין מלוכה - איך ידגימו ויסבירו ב'חסידות' את ספירת המלכות? - זו היתה תגובתו היחידה, ועד היום אינני יכול לשכוח מה ששמעתי..."

## "חיי ניצלו בזכות ר' חיים-

### משה"

בתקופת לימודיו בליובאוויטש פרצו באזור מספר מחלות, אחדות מהן מידבקות, שהפילו חללים רבים. בין הנחלים היה גם מספר בחורי-ישיבה. הטיפול בחולים באותם ימים היה כרוך בסכנת-נפשות. אמצעי העיקור והמיגון של ימינו לא היה בנמצא, והיה קיים חשש שכל אדם שטיפל בחולה יידבק במחלתו. באחד הימים באותה תקופה חלה אחד התמימים [חיים-בער שמו] במחלת המלריה (ר"ל). מחלה זו הייתה המסוכנת בין המחלות המידבקות, והשלטונות הזהירו את האוכלוסין שלא להתקרב לחולים בשום אופן, אלא לבודד אותם לגמרי,



בשנת תרע"ד פרצה מלחמת העולם הראשונה. חילות הגרמנים פלשו לרוסיה והתקרבו לפלך סמולנסק שליובאוויטש שוכנת בו. כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב עזב את ליובאוויטש בחשון תרע"ו והעתיק את מושבו לעיר רוסטוב שעל נהר הדון, ואילו הישיבה עצמה נשארה במקום.

בינתיים פרצה המהפכה וצבאות האשכנזים נתקרו יותר ויותר לליובאוויטש. עכשיו, כשהסכנה גברה, הרבי ציווה שכל תלמידי הישיבה יעזבו את העיירה וחלקם הגדול יעבור לקרמנצ'וג.

התלמידים עזבו, אך חלק מהם נשארו בחרקוב מחמת עייפותם מתלאות-הדרך. בין עשרות התלמידים שהגיעו לקרמנצ'וג, היה גם ר' חיים-משה, וכתמיד, ראשו לא היה נתון לאירועים ההיסטוריים הדרמטיים שהתחוללו מסביב, אלא לעולמה של תורה בלבד. באחד הימים התבשרו התושבים שהמהפכנים רצחו את הצאר.

כולם, אפילו ה"תמימים", לא חדלו לדבר במאורע. החדרה שליוותה את האירועים הגיעה גם לשיבה. כולם כך, פרט לר' חיים-משה.

"גם אני הייתי אז בקרמנצ'וג", מספר המשפיע ר' מענדל פוטרפס ע"ה: "הייתי נער צעיר, ובשבתות אחר-הצהרים, אנחנו הילדים היינו אוהבים להקשיב למה שאומרים ה'גדולים'. היינו הולכים לבניין שבו למדו הבחורים המבוגרים שהגיעו מליובאוויטש (אחד משני בניינים שנמצאו במקומות מרוחקים בעיר) ומקשיבים בהערצה לשיחם ושיגם. גם באותה שבת-אחר-הצהריים שבה רצחו את הצאר יצאנו לשם. אני זוכר שראיתי ליד הבניין שני תמימים מבוגרים

האדם הזה הוא ר' חיים-משה אלפרוביץ ע"ה



חי, פשוטו כמשמעו, וממילא גם את חייהם של כל בני-ביתו ובניהם אחריהם".

## מקריב עצמו בשביל התמימים

סיפר בנו ר' גרשון ע"ה: היה זמן שהיה רעב והיה מחסור בלחם. הבחורים נאלצו גם הם להשתתף בטחינת החיטים לקמח. מכונת הטחינה הייתה פרימיטיבית ביותר והבחורים היו צריכים לסובב את המכונה במקום בעלי-חיים! בכל צד של אבני הרחיים היו נעמדים 7 בחורים בתורנות. כאשר היה מגיע תורו של ר' חיים-משה היה נעמד בעצמו במקום 7 בחורים...

## "ומה עם נעגל וואסער?"

סיפר ר' יהודה חסריק שי': בזמן שהישיבה נדדה מליובאוויטש, היה זה חורף, ובלילות היו מוצאים איזה מקום ל"הניח את הראש". ארע פעם שישנו באסם והקור היה נוראי, וכל הבחורים "נפלר" מעייפות, ורק ר' חיים-משה לא הצליח ללכת לישון כי: "מה עם נעגל וואסער"? הוא הלך לחפש מים, ומשלא מצא, לקח בדלי שלג והמיס אותו, ובבוקר דאג שכל בחור יוכל ליטול את ידיו.

## "נומער דריי", תוך כדי לימוד...

סיפר המשפיע ר' מענדל פטרפס ע"ה: לאחר המהפכה היו בחירות ברוסיה, הרבי נ"ע מאד צידד שצריכים להשתתף להצביע ולהשפיע בהם, העסקנים דאז טענו שצריך להצביע למפלגה הנקראת: "נומער דריי" [=מספר 3]. ר' חיים-משה שמצד אחד כל כולו עסק בלימוד ומצד שני רצה לקיים הוראת הרבי נ"ע בשלמות, תוך כדי לימוד היה קורא "נומער דריי" כדי לזכור שם המפלגה שצריך לבחור...

ואם ח"ו חולה ילך לעולמו, ציוו לשרוף את גופתו מיד, כי סכנת ההידבקות נמשכה גם אחרי המוות.

כשנודע לר' חיים-משה ש"תמים" צעיר מתיישר במחלה האנושה ונמצא בסכנת-נפשות, חירף את נפשו והתנדב לטפל בו בהתאם להוראות הרופאים - ובניגוד לאזהרת השלטונות.

"בשעות המעטות שהייתי צלול בדעת, הייתי בטוח שלא אקום מהמחלה", סיפר ר' חיים-בער, שעלה בינתיים ארצה, והקים כאן משפחה

חסידית מסועפת. "אנשים חששו לטפל בי, ולבד לא היה לי כוח להזיז את עצמי. רוב הזמן קדחתי מחום גבוה לבד בחדר, ואז הגיע אלי חיים-משה כמו מלאך-מושיע והכל השתנה בבת-אחת.

"כשר' חיים-משה נכנס אלי ראיתי אותו עומד רגע במרכז החדר, אומד את המצב, ואז ניגש אלי ולחש: 'ס'וועט זיין גוט' והחל מיד לפעול.

"הוא קרב אלי בלי חשש. הוא ניגב את מצחי במטלית לחה, אחר רחץ אותי, השקה אותי מעט מים, ואז התנצל שהוא חייב לצאת לרגע והלך כנראה לרופאים. כפי שהבנתי אחר-כך, הוא קיבל מהם את הוראות הטיפול ועשבי התרופות (אז לא היו בתי-מרקחת כמו היום) ואז חזר אלי.

"אני זוכר שעומד שם ומהל את התרופות אחר הגיש לי אותן ואז ניגב את מצחי והחליף את בגדי. אחר עזר לי לקום מהמיטה, החליף את הסדינים, אוורר את החדר, ויצא להביא לי אוכל. התמונה הבאה מרגשת אותי עד היום: מישוה - חיים-משה - לוחש לי 'תפתח את הפה' ומגיש לשפתי כף מרק. ועוד אחת ועוד אחת.

"אינני יודע כמה מיליוני חיידקי מלריה נשם אז בקרבתי, אך לא ראיתי בו שום סימני חשש או פחד. הוא טיפל בי בשקט נפשי לא-מעורער יום אחר יום, והכל במסירות נפש מושלמת, בלי לטעון טענות ובלי להכניס את עצמו.

"כשהיה פנוי מהטיפול בי, היה יושב לידי ולומד. אני זוכר שכמה וכמה פעמים התעוררתי משנת העילפון של המלריה, והבחנתי בו יושב על כיסא לא הרחק מהמיטה, רכון על ספר ולומד.

"הרגשתי שהחלמה זורמת ממנו אלי. עצם המראה הנפלא שלו, לומד בריכוז ליד מיטתי, הפיח בי כוח להחלים לא פחות מהטיפול עצמו, מהתרופות והאוכל. אני חב לו את

## בית-כנסת במרחק של שלוש שעות

סיפר בנו ר' גרשון ע"ה: למרות שבקרבת מקום מגורינו היה ביהכ"נ פעיל בכ"ז ר' חיים-משה היה מקפיד ללכת לביתו של הר"ח ר' מ"מ חנוזין ע"ה (אביו של ר' דוד חנוזין ע"ה) באזור צארקייז'בה שם היה מתקיים "מנין" בסתר. המרחק מביתם היה מהלך של כ-3 שעות! הייתי סוחר את הטלית. בדרך שהיו עוברים ליד מקור מים כל שהוא, היה אבי ר' חיים-משה מנצל את ההזדמנות וטובל.

## "אני מכיר את הרבי מים המלח"...

ועוד סיפר בנו ר' גרשון ע"ה: פעם בהיותי בשיבת 'אחי-תמימים' בת"א, באחד מ'יומא דפגרא' התוועד עימנו המשפיע ר' חיים-שאול ברוק. באמצע ההתוועדות נכנס יהודי ששמע את הניגונים עד לרחוב. אנו התמימים, התחלנו לקרבו ב'לחיים' ולספר לו על גדלותו של הרבי והיהודי אמר לנו שהוא מכיר את הרבי מים המלח. התברר, שהיהודי הכיר את ר' חיים-משה בגלל מעשה שהיה: ר' חיים-משה היה קונה מכספו מזוזות ומתקין אותם על פתחי הבתים של הפועלים לזכותם. באחד הפעמים ניגשה אליו קבוצה של פועלים ובראשם פועל גיבור ערום בחצי גופו העליון וגבוה מר' חיים-משה והודיע לו שיוריד מהר את המזוזות. ר' חיים-משה הרים את עיניו ואמר בשקט: "אם אתה מוריד את המזוזות אני לא ערב לחיך", ה"גיבור" שמע זאת והחל לרעוד וכעבור דקה קצרה נעלם עם כל הכנופיה – כך סיפר לנו היהודי האורח בהתוועדות. בהזדמנות הראשונה שנסעתי הביתה שאלתי את אבא: החלת לעשות מופתים? ענה לי אבא בתמימות: "מופתים? ח"ו. אלא דברים היוצאים מן הלב, נכנסים ללב.

## "אם הייתי עונה - הייתי גוזל את בעה"ב"

מספר ר' צבי גרינוולד שי': אני זוכר את ר' חיים-משה מהתקופה שהתפלל בביהכ"ס "בעל התניא". בכלל, ראו עליו שהוא יהודי מיוחד. המשפיע בבית הכנסת היה הרב ניסן הורביץ ע"ה וה"ביטול" שבו היה ר' חיים-משה יושב לפניו בשעת חזרת החסידות ב"רעוא דרעוויך" היה עניין בפני עצמו.

פעם סיפר לי הגבאי בביהכ"נ ר' ברוך מרדכי ע"ה (זה היה בתקופה שר' ח"מ עבד בבניית שכונת פאג"י): "אתה צריך

לראות איך ר' ח"מ עובד" וסיפר לי שראה את ר' חיים-משה, ניגש אליו ואמר לו: שלום, מה שלומך? כאשר ראה שר' חיים-משה אינו עונה, שוב אמר בקול גדול יותר: שלום, מה שלומך? וכאשר שוב נותר ללא מענה ניגש קרוב יותר ואמר בקול חזק: שלום, מה שלומך? אבל, כמו בפעמים הקודמות, ללא תשובה. מאוחר יותר בבית-הכנסת ניגש אליו ר' חיים-משה ואמר לו שהוא שמע מהפעם הראשונה אבל לא רצה לענות כי בזה הוא גוזל את בעל הבית.

## ההפצצות מבלבלות

ועוד מספר ר' צבי גרינוולד שי': בזמן מלחמת השחרור, עבד ר' חיים-משה בביצורים ב"נוטרדם". פעם פגשתי אותו שם, זה היה זמן מאד מסוכן, היו הפגזות כל הזמן, ופשוט היה סכנה להיות ברחוב. כאשר הוא ראה אותי, אמר לי בהתנצלות: בזמנים רגילים, אני מסיים את התהילים לערך כל שעתיים, אבל עכשיו, ההפצצות ממש מבלבלות.

## "עם הקב"ה לא משחקים"

ועוד מספר ר' צבי גרינוולד שי': בישיבה ב"תורת אמת" דיברו שכאשר ר' חיים-משה עבד בים המלח, בין שאר הדברים התעסק לעשות מטבח כשר לפועלים (לעצמו הוא לא היה זקוק לזה, כי הוא היה מביא אוכל מהבית). בין המנהלים היו שניים שממש נלחמו בו נגד הכשרת המטבח. הוא, בתמימותו, ניסה לשכנע אותם שזה לא עניין שלו אלא של הקב"ה והם זלזלו בדבריו ושוב הוא הסביר להם: "מילא ממני אפשר לצחוק, אבל עם הקב"ה לא משחקים"! לאחר-מכן סיפרו שאותו מנהל שצחק, כאשר נסע לירושלים רכבו התהפך והוא נהרג. כאשר סיפרו זאת לר' חיים-משה מה קרה מה"קפידא" שלו, צחק ואמר: "מה קפידא? מי קפידא? (דהיינו שלא שייך כלל)

## "משחיל" חסידות

מספר נכדו ר' יקותיאל גרין שי': סבא היה אדם מאד מופנם, כל הזמן היה עם עצמו. כאשר היה יושב בסעודה אף פעם לא ראיתי שהתערב בשיחות שהתנהלו. בכלל הסבתא הייתה המשפחתית, היא תמיד דאגה בפרט בחגים שכל המשפחה תתאחד סביב שולחן אחד, אבל הסבא לא היה מדבר. אבל מצד שני בכל סעודה היה "משחיל" את העניינים שלו, חוזר פרק תניא או חלקו, חוזר שיחה מהרבי הרש"ב או הרי"צ וכן הרבה לספר מר' גרונם המשפיע שלו מליובאוויטש אותו ממש העריץ. לאחר שהיה מעביר את המסר אותו רצה להעביר היה חוזר לעצמו. בעינינו הנכדים וגם בעיני חתניו נתפס הדבר בצורה מאד נעלית.

## שיעור בליקוטי-תורה

היה אדם מאד מופנם, כל הזמן היה עם עצמו. כאשר היה יושב בסעודה אף פעם לא ראיתי שהתערב בשיחות שהתנהלו. בכלל הסבתא הייתה המשפחתית, היא תמיד דאגה בפרט בחגים שכל המשפחה תתאחד סביב שולחן אחד, אבל הסבא לא היה מדבר. אבל מצד שני בכל סעודה היה "משחיל" את העניינים שלו, חוזר פרק תניא או חלקו, חוזר שיחה מהרבי הרש"ב או הרי"צ וכן הרבה לספר מר' גרונם המשפיע שלו מליובאוויטש אותו ממש העריץ. לאחר שהיה מעביר את המסר אותו רצה להעביר היה חוזר לעצמו. בעינינו הנכדים וגם בעיני חתניו נתפס הדבר בצורה מאד נעלית.

חב"ד. והיה מחלק לכל אחד מהמתפללים (כך נהג גם מאוחר יותר בתקופות מסוימות שהתפלל בבני ברק). כל שבת התקיימה התוועדות בביהכ"נ, בד"כ לא היה מהמדברים (בצעירותו בים היה מתפלל באריכות עד שלש אחה"צ עם מנין מיוחד מקרב החסידים של מאריכים בתפילה, והיה מראשי המדברים בהתוועדות) אבל בכל התוועדות היה כהרגלו "משחיל" אימרה מהרבי או מעשיה ששמע מר' גרונם המשפיע שלו.

## מעולם לא כעס

ועוד מספר נכדו ר' יקותיאל גרין שי': אבי ר' דוד סיפר לי שמעולם לא ראה את חמיו כועס או מתרגז, תמיד דיבר בנחת. אפילו כאשר היה לכאורה דבר שלא התאים עם השקפתו הוא לא הגיב בכעס, אלא היה מסביר את הנכון בעיניו בצורה כאילו השני טעה בהנהגתו בלבד. יתרה מכך, כאשר היה מדבר עם מישהו אחר אפילו עם הסבתא על הדבר לא אמר מעולם שהשני אינו בסדר, אלא הסתכל על כך כמו דבר הצריך תיקון.

זכור לי שפעם בא אלינו להתארח בשבת. בשכנות לנו גרו זוג שאינם שומרי תומ"צ והיו רחוקים מאד מאידישקייט. הבעל היה קבלן וכאשר בנה את ביתו בא בשבת להוריד את הפיגומים, זה היה בדיקו באתו הזמן. אנו חזרנו מביהכ"נ ונכנסנו הביתה. לפתע ראינו שהסבא נעלם, יצאנו החוצה לחפשו, ומה מתברר, הסבא, שראה את היהודי מחלל שבת, לא יכול היה לשאת זאת. הוא ניגש אליו ואמר לו בנעימות: "אתה יודע שהיום שבת ואסור לעשות מלאכה זו?" כאשר שמענו זאת ניגשנו לסבא ושאלנו אותו מה זה יעזור, הוא אינו שומר שבת, אמר לנו הסבא: "ואולי הוא רק שכח שהיום שבת". אותו יהודי הפסיק לעבוד באותה ההזדמנות. בכלל הרבה פעמים שבאתי לבקרו הוא היה או אומר תהילים או קורא ב"תורת שלום".

## שקוע בדברי תורה

פעם עמדתי ברחוב ליד הבית לפתע אני רואה את הסבא צועד, וכרגיל ממלמל. פניתי אליו ואמרתי לו "שלום", הוא לא ענה לי. הוא בכלל לא ראה אותי מרוב שהיה שקוע בחזרת דברים שבקדושה.

## כוחות מהתניא

בשנים האחרונות יצא לפנסייה (אז הם עברו לגור בבני ברק) אחד הדברים שקיבל על עצמו זה ללמוד ש"ס, וכך ישב כל היום ולמד (חוץ מהשיעורים הקבועים שלו אליהם לא ויתר). שבאתי לבקרו, סיפר לי מה שחשב לאחרונה: "תראה", הוא אומר, "חברי הפועלים שעבדו איתי היו מגיעים לעבודה

ועוד מספר נכדו ר' יקותיאל גרין שי': כאשר התחילה מלחמת העצמאות בתש"ח נסע חתנם ר' זלמן לירושלים והעבירם ממאה שערים המופגזת, לר"ג שהייתה אזור רגוע יותר, ובמשך כשנתיים גרו אצל ביתם שרה גרין ע"ה עד שבנו את ביתם בסמוך. ר' חיים-משה המשיך לעבוד בסולל בונה, אך עכשיו באזור עמידר (רמת עמידר של היום). בכל יום היה קם לפנות בוקר וצועד כ-2 ק"מ עד למקווה ברח' עוזיאל, ומשם חזרה לביהכ"נ המרכזי שהיה עוד מהלך רב, לומד חסידות ומכין עצמו לתפילה ומתפלל באריכות עם המניין.

לאחר יום עבודתו היה חוזר הביתה על מנת לעזור לאשתו החולנית בקניות ובבית. ושוב היה הולך למנחה, שיעורים, ומעריב בביהכ"נ הסמוך לביתו - בית-אל יהודה. לאחר מכן בלילה שוב בביהכ"נ לשיעור בחסידות וש"ע (עליו היה מאד שומר) עם ידידו ר' שלמה נוימן (ר' שלמה הנ"ל התקרב לחסידות ע"י ר' מאיר בלזינסקי ע"ה מצד ה"השכלה", ולר' חיים-משה מצד ה"עבודה") בכל שבת היה מגיע לביהכ"נ ללמוד חסידות - לקו"ת - שם היו מתקבצים עוד יהודים שהיו נדבקים אליו ומצטרפים ללימוד. לאחר התפילה היה מכין ספרי תהילים פתוחים בימי החודש לפי תקנת הרבי הרי"צ, כיון שלא כל המתפללים היו חסיד



## "אני מקנא בך שיש לך זמן רב לחשוב חסידות"

מספר ר'  
 לייב זלמנוב שי':  
 בתקופת הצנע  
 בארץ ר' חיים-משה  
 עבד בבניה בר"ג,  
 ממול מקום הבניה  
 היה בית השחיטה



ואני הייתי אחד השוחטים שם. כיוון שלא היו הרבה  
 עופות, היה לשוחטים ריבוי זמן. ולפעמים הייתי יושב על  
 כסא מחוץ לבית השחיטה ומסתכל על הפועלים שעבדו  
 שם. באחד ההפסקות של פועלי הבניה, ניגש אלי ר' חיים-  
 משה ואומר לי: "איך בין דיר מקנא האסט אזוי פיל צייט צו  
 טראכטען חסידות" [=אני מקנא בך יש לך כ"כ הרבה זמן  
 לחשוב חסידות].

### תפילה באריכות

מספר נכדו ר' עוזר אלפרוביץ שי': פעם ר' יענקל  
 מאסקאליק (זאראוויטשער) יצא מיחידות מהרבי הר"י צ'  
 ופגש את ידידו ר' חיים-משה, ואמר לו: "בא אספר לך  
 מה הרבי אמר לי ביחידות, הרבי אמר לי שאני אשמור  
 את השר"ע ושלא אעשה א חסידישע קונצנים, שאלתי את  
 הרבי: מה עם תפילה באריכות, הרבי ענה לי: זה אין לך מה  
 לדאוג והרבי הביא לי משל: ישנם שלשה אופנים לשלוח  
 מכתב, אופן הא': מרכבת הדואר. באופן זה, המכתב יוצא  
 לדרכו במרכבה ולוקח זמן רב עד שהוא מגיע לתעודתו.  
 אופן הב': ע"י רץ שליח אשר רוכב על סוס מהיר, וכל  
 זמן מסוים שהסוס מתעייף ישנם תחנות שבהם מחליפים  
 סוסים. באופן זה מגיע המכתב הרבה יותר מהר. באופן הג':  
 מברק, מתקתקים במקום אחד סימנים מוסכמים במכונה  
 המיוחדת לכך, ואותות אלו נדפסים במקום היעד ישר  
 באותו הזמן. מובן שאפילו שהמכתב שיצא בעגלה כבר לפני  
 כמה ימים וכן המכתב שיצא ע"י רץ שהוא בזריזות יותר  
 אינם מגיעים לפני המברק שיצא אחרון אבל מגיע ראשון. כך  
 הוא במתפללים באריכות תפילתם מגיעה למעלה עוד לפני

בבוקר ישר מן המיטה, בעבודה עצמה לפעמים עובדים,  
 וכאשר מנהל העבודה אינו רואה, קצת מזלזלים, מדברים,  
 נחים וכדו'. לאחר מכן בשעה ארבע בסיום יום העבודה  
 הולכים הביתה, מתקלחים, לובשים קצר ומתרווחים על  
 כיסא נוח באפיסת כוחות. פעם בשבוע לוקחים את האישה  
 ל"כינור" (קולנוע), אבל כל הזמן הם עייפים. אני, לעומת  
 זאת, קם לפנות בוקר, צריך הרי ללכת למקווה ולהתכונן  
 לתפילה, מתפלל והולך לעבוד. בעבודה הרי אסור לדבר כי  
 אני שכיר יום, וגם זהו חילול ה'. כאשר אני מגיע הביתה אני  
 עוזר לאשתי והולך להתפלל ובלילה קביעות עיתים. ובכל-  
 זאת, למחרת קם שוב לפנות בוקר. מהיכן יש לי את הכוח?  
 "אלא", סיים, "זה בכוח התניא והתהילים שחזרתי במשך  
 היום, הם נותנים לי את הכוח".

כן פעם אמר לי ע"ד זה: "אני לוקח לעבודה תה ולימון  
 וכן קצת אוכל. הפועלים לעומת זאת מקבלים ארוחה חמה  
 ושתייה חמה וכו', ולמרות זאת, להם אין כוח ולי יש, אלא  
 זה בכוח הד"ת.

### 'שמע' ליובאוויטש, 'לא שמע'

#### עוה"ז

מספר הרב גרשון-מענדל גרליק שי': פעם נפגשו ר' נחום  
 גולדשמיד ור' פיניע אלטוויז ע"ה ועלתה השאלה: מדוע כל  
 התמימים שהם מכירים נשתנו מכמו שהיו בליובאוויטש,  
 ור' חיים-משה נשאר אותו דבר. ונענה אחד לחברו: "כל  
 התמימים, כשהיו בליובאוויטש "שמעו" ליובאוויטש,  
 וכש"יצאו לעולם" הם "שמעו" עולם הזה, ולכן נשתנו.  
 משא"כ ר' חיים-משה, הוא "שמעו" ליובאוויטש, ואח"כ  
 כשיצא לעולם הוא הרי "לא שמע", ולכן נשאר אותו דבר.

תפילת ה"ותיקין".

## "אותו דבר"

מספר ר' זלמן גפני שי': בלויה של ר' חיים-משה עמד ידיו ר' חיים-בער לרמן ואמר: "היהודי הזה (בהתכוונו לרח"מ) היום ולפני עשר שנים ובליובאוויטש "אותו דבר" (ללא שינוי)".

## פיוס עוד לפני הקידוש

מספר בנו ר' שלום-בער שי': פעם שמע שישנה קפידא בין אחד לשני וזה היה בליל שבת לאחר התפילה והלך לפייס ביניהם עוד לפני הקידוש (שח"ו לא יהיה קפידא)

## פשט ברנ"ט

מספר הרב יעקב כץ שי': פעם עמדו בחורים בביהכ"נ המרכזי בנחלת-יצחק ודיברו ביניהם. ר' חיים-משה עמד והתפלל בביהכ"נ. לאחר התפילה, כאשר ראה שעומדים שם תמימים, ניגש אליהם בפשיטות (שכנראה כאשר תמימים מדברים זה חסידות) ואמר להם שרוצה לומר להם פשט בספר המאמרים רנ"ט שלמד באותו הבוקר.

## חדשות בעיתון

סיפר ר' אפרים וולף ע"ה: היה בירושלים יהודי בשם ר' חיים-משה אלפרוביץ. אתם לא הכרתם אותו. הפרנסה אז הייתה קשה יותר מהיום, והוא היה נוסע כל השבוע לחברה גדולה ליד ים המלח. בשבת הוא בא לביתו, וכל השבוע הוא היה בים המלח. הוא היה איש תמים מאוד. באחת השבתות הוא התוועד. לא כל שבוע הוא התוועד, אבל כשהוא דיבר, הוא דיבר תמיד אותו דבר. אמרנו לו פעם, הרי אתה מדבר כל פעם אותו דבר? אז הוא אמר לנו: "אם אתם רוצים חדשות, תסתכלו בעיתון".

## לעבוד ב"אהבה ונה"

מספר ר' שלום פלדמן שי': כאשר בא לחתונת בנו ר' שד"ב לאמריקה ישב להתוועד עם הבחורים ואמר להם שלא מספיק לעבוד "רק" "באהבה-זוטא" אלא צריך לעבוד "באהבה-רבה". אצל הבחורים זה נתפס כאילו הוא קצת "מופשט" וצחקו עליו, והוא בתמימותו הלך להראות להם שכך הרבי כותב בשיחות...

## גלידה? עד כאן!

עוד מספר ר' שלום פלדמן שי': פעם ישב בבר מצוה ר' זלמן ריבקיין מכפ"ח ולידו ישב ר' חיים-משה. ר' זלמן שם לב שכל פעם שמביאים עוד ועוד מנות פניו של ר' חיים-משה

משתנות. בסוף הביאו "מרוזינקה" (גלידה), ואז קם ר' חיים-משה וצעק: "מרוזינקה, עד כאן!" והיה נראה כאילו הביאו לשלחן להבדיל "דבר-אחר".

## לא נשאר אבן שלא חזר עליה חסידות

מספר הרב משה אורנשטיין שי': פעם התבטא בהתוועדות בב"ב, שבבורחו מפני המשטרה הרוסית "לא השאיר אבן במוסקווה שלא חזר עליה תניא, משניות, תהילים".

## דמעה על מר-גורלו גם בבית

ר' חיים-משה אהב להתוועד, ובין הנושאים העיקריים בדבריו הייתה אהבת-ישראל. הוא היה אומר: "כשנזכרים ליהודי לטיפה, פועלים בכל העולמות עליה, וכשמדברים על יהודי משהו לא-טוב, פועלים בכל העולמות ירידה". "אהבת ישראל", היה אומר, "נעשית ככשאני מדבר עם יהודי ומעודד אותו כשיש לו צרה – ואחר-כך, כשאני בבית, גם כאן עלי להזיל דמעה ולבכות על מר-גורלו של הלה, ולבקש שיצא מצרה זו".

## תניא וגמרא לנכדים

בכל סעודה מסעודות-שבת היה חוזר על פרקי תניא בעל-פה – כל פעם פרק אחר שלא לפי הסדר. כשהיה פוגש את אחד הנכדים היה מבקש ממנו: הוא תפתח את ספר התניא, פרק מסויים, ותבחן אותי, וכך היה "מכריח" את הנכדים להקשיב לאותיות התניא. פעם ראה את אחד הנכדים מתבטל. קרא לו וביקש ממנו לפתוח את מסכת בבא-מציעא בפרק המפקיד והחל לקרוא בע"פ את המשנה עם רש"י, הגמ' ורש"י ממש באותיות. לא החסיר מלה. קטע קטע עם פירש"י. לא היה רגע של מנוחה.

## הכלבים והבשר

משל מפורסם, שר' חיים-משה אהב לחזור עליו: פעם החליטו הכלבים להקים ממלכת-כלבים. מינו מלך, סגנים, מפקדים וקצינים עם סדרי שלטון ומשמעת, והכל 'דפק' לפי התוכנית. יום אחד ערך הצבא הכלבי מצעד בחוצות הכרך ומפקדיו בראשו. פתאום זרק מן-דהוא גוש-בשר לעבר עדר הכלבים, והנה שוד ושבר... אין סדר ואין משמעת, זה נושך את זה וכלב רומס כל, ובלבד שיזכו בחתיכת בשר... זהו הגוף. מדברים גבוהה-גבוהה, אך כשמראים קצת בשר – הכל מתמוטט...

אז למה אתה עכשיו מתנהג כמו כלב? משל שר' חיים-משה היה אוהב לומר: הקב"ה מגיע

## "כבוד שמיעה"...

בעשור האחרון לחייו סבל ר' חיים-משה מקשיי שמיעה. כשידברו עמו במילי דעלמא לא היה שומע, אבל כשידברו דברי תורה, קלט גם ממרחקים. מספר הרה"ח רש"ז גפני: פעם אמרתי שיעור בבית-הכנסת ור' חיים-משה ישב בקצה השולחן. התעוררה שיחה ערה ביני לבין אחד המשתתפים בפירוש הגמ', אבל הדברים נאמרו די בשקט.

הייתי בטוח שר' חיים-משה יושב ולא שומע מלה, שהרי צריכים לצעוק אליו. והנה בסוף השיעור הוא ניגש אלי ושואל: ולמה לא רצית להסביר לפי דעת התוס', ואז לא היתה כלל קושיא. נשארתי המום, איך הוא שמע את כל השאלות והתשובות...

מספר נכדו ר' שלמה אלפרוביץ שי': קרה שהלכנו פעם ביחד ברחוב, והבחנתי שסבא ממלמל כל הזמן בשפתי. הייתי אז נער צעיר, וביני לבינו הפרידו עוד שלוש אנשים. מאחר שידעתי שסבא כבד שמיעה, שאלתי את אבי: מה אומר סבא כל הזמן? ואבא לא ענה לי. שאלתי שוב, ואבא לא עונה.

פתאום פונה סבא אל אבא ואומר לו: כשיהודי הולך ברחוב, עליו לומר ולחזור בע"פ פרקי תהילים ותניא. ברור היה שזה מענה לשאלתי – והלא דיברתי ושאלתי בקול נמוך... שוב ושוב נוכחנו שכאשר הדברים הם דברי-תורה, הוא חד-שמיעה...

## "מצטופפים לשמוע חסידות"

מספר בנו ר' שלום-דובער שי': כל החסידים בירושלים כמו ר' דוד גולדבער, ר' ברוך פריז, ר' אפרים וואלף, ר' דוד חנזין ור' משה וובר כולם היו מצטופפים בשבת קודש בבוקר וכן בליל שבת קודש בהחדר שני בבית כנסת חב"ד בירושלים והיו שומעים הלימוד של האבא במאמרי כ"ק אדמו"ר הרי"צ נ"ע.

## "אז למה אתה עכשיו מתנהג כמו כלב"

### כמו כלב"

משל שר' חיים-משה היה אוהב לומר: הקב"ה מגיע



## בעל-בית במחשבה

סיפר חתנו הר"ר זלמן שי': "שמעתי פעם מחותני דבר שאמר כבדרך-אגב, ובכל-זאת מיצה את מהותו: "מילא בדיבור יכול להיות שאדם ייכשל, שאם חברו מדבר עמו והוא עונה אזי ייתכן כשולן בדיבור, אבל במחשבה – הרי שם רק אני בעל-בית; הרי אני יכול למשול על המחשבה כל הזמן"... והרי חותני היה איש-אמת ממש. הוא לא היה שייך למשהו שאינו אמת.

## אפילו הרופא נכנע

בזקנותו חלה בדלקת-ריאות. הוא שהה בעת המחלה בבית בנו. הרופאים ציוו עליו לשכב שבועיים ולקחת תרופות אנטי-ביוטיות.

"יום אחד לפנות בוקר", מספר בנו הרה"ח ר' ירחמיאל, "שמעתי קולות שירה. נכנסתי לחדר של אבא ומצאתיו עומד מלוכב ושר בעיניים עצומות ניגון ברוסית בעודו מטופף ברגליו. כשפקח את עיניו וראה אותי עומד מולו והוא עדיין תחת רשמו של הניגון, אמר לי: ירחמיאל, בוא ושמע ניגון ברוסית, אשר הקב"ה הוא אחד וזולתו – אין. לשאלתי למה התלבש, הרי הרופאים אסרו עליו ללכת למקווה, ענה: למקווה לא אלך כי הרופאים אסרו עלי, אל לבית-הכנסת אלך (בית-הכנסת נמצא ברמת-יצחק וביתנו בבני-ברק – מרחק די גדול). לבקשתי שיימנע מכך, העיף עלי מבט מלא תחנונים ואמר: מה רצונך ממני? הרי מההליכה לבית-הכנסת אני שואב את כל החיות שלי, ואתה רוצה לקחת ממני את החיות? – ויתרתי ונתתי לו ללכת.

כשסירפתי זאת לרופא, נפעם והשתתק ולבסוף אמר: אם זה מוסיף לו חיות – אל תיקח את זה ממנו. הנח לו ללכת.

כמה קילומטרים יש כמה מליוני דולרים ברור שהיית רץ  
אפילו שהיית עייף. והרי עכשיו יש לך כאן הרבה יותר מזה,  
הלא בשמחת בית השואבה שואבים רוח הקודש.

## "א' הוי' אחד, ב' הוי' אחד"

מספר נכדו ר' עוזר אלפרוביץ שי': ר' חיים-משה היה  
אוסף כסף לתומכי-תמימים ולא היה לוקח יותר מלירה אחת  
מאדם, והיה מביא קבלה. פעם אמי רצתה לעשות לו נחת  
והביאה לו 18 לירות, הוא הסכים לקבל, וכשהביא לה את  
הקבלות אמר: א' הוי' אחד, ב' הוי' אחד וכן הלאה.

ליהודי בן שמונים שנה ושואל אותו: אם אני יתן לך עוד  
50 שנה אבל שהם יהיו חיים של כלב, דהיינו שתאכל כמו  
כלב, תשתה כמו כלב, הכל כמו כלב. ברור שהיהודי לא יהיה  
מוכן. א"כ, שואל הקב"ה: אז למה אתה עכשיו מתנהג כמו  
כלב"?!?

## "שואבים רוח הקודש"

מספר ר' יואל כהן שי': פעם היה יהודי שרצה לעזוב  
באמצע ההתוועדות של שמחת בית השואבה, שאל אותו ר'  
חיים-משה: "למה אתה הולך"? ענה אותו יהודי שהוא עייף.  
שאל אותו ר' חיים-משה: אם היו אומרים לך שבמרחק של